

ПРИВРЕМЕНИ КРИВИЧНИ ЗАКОН КОСОВА*

* Поново издато из техничких разлога.

Списак измена у Привременом кривичном закону Косова: април 2004. године

У члану 51. став 1 уместо речи “може такође да нареди једну или више следећих обавеза”

стоји

“може такође да садржи наређење за извршење једне или више следећих обавеза”.

У Члану 53. став 2 после речи “Ако осуђено лице не испуни своје обавезе у смислу рада, образовања или стручног усавршавања”

додате су речи

“обавља суштинске породичне обавезе, налази се на неопходном медицинском или рехабилитационом лечењу или се враћа у затвор после извршења својих обавеза”,

У члану 56. после става 2 додат је став 3 који гласи: “Када изриче условну казну, суд може да одлучи да условна казна буде опозвана ако се извршилац не придржава забране обављања функције у јавној администрацији или у јавној служби”.

Део Члана 193. став 4 уместо “Кад је кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана”

гласи

“Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана”

Део Члана 195. став 4 уместо “Кад је кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана”

гласи

“Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана”

Део Члана 196. став 4 уместо “Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана”

гласи

“Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана”

У Члану 198. став 5 уместо речи “извршилац ће да буде кажњен затвором од три до петнаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 3”

стоји

“извршилац ће да буде кажњен затвором од три до двадесет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3”

ПРИВРЕМЕНИ КРИВИЧНИ ЗАКОН**Садржај**

ОПШТИ ДЕО	303
ПОГЛАВЉЕ I:	ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.....303
ПОГЛАВЉЕ II:	КРИВИЧНО ДЕЛО И КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ304
ПОГЛАВЉЕ III:	КАЗНЕ312
ПОГЛАВЉЕ IV:	СУДСКА ОПОМЕНА.....328
ПОГЛАВЉЕ V:	МЕРЕ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА.....328
ПОГЛАВЉЕ VI:	ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КАЗНИ.....329
ПОГЛАВЉЕ VII:	ОДУЗИМАЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ КОРИСТИ СТЕЧЕНЕ ИЗВРШЕЊЕМ КРИВИЧНОГ ДЕЛА331
ПОГЛАВЉЕ VIII:	РЕХАБИЛИТАЦИЈА И УСЛОВИ ЗА ДОБИЈАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ ЕВИДЕНЦИЈЕ ОСУЂИВАНИХ ЛИЦА.332
ПОГЛАВЉЕ IX:	ЗАСТАРЕЛОСТ.....334
ПОГЛАВЉЕ X:	АМНЕСТИЈА И ПРОСТ КАЗНЕ.....336
ПОГЛАВЉЕ XI:	ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНИХ ЗАКОНА КОСОВА ПРЕМА МЕСТУ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА.....337
ПОГЛАВЉЕ XII:	ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА У ОВОМ ЗАКОНУ.....339
ПОСЕБНИ ДЕО	343
ПОГЛАВЉЕ XIII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ КОСОВА И ЊЕГОВИХ СТАНОВНИКА.....343
ПОГЛАВЉЕ XIV:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА.....347
ПОГЛАВЉЕ XV:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТЕЛА.....368
ПОГЛАВЉЕ XVI:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ЉУДИ.....373
ПОГЛАВЉЕ XVII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВА ИЗ РАДНОГ ОДНОСА.....381
ПОГЛАВЉЕ XVIII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЧАСТИ И УГЛЕДА.....382
ПОГЛАВЉЕ XIX:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЕКСУАЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА.....384
ПОГЛАВЉЕ XX:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ.....393
ПОГЛАВЉЕ XXI:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ ЗДРАВЉА.....396
ПОГЛАВЉЕ XXII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ.....403
ПОГЛАВЉЕ XXIII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ.....411
ПОГЛАВЉЕ XXIV:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ОКОЛИНЕ, ЖИВОТИЊА, БИЉАКА И ОБЈЕКТА КУЛТУРЕ.....419
ПОГЛАВЉЕ XXV:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ОПШТЕ СИГУРНОСТ ЉУДИ И ИМОВИНЕ.....424
ПОГЛАВЉЕ XXVI:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СИГУРНОСТИ У ЈАВНОМ САОБРАЧАЈУ.....427
ПОГЛАВЉЕ XXVII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ВРШЕЊА ПРАВОСУДНЕ ФУНКЦИЈЕ.....429
ПОГЛАВЉЕ XXVIII:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И ПРАВНИХ РАДЊИ.....434
ПОГЛАВЉЕ XXIX:	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ.440
ПОГЛАВЉЕ XXX:	ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕБЕ.....444

ОПШТИ ДЕО

ПОГЛАВЉЕ I: ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

НАЧЕЛО ЗАКОНИТОСТИ

- (1) Кривична дела, кривичне санкције и мере обавезног третмана прописује само закон.
- (2) Никоме не може бити да буде изречена кривична санкција нити мера обавезног третмана за дело које, пре него што је учињено, није законом било одређено као кривично дело и за које није била законом прописана кривична санкција или мера обавезног третмана.
- (3) Дефиниција кривичног дела мора да буде строго утврђена и тумачење аналогijом није дозвољено. У двосмисленим случајевима дефиниција кривичног дела биће тумачена у корист лица под истрагом, оптуженог или осуђеног лица.

Члан 2.

ПРИМЕНА НАЈПОВОЉНИЈЕГ ЗАКОНА

- (1) Закон који је био на снази у време извршења кривичног дела биће примењен на извршиоца.
- (2) У случају промене важећег закона на дати случај пре доношења правоснажне одлуке, биће примењен закон повољнији за извршиоца.
- (3) Ако нови закон не утврђује више неко дело као кривично, а извршилац дела је био осуђен правоснажном пресудом у складу са претходним законом, извршење кривичне санкције неће да започне или, уколико је већ започело, престаће.
- (4) Закон, који је изричито важио само одређено време, биће примењиван на кривична дела извршена док је био на снази, чак и ако више није на снази. Ова одредба не важи уколико је у тексту закона изричито прописано другачије.

Члан 3.

КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ И МЕРЕ ОБАВЕЗНОГ ТРЕТМАНА

- (1) Кривичне санкције су:
 - 1) Главне казне;
 - 2) Алтернативне казне;
 - 3) Допунске казне; и
 - 4) Судска опомена.

(2) Мере обавезног третмана су:

- 1) Обавезан психијатријски третман душевно неспособних извршилаца;
- 2) Обавезан психијатријски третман извршилаца са умањеном душевном способношћу; и
- 3) Обавезна рехабилитација извршилаца оболелих од болести зависности од дрога или алкохола.

Члан 4.

ОГРАНИЧЕЊА У ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА И МЕРА ОБАВЕЗНОГ ТРЕТМАНА

Приликом извршења кривичне санкције или мере обавезног третмана, извршиоцу кривичног дела могу да буду ускраћена или ограничена одређена права само у мери која је примерена врсти и садржини дате санкције или мере и само на начин којим је обезбеђено поштовање људског достојанства појединца и који је у складу са међународним правом.

Члан 5.

ВАЖЕЊЕ ОПШТЕГ ДЕЛА ОВОГ ЗАКОНА

Одредбе Општег дела овог Закона биће примењене на сва кривична дела дефинисана у важећим законима на Косову.

ПОГЛАВЉЕ II: КРИВИЧНО ДЕЛО И КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ

Члан 6.

КРИВИЧНО ДЕЛО

Кривично дело је противправно дело које је законом дефинисано као кривично дело, чија су обележја дефинисана законом и за које закон прописује кривичну санкцију или меру обавезног третмана.

Члан 7.

ДЕЛО МАЛОГ ЗНАЧАЈА

Дело, чак и ако садржи обележја кривичног дела дефинисана законом, није кривично дело ако је то дело малог значаја. Делом малог значаја сматра се дело које представља незнатну опасност због врсте или тежине дела, одсуства или незнатности штетних последица, околности под којима је извршено, малог степена кривичне одговорности извршиоца или његових личних прилика.

Члан 8.

НУЖНА ОДБРАНА

- (1) Дело извршено у нужној одбрани није кривично дело.
- (2) Дело је извршено у нужној одбрани кад учинилац делује да од себе или другог одбије противправни, стваран и непосредан напад а врста дела је сразмерна степену опасности који представља напад.
- (3) Дело несразмерно степену опасности који представља напад представља прекорачење граница нужне одбране.
- (4) Кад извршилац прекорачи границе нужне одбране, казна може да буде ублажена. Кад извршилац прекорачи границе због снажне трауме или страха изазваног нападом, може да буде ослобођен казне.

Члан 9.

КРАЈЊА НУЖДА

- (1) Дело извршено у крајњој нужди није кривично дело.
- (2) Дело је извршено у крајњој нужди кад учинилац делује да од себе или другог отклони непосредну нескривљену опасност, која није могла да буде отклоњена на други начин, под условом да при том учињена штета није већа од штете која је претила.
- (3) Кад извршилац сам изазове опасност из нехата или прекорачи границе крајње нужде, казна може да буде ублажена, а кад извршилац прекорачи границе крајње нужде под особито олакшавајућим околностима, може такође да буде ослобођен од казне.
- (4) Нема крајње нужде ако је извршилац био обавезан да се изложи опасности.

Члан 10.

НАРЕДБЕ ПРЕТПОСТАВЉЕНИХ

- (1) Кад неко лице изврши кривично дело на основу наређења владе или претпостављеног војног или грађанског лица, извршилац неће да буде ослобођен своје кривичне одговорности осим ако је:
 - 1) Лице било у законској обавези да изврши наредбе владе или претпостављеног у питању;
 - 2) Лице није знало да је наредба била противправна; и
 - 3) Није било очигледно да је наредба противправна.
- (2) Наредбе за вршење геноцида или других злочина против човечности су очигледно противправне.

Члан 11.**КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ**

- (1) Лице је кривично одговорно ако је ментално способно и ако је проглашено кривим за извршење неког кривичног дела. Лице је криво за извршење кривичног дела кад изврши кривично дело намерно или из нехата.
- (2) Лице није кривично одговорно ако је, у време извршења кривичног дела, имало мање од четрнаест година.
- (3) Лице је кривично одговорно за кривично дело извршено из нехата само када то закон изричито прописује.

Члан 12.**ДУШЕВНА НЕСПОСОБНОСТ И УМАЊЕНА УРАЧУНЉИВОСТ**

- (1) Сматра се да је лице које је извршило кривично дело душевно неспособно ако је, у време извршења кривичног дела, боловало од трајне или привремене душевне болести, душевног поремећаја или сметњи у душевном развоју што је утицало на његово или њено душевно функционисање на такав начин да то лице није било способно да разуме или контролише своја чињења или нечињења, нити је могло да разуме да врши кривично дело.
- (2) Сматра се да лице које је извршило кривично дело поседује умањену урачунљивост ако је, у време извршења кривичног дела, његова или њена способност да разуме или контролише своја чињења или нечињења била битно умањена услед неког стања из става 1 овог Члана. Такво лице је кривично одговорно али суд је дужан да наведене околности узме у обзир кад одлучује о трајању и врсти санкције или мере обавезног третмана које одређује.

Члан 13.**ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНОГ ДЕЛА У СТАЊУ ОПИЈЕНОСТИ**

Извршилац је кривично одговоран ако коришћењем алкохола, дрога или на други начин, доведе себе у такво стање да не може да разуме значај свог чињења или нечињења нити да контролише своје понашање, ако је пре него што се довео у такво стање намеравао такво чињење или нечињење, или је из нехата извршио кривично дело, а закон прописује кривичну одговорност и за извршење овог кривичног дела из нехата.

Члан 14.**УЗРОЧНА ВЕЗА**

Лице није кривично одговорно ако не постоји узрочна веза између чињења или нечињења и последице или ако не постоји могућност наступања последице.

Члан 15.
УМИШЉАЈ

- (1) Кривично дело може да буде извршено са непосредним или могућим умишљајем.
- (2) Лице делује са непосредним умишљајем кад је свесно свога дела и жели његово извршење.
- (3) Лице делује са посредним умишљајем кад је свесно да као резултат његовог чињења или нечињења може да наступи забрањена последица и пристаје на то наступање.

Члан 16.
НЕХАТ

- (1) Кривично дело може да буде извршено из свесног или несвесног нехата.
- (2) Лице делује из свесног нехата кад је свесно да као резултат његовог чињења или нечињења може да наступи забрањена последица, али олако сматра да неће наступити или да ће да буде у стању да то спречи.
- (3) Лице делује из несвесног нехата кад није свесно да као резултат његовог чињења или нечињења може да наступи забрањена последица, иако је у датим околностима и према својим личним особинама лице требало и могло да буде свесно такве могућности.

Члан 17.
ОДГОВОРНОСТ ЗА ТЕЖЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Кад извршење кривичног дела проузрокује последице које превазилазе намеру учиниоца, а закон прописује тежу казну, тежа казна може да буде изречена ако последица може да буде приписана нехату извршиоца.

Члан 18.
СТВАРНА ЗАБЛУДА

- (1) Лице није кривично одговорно ако у време извршења кривичног дела није било свесно неког обележја тог дела или ако је погрешно сматрало да постоје околности према у би, да су оне стварно постојале, то дело могло да буде дозвољено.
- (2) Ако је лице било у заблуди због нехата, кривично је одговорно за кривично дело извршено из нехата ако закон прописује кривичну одговорност за извршење тог дела из нехата.

Члан 19.

ПРАВНА ЗАБЛУДА

- (1) Није кривично одговоран извршилац који, из разлога који могу да буду прихваћени, није знао или није могао да зна да је неко дело забрањено.
- (2) Ако је заблуда могла да буде избегнута, извршилац је кривично одговоран али може да буде кажњен блажом казном.
- (3) Сматраће се да је правна заблуда могла да буде избегнута ако је свако, а тиме и извршилац, лако могао да зна да је дело противправно или ако је извршилац на основу своје професије, занимања или посла био обавезан да зна одговарајућу одредбу.

Члан 20.

ПОКУШАЈ

- (1) Ко год са умишљајем предузме непосредне кораке усмерене на извршење кривичног дела али га не доврши или не буду испуњени сви елементи намераваног дела извршио је покушај кривичног дела.
- (2) Биће кажњен покушај извршења кривичног дела за које је запређена казна од најмање три године затвора, док ће у погледу осталих кривичних дела покушај да буде кажњен само ако то закон изричито прописује.
- (3) Лице које изврши покушај кривичног дела биће кажњено блаже него извршилац, у складу са Чланом 65 (2) овог Закона.

Члан 21.

НЕПОДОБАН ПОКУШАЈ

Суд може да одустане од кажњавања лица које покуша да изврши кривично дело неподобним средством или усмерено против неодговарајућег објекта.

Члан 22.

ДОБРОВОЉНИ ОДУСТАНАК

- (1) Суд може да ослободи од кажњавања лице за кажњив покушај кривичног дела ако то лице добровољно одустане од извршења кривичног дела које је започело, чак и ако је свесно да би у датим околностима могло да настави извршење дела или, након довршавања таквог дела, да спречи наступање последица.
- (2) У случају описаном у ставу 1 овог Члана, извршилац ће да буде кажњен за радње које представљају неко друго самостално кривично дело.

САУЧЕСНИШТВО У КРИВИЧНИМ ДЕЛИМА

Члан 23.

ЗАЈЕДНИЧКО ИЗВРШЕЊЕ

Када два или више лица заједнички изврше кривично дело тако што учествују у извршењу кривичног дела или у значајној мери допринесу његовом извршењу на било који други начин свако од њих је одговорно и биће кажњено како је прописано за дато кривично дело.

Члан 24.

ПОДСТРЕКИВАЊЕ

Ко год другога са умишљајем подстрекне да изврши кривично дело биће кажњен као да је лично извршио кривично дело ако кривично дело буде извршено под његовим утицајем.

Члан 25.

ПОМАГАЊЕ

(1) Ко год са умишљајем помогне другоме у извршењу кривичног дела биће кажњен како је прописано у Члану 65(2) овог Закона.

(2) Помагање у извршењу кривичног дела обухвата давање савета или упутстава како да кривично дело буде извршено, стављање извршиоцу на располагање средства за извршење кривичног дела, отклањање препрека за извршење кривичног дела, или унапред обећану помоћ у прикривању доказа о извршењу кривичног дела, идентитета извршиоца, средстава којима је кривично дело извршено, или добити проистекле из извршења кривичног дела.

Члан 26.

ЗЛОЧИНАЧКО УДРУЖИВАЊЕ

(1) Ко год се са једном или више особа изричито или прећутно договори да изврше кривично дело или да подстрекну на извршење кривичног дела за које је запрећена казна затвора од најмање пет година и предузме припремне радње за испуњење таквог договора, учествује у злочиначком удруживању и биће кажњен како је прописано у Члану 65(2). овог Закона.

(2) Суд може да умањи казну или да ослободи од кажњавања лице које је кривично одговорно у смислу става 1 овог Члана ако то лице:

- 1) Добровољно одустане од договора;
- 2) Добровољно предузме радње да спречи даље постојање злочиначког удруживања или извршење кривичног дела у складу са његовим циљевима; или

- 3) Добровољно саопшти оно што му је познато о том договору полицији док планирано кривично дело још може да буде спречено.

Члан 27.

ГРАНИЦЕ КРИВИЧНЕ ОДГОВОРНОСТИ И КАЗНЕ ЗА САУЧЕСНИШТВО

(1) Саизвршилац је кривично одговоран у границама свог умишљаја или нехата, док ће лице које подстиче или помаже извршење кривичног дела да буде сматрано одговорним у границама свог умишљаја.

(2) Суд ће да одустане од кажњавања саизвршиоца или лица које подстиче или помаже извршење кривичног дела када такво лице добровољно спречи извршење кривичног дела.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О КРИВИЧНОЈ ОДГОВОРНОСТИ ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ИЗВРШЕНА ПУТЕМ МЕДИЈА

Члан 28.

КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ ГЛАВНИХ УРЕДНИКА, ИЗДАВАЧА, ШТАМПАРА ИЛИ ПРОИЗВОЂАЧА

(1) Кад је кривично дело извршено путем објављивања информације у новинама или другој врсти периодичних публикација, на радију, или телевизији, кривично је одговоран аутор информације.

(2) Главни и одговорни уредник или лице које га је замењивало у време објављивања информације кривично су одговорни ако:

- 1) Аутор не може да буде нађен нити изведен пред суд на Косову; или
- 2) Информација буде објављена без знања аутора или противно његовој или њеној вољи.

(3) Издавач новина или друге врсте периодичне публикације је кривично одговоран кад су главни уредник или лице које га је замењивало у време објављивања информације у новинама или у другој врсти периодичне публикације кривично одговорни у складу са ставом 2 овог Члана, а не могу да буду нађени нити изведени пред суд на Косову.

(4) Кад је издавач кривично одговоран у складу са ставом 3 овог Члана, а услед правних или чињеничних препрека није могуће да буде кажњен, кривично је одговоран штампар ако је знао да су постојале такве правне или чињеничне препреке.

(5) Произвођач је кривично одговоран кад су, у складу са ставом 2 овог Члана, кривично одговорни главни уредник или лице које га је замењивало у време објављивања информације путем магнетне траке, филма, слајдова, фотографија или других видео и аудио уређаја намењених масовним медијима или представљању јавности или већем броју лица а не могу да буду нађени нити изведени пред суд на Косову.

(6) Кад су издавач, штампар или произвођач, који су кривично одговорни сходно овом Члану, правна лица или јавна институција, кривично је одговорно лице које је одговорно за штампарске или производне активности.

(7) Лица наведена у овом Члану нису кривично одговорна ако објављивање информације представља тачан извештај са седнице јавне институције или изјаву неког службеног лица.

Члан 29.

ЗАШТИТА ИЗВОРА ИНФОРМАЦИЈА

(1) Лице које учествује као професионалац у објављивању информација или као члан редакције у медијима и његов сарадник нису кривично одговорни ако одбију да открију аутора публикације или изворе информација.

(2) Лица на која се односи став 1 овог Члана су кривично одговорна ако суд утврди да је:

- 1) Откривање информације неопходно да би био спречен напад који представља непосредну претњу по живот или телесни интегритет било које особе; или
- 2) Откривање информације неопходно да би било спречено дело кажњиво казном затвора од најмање три године или дело из Чланова 196, 203, 340, 343. или 344.

Члан 30.

ПРИМЕНА ОПШТИХ ОДРЕДБИ О КРИВИЧНОЈ ОДГОВОРНОСТИ

Одредбе о кривичној одговорности лица на која се односе Чланови 28. и 29. важе само ако та лица већ нису кривично одговорна према општим одредбама о кривичној одговорности дефинисаним овим Законом.

Члан 31.

НАЧИН ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА

(1) Кривично дело може да буде извршено чињењем или нечињењем.

(2) Кривично дело је извршено нечињењем само кад извршилац пропусти чињење на које је био обавезан.

Члан 32.

ВРЕМЕ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Кривично дело је извршено у време кад је извршилац деловао или је требало да делује, без обзира кад је наступила последица.

Члан 33.

МЕСТО ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА

- (1) Кривично дело је извршено на месту на којем је извршилац деловао или је требало да делује, као и на месту на којем је наступила последица.
- (2) Кривично дело је покушано на месту на којем је извршилац деловао, као и на месту на којем је извршилац планирао да наступи последица.

ПОГЛАВЉЕ III: КАЗНЕ

Члан 34.

СВРХА КАЗНЕ

Сврха казне је:

- 1) Да спречи извршиоца од вршења кривичних дела у будућности и да га рехабилитује; и
- 2) Да одврати друга лица од вршења кривичних дела.

Члан 35.

ВРСТЕ КАЗНИ

Казне могу да буду главне, алтернативне и допунске казне.

ГЛАВНЕ КАЗНЕ

Члан 36.

ГЛАВНЕ КАЗНЕ

Главне казне су:

- 1) Казна дуготрајног затвора;
- 2) Казна затвора; и
- 3) Новчана казна.

Члан 37.

КАЗНА ДУГОТРАЈНОГ ЗАТВОРА

- (1) Закон може да пропише казну дуготрајног затвора за најтежа кривична дела извршена са умишљајем, било под изузетно отежавајућим околностима, или уз посебно тешке последице.
- (2) Казна дуготрајног затвора је затвор од двадесет једне до четрдесет година.

- (3) Казна дуготрајног затвора не може да буде прописана као једина главна казна за одређено кривично дело.
- (4) Ако је изречена казна дуготрајног затвора, условно пуштање на слободу може да буде одобрено једино након издржаних три четвртине казне.

Члан 38.

КАЗНА ЗАТВОРА

- (1) Казна затвора не може да буде краћа од петнаест дана ни дужа од двадесет година.
- (2) Казна затвора се одређује на пуне година и месеце, а у случајевима казне затвора до шест месеци, на пуне дане.
- (3) Кад суд изрекне казну затвора до три месеца може да нареди да казна затвора буде замењена новчаном казном или, уз пристанак извршиоца, друштвено-корисним радом.

Члан 39.

НОВЧАНА КАЗНА

- (1) Новчана казна не може да буде мања од 50 европских евра (у даљем тексту: “евра”). Новчана казна не може да буде већа од 25.000 евра или, у случају кривичних дела извршених из користољубља, казна не може да буде већа од 500.000 евра.
- (2) Пресуда мора да утврди рок за плаћање новчане казне, који не може да буде краћи од петнаест дана ни дужи од три месеца, али у оправданим околностима, суд може да дозволи плаћање новчане казне у ратама у року не дужем од две године.
- (3) Ако осуђено лице не жели или није у могућности да плати новчану казну, суд може да дозволи да новчана казна буде плаћена у ратама у року не дужем од две године. Након тога, ако осуђено лице и даље не буде желело или могло да плати новчану казну, суд може, уз пристанак осуђеног лица, да замени новчану казну прописивањем друштвено-корисног рада што неће да омета његове редовне пословне активности у мери у којој то буде могуће.
- (4) Ако осуђено лице не пристане на замену новчане казне прописивањем друштвено корисног рада, како је прописано у ставу 3 овог Члана, суд наређује дан затвора за сваких 15 евра новчане казне, при чему време проведено у затвору не може да буде дуже од шест месеци.
- (5) Новчана казна може такође да буде одређена и као допунска казна (Члан 54 овог Закона).
- (6) Новчана казна неће да буде наплаћена након смрти осуђеног лица.

Члан 40.

ЗАМЕНА КАЗНЕ ПРОПИСИВАЊЕМ ДРУШТВЕНО КОРИСНОГ РАДА

- (1) Суд може да нареди друштвено користан рад уз сагласност осуђеног лица као замену за казну затвора или новчану казну, у складу са Чланом 38(3) или Чланом 39(3).
- (2) Кад прописује друштвено користан рад, суд наређује да осуђено лице обавља неплаћени друштвено користан рад за одређено време од 30 до 240 радних сати. Верификациона служба одређује врсту друштвено корисног рада који обавља осуђено лице, одређује организацију за коју осуђено лице обавља друштвено користан рад, одлучује о данима у недељи када друштвено користан рад бива обављан и надзире обављање друштвено корисног рада.
- (3) Друштвено користан рад бива обављан за време које пропише суд а које није дуже од годину дана.
- (4) Ако после истека прописаног периода осуђено лице није обавило друштвено користан рад или је само делимично обавило тај друштвено користан рад, суд наређује затвор у времену пропорционалном трајању друштвено корисног рада који није обављен. Затворска казна није дужа од изворне затворске казне у случају друштвено корисног рада прописаног сходно Члану 38(3) или није дужа од шест месеци у случају друштвено корисног рада прописаног сходно Члану 39(3).

АЛТЕРНАТИВНЕ КАЗНЕ

Члан 41.

АЛТЕРНАТИВНЕ КАЗНЕ

- (1) Алтернативне казне су:
- 1) Условна осуда; и
 - 2) Полу слобода
- (2) Приликом изрицања условне осуде, суд такође може да одреди:
- 1) Прописивање третмана обавезне рехабилитације;
 - 2) Прописивање надзора од стране верификационе службе; и
 - 3) Прописивање друштвено корисног рада.

Члан 42.

СВРХА УСЛОВНЕ ОСУДЕ

Сврха условне осуде је да извршилац буде укорен чиме је постигнута сврха казне тиме што је осуда изречена, без извршења.

Члан 43.**УСЛОВНА ОСУДА**

(1) Суд може да одреди условну осуду извршиоцу под условима прописаним у овом Закону.

(2) Приликом одређивања условне осуде, суд изриче казну осуђеном лицу и истовремено налаже да ова казна не буде извршена ако осуђено лице не изврши неко друго кривично дело током периода који одреди суд (период проверавања), а који не може да буде краћи од једне ни дужи од пет година.

(3) У условној осуди, суд може да нареди извршење казне ако осуђени у одређеном року не врати материјалну корист прибављену кривичним делом, ако не надокнади штету насталу извршењем кривичног дела или ако не испуни друге обавезе предвиђене кривичноправним одредбама. Суд одређује рок за испуњење тих обавеза током периода проверавања.

Члан 44.**УСЛОВИ ЗА ИЗРИЦАЊЕ УСЛОВНИХ КАЗНИ**

(1) Условна осуда може да буде изречена извршиоцу кривичног дела за које је запређена казна затвора до пет година и извршиоцу кривичног дела за које је запређена казна затвора до десет година, ако буду примењене одредбе о ублажавању казне.

(2) Условна осуда може да буде одређена извршиоцу као што је предвиђено у ставу 1 овог Члана кад суд изрекне новчану казну или казну затвора до две године, било за једно кривично дело или за кривична дела у стицају.

(3) При одлучивању да ли да одреди условну осуду, суд је дужан да посебно да узме у обзир сврху условне осуде, претходно држање извршиоца, његово понашање после извршења кривичног дела, степен кривичне одговорности и друге околности у којима је кривично дело извршено.

(4) Кад изрекне и казну затвора и новчану казну, суд може да одреди условну осуду за обе казне или само за казну затвора.

Члан 45.**ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ ЗБОГ НОВОИЗВРШЕНОГ КРИВИЧНОГ ДЕЛА**

(1) Суд ће да опозове условну осуду ако, у периоду проверавања, осуђено лице изврши једно или више кривичних дела за које буде изречена казна затвора од најмање две године.

(2) Суд може да опозове условну осуду ако, у периоду проверавања, осуђено лице изврши једно или више кривичних дела за које буде изречена казна затвора мања од две године или новчана казна, након разматрања свих околности које се односе на извршена кривична дела и осуђено лице, а посебно на сличност извршених кривичних дела, њихов значај и побуде за извршавање кривичних дела.

(3) Приликом опозивања условне осуде, суд ће да одреди јединствену казну и за раније извршено и за ново кривично дело, у сагласности са Чланом 71. овог Закона узимајући казну из опозване условне осуде као утврђену.

(4) Ако суд не опозове условну осуду, може да одреди условну осуду или казну затвора или новчану казну за новоизвршено кривично дело. Ако суд одреди условну осуду за ново извршено кривично дело, примениће одредбе Члана 71. овог Закона да одреди јединствену условну осуду и за раније извршено и за ново извршено кривично дело и утврдиће јединствени период проверавања који не може да буде краћи од једне године ни дужи од пет година, са почетком од дана ступања на снагу пресуде. Ако суд одреди казну затвора за ново извршено кривично дело, време проведено на извршењу такве казне затвора неће да буде одбијено од периода проверавања утврђеног условном осудом за претходно извршено дело.

Члан 46.

ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ ЗБОГ РАНИЈЕ ИЗВРШЕНОГ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Суд ће да опозове условну осуду ако, након што је изрекао условну осуду, буде донета коначна пресуда којом буде утврђено да је осуђени пре изрицања условне осуде извршио неко друго кривично дело и ако оцени да условна осуда не би ни била изречена да се знало за то кривично дело. У том случају важе одредбе Члана 45(3) овог Закона.

Члан 47.

ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНЕ ОСУДЕ ЗБОГ НЕИСПУЊЕЊА ОБАВЕЗА

Ако је условна осуда условљена испуњењем неке од обавеза прописаних у Члану 43(3) овог Закона, а осуђено лице не испуни ту обавезу у року који је одредио суд, суд може, у оквиру периода проверавања, да продужи рок за испуњење обавезе или да опозове условну осуду и изврши казну утврђену условном осудом. Ако суд утврди да осуђено лице из оправданих разлога није могло да испуни обавезу, суд ће да га ослободи од испуњења те обавезе или да је замени другом одговарајућом обавезом прописаном законом.

Члан 48.

РОКОВИ ЗА ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНИХ ОСУДА

- (1) Условна осуда може да буде опозвана у току периода проверавања. Ако осуђено лице изврши кривично дело које повлачи опозив условне осуде током тог периода, али то буде установљено пресудом тек након истека периода проверавања, условна осуда може да буде опозвана најкасније једну годину после истека периода проверавања.
- (2) Ако осуђено лице у року који одреди суд не испуни неку обавезу прописану у Члану 43(3) овог Закона, суд може да опозове условну осуду најкасније једну годину након истека времена проверавања и да нареди извршење казне изречене условном осудом.

Члан 49.

УСЛОВНА ОСУДА УЗ ПРОПИСИВАЊЕ ОБАВЕЗНОГ РЕХАБИЛИТАЦИОНОГ ЛЕЧЕЊА

- (1) Суд може да изрекне условну осуду уз прописивање обавезног рехабилитационог лечења кад осуђено лице које је наркоман или алкохоличар по први пут прекрши закон, ако утврди да је главни узрок који је утицао на извршење кривичног дела био повезан са његовом/њеном зависношћу од алкохола или дроге, а да би успешан третман смањио опасност од извршења другог кривичног дела, након разматрања извештаја верификационе службе.
- (2) Верификациона служба је дужна да надзире програм рехабилитационог лечења.
- (3) После успешног завршетка програма рехабилитационог лечења, сматра се да је казна издржана.
- (4) Ако осуђено лице напусти програм рехабилитационог лечења или не испуњава обавезе у вези са прописаним третманом, суд може претходну обавезу да замени другачијом, да продужи трајање прописаног третмана или да опозове условну осуду и да нареди извршење казне утврђене условном осудом.

Члан 50.

УСЛОВНА ОСУДА УЗ ПРОПИСИВАЊЕ НАДЗОРА ОД СТРАНЕ ВЕРИФИКАЦИОНЕ СЛУЖБЕ

- (1) Суд може да изрекне условну осуду уз прописивање надзора од стране верификационе службе ако процени да би интеграција осуђеног лица у друштво била боље постигнута путем надзора од стране верификационе службе, након разматрања извештаја верификационе службе.
- (2) При изрицању условне осуде уз прописивање надзора од стране верификационе службе, суд ће да нареди осуђеном лицу да одржава контакт са верификационом службом. Суд такође може да нареди осуђеном лицу да изврши једну или више обавеза прописаних у Члану 43(3) или Члану 51. овог Закона. Трајање обавеза прописане у Члану 51. не може да буде краће од шест месеци ни дуже од три године.
- (3) Приликом избора између обавеза прописаних у Члану 51. овог Закона, суд је дужан да посебно узме у обзир године живота осуђеног лица, његово опште здравствено и душевно стање, начин живота и животне потребе, посебно оне које се

односе на породицу, школу и посао, побуде за извршење кривичног дела и његово понашање после извршења, његово претходно понашање, личне, породичне и остале околности које су од важности за избор врсте надзора и дужине његовог трајања.

(4) Ако осуђено лице не одржава контакт са верификационом службом или не испуни обавезу прописану у Члану 51. овог Закона, као што одреди суд, суд може да претходну обавезу замени другачијом, да продужи трајање надзора у току времена проверавања, или да опозове условну осуду.

Члан 51.

ВРСТЕ ОБАВЕЗА САДРЖАНИХ У УСЛОВНОЈ ОСУДИ СА ПРОПИСАНИМ НАДЗОРОМ ОД СТРАНЕ ВЕРИФИКАЦИОНЕ СЛУЖБЕ

Условна осуда са прописаним надзором од стране верификационе службе може такође да садржи наређење за извршење једне или више следећих обавеза:

- 1) Примање здравствених или услуга рехабилитације у здравственој установи;
- 2) Подвргавање програму медицинског третмана или рехабилитације;
- 3) Посете психологу и/или неком другом саветнику и поступање у складу са њиховим препорукама;
- 4) Добијање стручне обуке за одређену професију;
- 5) Обављање радних активности;
- 6) Располагање зарадом и другим приходима или имовином ради испуњења породичних обавеза;
- 7) Уздржавање од промене места боравка без одобрења верификационе службе;
- 8) Уздржавање од конзумирања алкохола и дрога;
- 9) Уздржавање од посеђивања одређених места или локала која служе алкохол;
- 10) Уздржавање од дружења са одређеним људима; или
- 11) Уздржавање од ношења било које врсте оружја.

Члан 52.

УСЛОВНА ОСУДА УЗ ПРОПИСИВАЊЕ ДРУШТВЕНО КОРИСНОГ РАДА

(1) Након разматрања извештаја верификационе службе, суд може осуђеном лицу да одреди условну осуду уз прописивање друштвено корисног рада предвиђеног у ставу 1 Члана 44. ако суд изрекне новчану казну до 2.500 евра или казну затвора до једне године. Друштвено користан рад може да буде прописан једино уз пристанак осуђеног лица.

(2) При одређивању условне осуде уз прописивање друштвено корисног рада, суд ће да нареди осуђеном лицу да обавља неплаћени друштвено користан рад у пецизираном трајању од 30 до 240 радних сати. Верификациона служба ће да одреди врсту друштвено корисног рада који треба да обавља осуђено лице, да одреди конкретну организацију за коју ће осуђено лице да обавља друштвено користан рад, да одлучи у којим данима у недељи ће да ради и да надзире обављање друштвено корисног рада.

(3) Друштвено користан рад биће обављан током периода који одреди суд а који није дужи од једне године.

(4) При изрицању условне осуде уз прописивање друштвено корисног рада, суд може да нареди осуђеном лицу да одржава везу са верификационом службом или да изврши једну или више обавеза прописаних у Члану 43.(3), или Члану 51. овог Закона. Трајање обавезе предвиђене Чланом 51. није краће од шест месеци нити дуже од три године. Члан 50(3) примењује се уз одговарајућа прилагођавања на обавезу наређену овим ставом.

(5) Ако осуђено лице не обави друштвено користан рад, не одржава везу са верификационом службом или не извршава обавезу из Члана 51, како је наредио суд, суд може да замени претходну обавезу другачијом, да продужи трајање надзора у току периода проверавања, или да опозове условну осуду.

Члан 53.

ПОЛУСЛОБОДА

(1) Кад одреди казну затвора до једне године, суд може да нареди извршење казне у режиму полу слободе, због пословних обавеза, образовања или стручног усавршавања осуђеног лица, најважнијих породичних одговорности или потребе за медицинским третманом или рехабилитацијом. Током издржавања казне у режиму полуслободе, осуђено лице је обавезно да се врати у затвор након што испуни своје обавезе ван затвора у трајању које одреди суд.

(2) Ако осуђено лице не испуни своје обавезе у смислу рада, образовања или стручног усавршавања, обавља суштинске породичне обавезе, налази се на неопходном медицинском или рехабилитационом лечењу или се враћа у затвор после извршења својих обавеза, суд ће да опозове наредбу за извршење казне у режиму полу слободе и да нареди да остатак казне проведе у затвору.

ДОПУНСКЕ КАЗНЕ

Члан 54.

ДОПУНСКЕ КАЗНЕ

(1) Допунска казна може да буде одређена заједно са главном или алтернативном казном.

(2) Допунске казне су:

- 1) Новчана казна;
- 2) Лишавање права да буде биран;
- 3) Забрана обављања функције у јавној администрацији или у јавним службама;
- 4) Забрана обављања занимања, активности или дужности;
- 5) Забрана управљања моторним возилом;
- 6) Одузимање возачке дозволе;
- 7) Одузимање предмета;
- 8) Наредба за објављивање пресуде; и
- 9) Протеривање странца са територије Косова.

(3) Допунска казна забране управљања моторним возилом, одузимања возачке дозволе и одузимања предмета може да буде одређена заједно са условном осудом, судском опоменом, или опростом казне.

Члан 55.

ЛИШАВАЊЕ ПРАВА ДА БУДЕ БИРАН

Суд ће да лиши права извршиоца да буде биран за време од једне до три године, ако такво лице, у намери да буде изабрано, користи претње, фалсификује изборне листе или изврши неко друго кривично дело за које буде кажњено казном затвора од најмање пет година.

Члан 56.

ЗАБРАНА ОБАВЉАЊА ФУНКЦИЈЕ У ЈАВНОЈ АДМИНИСТРАЦИЈИ ИЛИ У ЈАВНИМ СЛУЖБАМА

(1) Суд ће да забрани извршиоцу да обавља функције у јавној администрацији или у јавним службама за време од једне до пет година након издржавања казне затвора,

ако је такво лице злоупотребило те функције и било кажњено затвором од најмање десет година.

(2) Суд може да забрани извршиоцу обављање функције у јавној администрацији или у јавним службама за време од једне до три године након издржавања казне затвора, ако је такво лице злоупотребило те функције и било кажњено затвором до десет година.

(3) Када изриче условну казну, суд може да одлучи да условна казна буде опозвана ако се извршилац не придржава забране обављања функције у јавној администрацији или у јавној служби.

Члан 57.

ЗАБРАНА ОБАВЉАЊА ЗАНИМАЊА, ДЕЛАТНОСТИ ИЛИ ДУЖНОСТИ

(1) Суд може да забрани извршиоцу обављање занимања, самосталне делатности, руководеће или административне дужности, везаних за располагање, управљање или коришћење имовином у друштвеној својини или за заштиту те имовине, ако је такво лице злоупотребило свој положај, делатност или дужност ради извршења кривичног дела, или ако се с разлогом може очекивати да би обављање таквог занимања, делатности или дужности могло да буде злоупотребљено за извршење кривичног дела.

(2) Суд одређује трајање казне наређене у сагласности са ставом 1 овог Члана, које не може да буде краће од једне нити дуже од пет година, рачунајући од дана правоснажности одлуке, с тим да време проведено у затвору или у здравственој установи не буде урачунато у трајање ове казне.

(3) При одређивању условне осуде, суд може да одлучи да условна осуда буде опозвана ако се извршилац не придржава забране обављања занимања, делатности или дужности.

Члан 58.

ЗАБРАНА УПРАВЉАЊА МОТОРНИМ ВОЗИЛОМ

(1) Суд може да забрани управљање моторним возилом одређене врсте или категорије извршиоцу који угрози безбедност јавног саобраћаја.

(2) Суд одређује трајање казне одређене у ставу 1 овог Члана, која не може да буде краћа од једне ни дужа од пет година, рачунајући од дана правоснажности одлуке, с тим да време проведено у затвору или у здравственој установи не буде урачунато у трајање ове казне.

(3) При изрицању условне осуде, суд може да одлучи да условна осуда буде опозвана ако извршилац прекрши забрану управљања моторним возилом.

(4) Ако је казна прописана у ставу 1 овог Члана изречена лицу које има страну возачку дозволу, казна ће да се састоји од забране коришћења стране возачке дозволе на територији Косова.

Члан 59.**ОДУЗИМАЊЕ ВОЗАЧКЕ ДОЗВОЛЕ**

(1) Суд може да одузме возачку дозволу за одређену врсту и категорију моторних возила од извршиоца који угрози безбедност јавног саобраћаја и да забрани издавање нове возачке дозволе извршиоцу у периоду од једне до пет година. Ако извршилац нема возачку дозволу, суд ће да забрани издавање возачке дозволе извршиоцу током напред наведеног периода.

(2) Суд може да одреди казну прописану у ставу 1 овог Члана ако је извршилац извршио кривично дело које је проузроковало тешку телесну повреду или смрт неког лица или ако суд утврди да би његова даља вожња у јавном саобраћају представљала опасност по безбедност у јавном саобраћају због његове неспособности да безбедно управља моторним возилом.

(3) Возачка дозвола бива одузета правоснажном одлуком суда. Временски период проведен у затвору или у здравственој установи неће да буде урачунат у трајање ове казне.

(4) После истека периода који је утврдио суд, извршилац може да добије нову возачку дозволу сходно општим условима прописаним за добијање одговарајуће возачке дозволе.

Члан 60.**ОДУЗИМАЊЕ ПРЕДМЕТА**

(1) Предмети који су употребљени или су били намењени за употребу у извршењу кривичног дела или предмети који су проистекли из извршења кривичног дела могу да буду одузети ако су власништво извршиоца.

(2) Предмети описани у ставу 1 овог Члана могу да буду одузети и ако нису власништво извршиоца ако је то неопходно у интересу опште безбедности, али такво одузимање не задира у права трећих лица на добијање надокнаде од извршиоца за било какву штету.

(3) Закон може да пропише обавезно одузимање предмета.

Члан 61.**НАРЕДБА ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ СУДСКЕ ОДЛУКЕ**

(1) Суд може да нареди објављивање пресуде кад сматра да је објављивање у интересу јавности, оштећене стране или других лица.

(2) Наредба за објављивање пресуде захтева да пресуда буде објављена, у целини или делимично, у новинама или емисијама радија или телевизије, о трошку извршиоца.

(3) Датум објављивања и трајање утврђује суд.

- (4) Новине, радио станице или телевизијске станице су дужне да објаве пресуду коју им пошаље суд.
- (5) Објављивање пресуде неће да буде наређено ако би такво објављивање угрозило службену тајну, личну приватност или јавни морал.

Члан 62.**ПРОТЕРИВАЊА СТРАНАЦА СА ТЕРИТОРИЈЕ КОСОВА**

- (1) Суд може да нареди протеривање странца са територије Косова за време од једне до десет година.
- (2) Приликом разматрања да ли да примени казну прописану у ставу 1 овог Члана и трајање такве казне, суд ће да узме у обзир врсту и тежину кривичног дела, побуде из којих је кривично дело извршено и везаност извршиоца за Косово.
- (3) Казна прописана у ставу 1 овог Члана неће да буде изречена ако би извршење казне било у супротности са Чланом 3. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода од 4. новембра 1950. године и њених Протокола, Конвенцијом у вези са статусом избеглица од 28. јула 1951. године и њеног Протокола од 31. јануара 1967. године или Конвенцијом о забрани мучења и осталог суровог, нехуманог или понижавајућег третмана или кажњавања од 17. децембра 1984. године.
- (4) Трајање протеривања почиње од дана правноснажности судске одлуке, с тим да време проведено у затвору или у здравственој установи неће да буде урачунато у трајање ове казне.

Члан 63.**ИЗВРШЕЊЕ ДОПУНСКИХ КАЗНИ**

- (1) Под условима из става 2 извршење допунских казни прописаних у Члану 54. овог Закона почиње са извршењем главне или алтернативне казне.
- (2) Извршење допунских казни прописаних у подставовима 2, 3, 4, 5, 6 и 9 Члана 54(2) овог Закона, почиње после издржане казне затвора. За време издржавања казне затвора, осуђено лице не може да ужива права ограничена допунским казнама.

ОБРАЧУНАВАЊЕ КАЗНЕ**Члан 64.****ОПШТА ПРАВИЛА ЗА ОБРАЧУНАВАЊЕ КАЗНИ**

- (1) Суд одмерава казну за кривично дело у границама прописаним законом за дато кривично дело, имајући у виду сврху казне, све околности које су од значаја за ублажавање или поштравање казне (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито степен кривичне одговорности, побуде из којих је дело извршено, степен угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дело извршено, раније понашање извршиоца, његово изјашњавање о кривици, личне прилике

извршиоца и држање после извршења кривичног дела. Казна мора да буде сразмерна тежини кривичног дела и понашању и приликама извршиоца.

(2) Приликом одмеравања казне повратницима, суд ће посебно да узме у обзир да ли је повратник претходно извршио кривично дело исте врсте као што је и ново кривично дело, да ли су оба дела извршена из истих побуда и колико је времена протекло од кад је изречена претходна осуда или од кад је издржана или опрштена казна.

(3) При одмеравању новчане казне, суд ће да узме у обзир материјално стање извршиоца, а посебно износ његовог личног прихода, друге приходе, имовину и обавезе. Суд не може да одреди висину новчане казне изнад могућности извршиоца.

Члан 65.

ОПШТА ПРАВИЛА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ ИЛИ ПООШТРАВАЊЕ КАЗНИ

(1) Казна одређена извршиоцу је казна прописана за кривично дело, док блажа или строжија казна може да буде одређена само у сагласности са условима прописаним у овом Закону.

(2) Казна одређена за покушај, помагање и злочиначко удруживање не сме да буде већа од три четвртине највише казне прописане за дато кривично дело. У случајевима кад је одређена новчана казна, исто важи и за највишу новчану казну прописану законом.

Члан 66.

УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНИ

Суд може да одреди казну испод границе прописане законом или да изрекне блажу врсту казне:

- 1) Кад закон прописује да кажњавање извршиоца може да буде ублажено; или
- 2) Кад суд утврди да постоје особито олакшавајуће околности које указују да и одређивање ублажене казне може да постигне сврху.

Члан 67.

ГРАНИЦЕ УБЛАЖАВАЊА КАЗНЕ

(1) Кад постоје услови прописани у Члану 68. овог Закона, суд ће да ублажи казну у оквиру следећих граница:

- 1) Ако је за кривично дело прописана казна дуготрајног затвора, казна може да буде ублажена на казну затвора од десет година;
- 2) Ако је за кривично дело прописана казна затвора од најмање три године, казна може да буде ублажена на једну годину затвора;

- 3) Ако је за кривично дело прописана казна затвора од најмање две године, казна може да буде ублажена на шест месеци затвора;
 - 4) Ако је за кривично дело прописана казна затвора од најмање једне године, казна може да буде ублажена на три месеца затвора;
 - 5) Ако је за кривично дело прописана казна затвора краћа од једне године, казна може да буде ублажена на петнаест дана затвора;
 - 6) Ако је за кривично дело прописана казна затвора без назначења најмањег трајања, уместо затвора може да буде изречена новчана казна;
 - 7) Ако је за кривично дело прописана новчана казна без назначења најмањег износа, новчана казна може да буде ублажена на 50 евра.
- (2) При одмеравању степена ублажавања казне у складу са ставом 1 овог Члана, суд ће посебно да узме у обзир најмању и највећу висину казне прописану за кривично дело.

Члан 68.

ОПРОСТ КАЗНИ

- (1) Суд може да ослободи од казне извршиоца кривичног дела само кад то закон изричито прописује.
- (2) Кад је суд овлашћен законом да извршиоца кривичног дела ослободи од казне, суд може да ублажи казну без обзира на границе ублажавања казне.

Члан 69.

ПОСЕБНИ РАЗЛОЗИ ЗА ОПРОСТ КАЗНЕ ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ИЗВРШЕНА ИЗ НЕХАТА

Суд може да ослободи од казне извршиоца ако кривично дело изврши из нехата у следећим случајевима:

- 1) Ако последице кривичног дела тако тешко погађају извршиоца да није потребна казна да би био остварен њен циљ; или
- 2) Ако одмах након извршеног кривичног дела извршилац покуша да отклони или умањи последице кривичног дела и кад у потпуности или у значајној мери накнади штету изазвану кривичним делом.

Члан 70.

ПООШТРАВАЊЕ КАЗНЕ У СЛУЧАЈУ ВИШЕСТРУКОГ ПОВРАТА

(1) Суд може да одреди казну строжију од прописане законом за кривично дело за које је запређена казна затвора, кад је кривично дело било извршено са умишљајем, у следећем случају:

- 1) Ако је извршилац раније био два или више пута осуђиван за кривична дела извршена са умишљајем на казну затвора од најмање једне године; и
- 2) Ако је протекло мање од пет година од дана пуштања извршиоца или истека претходне казне до извршења новог кривичног дела.

(2) Суд може да одреди строжију казну увећавајући максималну казну додавањем не више од половине максималне казне.

(3) При разматрању да ли да изрекне строжију казну, суд ће нарочито да узме у обзир изјашњавање о кривици, сродност извршених кривичних дела, побуде из којих су извршена, околности под којима су извршена као и потребу да ради остваривања сврхе кажњавања изрекне такву казну.

(4) Овај Члан не важи за казну дуготрајног затвора.

Члан 71.

КАЖЊАВАЊЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА У СТИЦАЈУ

(1) Кад извршилац једном или више радњи изврши неколико кривичних дела за која му се истовремено суди, суд ће прво да изрекне казне за свако дело, а затим да одреди укупну казну за сва та дела.

(2) Суд одређује укупну казну у сагласности са следећим правилима:

- 1) Ако је суд за једно од кривичних дела изрекао казну дуготрајног затвора, суд ће да одреди само ту казну;
- 2) Ако је суд изрекао казне затвора за свако кривично дело, укупна казна мора да буде већа од сваке појединачне казне, али не може да достигне збир свих утврђених казни, нити може да премаши двадесет година;
- 3) Ако је суд изрекао казну затвора до три године за свако кривично дело, укупна казна затвора не може да премаши осам година;
- 4) Ако је суд изрекне новчану казну за свако кривично дело, укупна новчана казна не може да премаши износ од 25.000 евра или, ако је једно или више кривичних дела извршено са намером стицања материјалне користи, износ од 50.000 евра;

- 5) Ако је суд за нека кривична дела изрекао казну затвора, а за друга новчану казну, суд ће да одреди укупну казну затвора и новчану казну, у складу са алинејама 2 до 4 става 2 овог Члана.

(3) Суд одређује допунску казну ако је та казна била изречена за бар једно од кривичних дела, или ако је суд изрекао новчане казне за више кривичних дела, онда ће да одреди укупну новчану казну у складу са алинејом 4 става 2 овог Члана.

Члан 72.

ОБРАЧУНАВАЊЕ КАЗНЕ ОСУЂЕНИХ ЛИЦА

(1) Ако се осуђеном суди за кривично дело које је извршио пре издржавања казне одређене ранијом осудом или за кривично дело које је извршио за време издржавања казне затвора или дуготрајног затвора, суд ће да одреди укупну казну (Члан 71. овог Закона), узимајући у обзир претходно одређену казну. Казна или део казне коју је осуђени већ издржао биће урачуната у укупну казну.

(2) За кривично дело извршено у току издржавања казне затвора или дуготрајног затвора, суд ће да утврди казну извршиоцу независно од претходно одређене казне ако примена одредаба Члана 71 овог Закона не би довела до постизања циљева казне узимајући у обзир трајање преосталог дела претходно одређене казне.

Члан 73.

РАЧУНАЊЕ ПРИТВОРА И ПРЕТХОДНЕ КАЗНЕ

(1) Време проведено у притвору, као и било које време лишавање слободе у вези са кривичним делом, биће урачунато у казну затвора, дуготрајног затвора и новчану казну.

(2) Казна затвора или новчана казна за прекршај или привредни преступ коју је осуђени издржао односно платио биће урачуната у казну за кривично дело чија обележја садрже обележја прекршаја или привредног преступа.

(3) Заштитна мера која је била изречена за прекршај или привредни преступ биће урачуната у допунску казну за кривично дело чија обележја садрже обележја прекршаја или привредног преступа.

(4) За потребе рачунања према овом Члану изједначени су један дан притвора, један дан лишења слободе, један дан затвора, један дан дуготрајног затвора и новчана казна од 15 евра.

ПОГЛАВЉЕ IV: СУДСКА ОПОМЕНА

Члан 74.

СВРХА СУДСКЕ ОПОМЕНЕ

Сврха судске опомене је да укори извршиоца кад је, узимајући у обзир све околности у вези са кривичним делом и извршиоцем, судска опомена довољна да постигне сврху казне.

Члан 75.

СУДСКА ОПОМЕНА

(1) Извршилац који подлеже судској опомени биће обавештен да је извршио штетно и опасно дело које представља кривично дело и да ће суд, ако изврши још једном такво дело, да му изрекне строжију кривичну санкцију.

(2) Судска опомена може да буде изречена за кривична дела за која је запређена казна затвора до једне године или новчана казна, кад су таква кривична дела извршена под олакшавајућим околностима која их чине особито лаким.

(3) Судска опомена може да буде одређена за извесна кривична дела и под условима прописаним законом, чак и када је за кривично дело запређена казна затвора до три године.

(4) Суд може да одреди судску опомену за више од једног кривичног дела извршених у стицају, кад свако од кривичних дела испуњава услове прописане у ставовима 2 или 3 овог Члана.

(5) При одлучивању да ли да одреди судску опомену, суд ће посебно да узме у обзир сврху судске опомене, претходно држање извршиоца, његово понашање после извршења кривичног дела, степен кривичне одговорности, остале околности под којима је кривично дело било извршено и добровољно подвргавање извршиоца програму лечења.

ПОГЛАВЉЕ V: МЕРЕ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА

Члан 76.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О МЕРАМА ОБАВЕЗНОГ ПСИХИЈАТРИЈСКОГ ЛЕЧЕЊА

Поступци прописивања мера обавезног психијатријског лечења извршиоца који је ментално неурачунљив или који има умањену менталну способност биће посебно прописан законом.

Члан 77.

ОБАВЕЗНО РЕХАБИЛИТАЦИОНО ЛЕЧЕЊЕ ЗАВИСНИКА ОД ДРОГА ИЛИ АЛКОХОЛА

(1) Суд може да пропише обавезну рехабилитацију у здравственој установи лицу које је извршило кривично дело под утицајем дроге или алкохола, ако суд изрекне казну, судску опомену или одустане од казне извршиоцу, ако утврди да је главни фактор који је утицао на извршење кривичног дела био повезан са његовом/њеном зависношћу од дрога или алкохола и ако постоје изгледи за његово успешно лечење. Време проведено у здравственој установи биће урачунато у издржавање казне.

(2) Ако је мера поменута у ставу 1 овог Члана прописана упоредо са новчаном казном, судском опоменом или опростом казне, суд може да одлучи, уз пристанак осуђеног лица, да таква мера буде извршена на слободи. Ако извршилац пропусти да се подвргне третману на слободи без оправданог разлога или ако самовољно прекине третман, суд може да нареди да третман буде спроведен у здравственој установи.

(3) Ако је мера поменута у ставу 1 овог Члана прописана уз казну затвора, може да траје до истека казне. Ако је мера поменута у ставу 1 овог Члана прописана уз новчану казну, судску опомену или ослобађање од казне, третман не може да траје дуже од две године. Суд мора да свака два месеца преиспита извршавање ове мере да би утврдио да ли је потребно да ова мера буде настављена.

ПОГЛАВЉЕ VI: ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КАЗНИ

Члан 78

ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА И ДУГОТРАЈНОГ ЗАТВОРА

(1) Казна затвора се издржава у установама одређеним за издржавање казне затвореног, полу-отвореног и отвореног типа.

(2) Казна дуготрајног затвора се издржава у установама одређеним за извршавање казни затвореног типа.

(3) Током извршавања казне, осуђено лице неће да буде изложено нехуманом или понижавајућем поступку ни кажњавању, што обухвата и непотребне душевне и физичке напоре или ускраћивање одговарајућег медицинског третмана или других основних потреба.

Члан 79.

ОГРАНИЧЕЊА У ИЗВРШЕЊУ КАЗНИ

Приликом извршења казне биће увек поштована основна права осуђеног лица. Та права осуђеног лица могу да буду ограничена само у мери која је неопходна у складу са законом и међународним стандардима људских права.

Члан 80.

УСЛОВНО ПУШТАЊЕ НА СЛОБОДУ

- (1) Осуђеном лицу може да буде одобрено условно пуштање на слободу ако постоји разуман основ за веровање да неће да изврши ново кривично дело. Понашање осуђеног лица током издржавања казне биће узето у обзир при одлучивању о његовом условном пуштању на слободу.
- (2) Осуђеном лицу које је издржало половину казне затвора може да буде одобрено условно пуштање на слободу из затвора уз услов да не изврши неко друго кривично дело пре истека казне.
- (3) Осуђеном лицу које је издржало трећину казне затвора може изузетно да буде одобрено условно пуштање на слободу под условом да посебне околности које се односе на осуђено лице указују да неће да изврши ново кривично дело.
- (4) Осуђеном лицу које је издржало три четвртине казне дуготрајног затвора може да буде одобрено условно пуштање на слободу.
- (5) Одлуку о условном пуштању на слободу доноси веће које установи надлежна јавна институција у области правосудних послова у сагласности са законом.

Члан 81.

ОПОЗИВАЊЕ УСЛОВНОГ ПУШТАЊА НА СЛОБОДУ

- (1) Суд ће да опозове условно пуштање на слободу ако условно пуштено осуђено лице изврши једно или више кривичних дела за које буде одређена казна затвора од више од једне године.
- (2) Суд може да опозове условно пуштање на слободу ако условно пуштено осуђено лице изврши једно или више кривичних дела за које буде одређена казна затвора до једне године. Приликом разматрања опозивања условног пуштања на слободу, суд ће посебно да размотри сличност извршених кривичних дела, побуде за извршење кривичних дела и друге околности које указују на основаност опозивања условног пуштања на слободу.
- (3) Кад опозове условно пуштање на слободу, суд ће да одреди казну на основу одредби Члана 71. и Члана 72(2) овог Закона, сматрајући претходно одређену казну као утврђену. Део претходно одређене казне који је осуђено лице већ издржало након претходне осуде биће урачунат у нову казну, док време проведено на условној слободи неће да буде урачунато.
- (4) Одредбе ставова 1 до 3 овог Члана биће такође примењене и кад условно пуштено осуђено лице буде кажњено за кривично дело извршено пре његовог условног пуштања на слободу.

(5) Ако условно пуштено осуђено лице буде осуђено на казну затвора у трајању до једне године и ако суд не нареди опозивање условног пуштања на слободу, трајање условног пуштања на слободу биће продужено за период времена који је осуђено лице провело издржавајући такву казну затвора.

ПОГЛАВЉЕ VII: ОДУЗИМАЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ КОРИСТИ СТЕЧЕНЕ ИЗВРШЕЊЕМ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Члан 82.

ОСНОВ ЗА ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

(1) Нико не може да задржи материјалну корист стечену извршењем кривичног дела.

(2) Материјална корист утврђена у ставу 1 овог Члана биће одузета судском одлуком којом је установљено извршење кривичног дела, под условима прописаним овим Законом.

Члан 83.

НАЧИН ОДУЗИМАЊА МАТЕРИЈАЛНЕ КОРИСТИ

(1) Од извршиоца ће да буде одузет сав новац, предмети од вредности и било која друга материјална корист стечена извршењем кривичног дела или кад одузимање није могуће, извршилац ће да буде обавезан да плати новчани износ који одговара стеченој материјалној користи. Према прилици, суд може да дозволи да новац буде исплаћен у ратама током периода који не прелази две године.

(2) Било каква материјална корист стечена извршењем кривичног дела може да буде одузета од лица на кога је пренета без накнаде или уз накнаду која не одговара стварној вредности, ако је то лице знало или могло да зна да је материјална корист била стечена извршењем кривичног дела. Кад је материјална корист била пренета на блиске рођаке, биће одузета од њих осим уколико не докажу да су као накнаду платили њену пуну вредност.

Члан 84.

ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ЗАХТЕВИ ОШТЕЂЕНЕ СТРАНЕ

(1) Кад је у кривичном поступку оштећеној страни досуђена накнада штете, суд ће да нареди одузимање материјалне користи ако је она већа од износа имовинске одштете досуђене оштећеној страни.

(2) Оштећена страна која је, у току кривичног поступка била упућена да покрене парнични поступак у вези са имовинско-правним захтевом, може да захтева одштету из масе одузете материјалне користи, под условом да покрене грађанску парницу у року од шест месеци од дана правноснажности одлуке којом је била упућена на покретање грађанске парнице и под условом да захтева одштету из масе одузете материјалне користи у року од три месеца од дана правноснажности судске одлуке која је потврдила њен имовинско-правни захтев.

(3) Оштећена страна која пропусти да поднесе имовинско-правни захтев током кривичног поступка може да захтева одштету из масе одузете материјалне користи ако је покренула грађанску парницу у року од три месеца од дана сазнања за пресуду којом је одузета материјална корист али не касније од две године од дана правоснажности пресуде о одузимању материјалне користи и ако је захтевала одштету из масе материјалне користи у року од три месеца од дана правоснажности одлуке која је потврдила њен имовинско-правни захтев.

Члан 85.

ОДУЗИМАЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ КОРИСТИ ОД ПРАВНОГ ЛИЦА

Кад је пословна организација или правно лице стекло материјалну корист од извршења кривичног дела извршиоца, таква материјална корист биће одузета од пословне организације или правног лица.

ПОГЛАВЉЕ VIII: РЕХАБИЛИТАЦИЈА И УСЛОВИ ЗА ДОБИЈАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ ЕВИДЕНЦИЈЕ ОСУЂИВАНИХ ЛИЦА

Члан 86.

ПРАВНИ СТАТУС ОСУЂЕНИХ ЛИЦА ПОСЛЕ ИЗДРЖАНЕ КАЗНЕ, ОПРОСТА ИЛИ ЗАСТАРЕЛОСТИ

(1) После издржане казне затвора, помиловања или амнестије или застарелости, осуђена лица уживају и стичу сва права прописана законом и осталим прописима, укључујући и права из Уставног оквира за привремену самоуправу на Косову, осим ако је другачије прописано у овом Закону.

(2) Овај Члан важи и за осуђено лице које је условно пуштено на слободу.

Члан 87.

ЗАКОНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА

(1) Законском рехабилитацијом казна бива избрисана из евиденције осуђиваних лица и такво лице неће да буде сматрано осуђиваним.

(2) Казна ће да буде избрисана из евиденције осуђиваних лица након истека следећих рокова, по сили закона, ако осуђено лице у датом року не изврши ново кривично дело:

- 1) Једна година од дана правоснажности пресуде, у случају судске опомене или опроста казне;
- 2) Једна година од дана истека периода проверавања, у случају условне казне;
- 3) Једна година од дана кад је казна издржана, наступања застарелости или окончања казне амнестијом, помиловањем или изменом кривичног закона, у случају казне издржане у режиму полу слободе;

- 4) Три године од дана када је казна издржана, наступања застарелости или окончања казне амнестијом, помиловањем или изменом кривичног закона, у случају казне затвора до једне године, новчане казне или допунске казне;
 - 5) Пет година од дана када је казна издржана, наступања застарелости или окончања казне амнестијом, помиловањем или изменом кривичног закона, у случају казне затвора до три године;
 - 6) Осам година од дана када је казна издржана, наступања застарелости или окончања казне амнестијом, помиловањем или изменом кривичног закона, у случају казне затвора од три до пет година;
 - 7) Десет година од дана када је казна издржана, наступања застарелости или окончања казне амнестијом, помиловањем или изменом кривичног закона, у случају казне затвора од пет до десет година;
 - 8) Петнаест година од дана када је казна издржана, наступања застарелости или окончања казне амнестијом, помиловањем или изменом кривичног закона, у случају казне затвора од десет до петнаест година.
- (3) Казна затвора од преко петнаест година или казна дуготрајног затвора неће да буде брисана.
- (4) Казна не може да буде брисана за време трајања мера обавезног третмана.

Члан 88.

СУДСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА

На захтев осуђеног лица суд може да одлучи да избрише његову казну из досијеа тог лица и да сматра то лице неосуђиваним ако је протекла половина временског периода прописана у Члану 87(2) и ако осуђено лице за то време није извршило ново кривично дело. При одлучивању о брисању казне, суд ће да узме у обзир понашање осуђеног лица након издржавања казне, врсту кривичног дела и остале околности које могу да буду од значаја за процену основаности брисања казне.

Члан 89.

ОТКРИВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА ИЗ КРИВИЧНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

- (1) Кривична евиденција мора да садржи следеће информације: личне податке извршиоца кривичног дела, информације о казни, судској опомени, мери обавезног третмана или ослобађања од казне одређене извршиоцу, промене информација о осудама које су унете у кривичну евиденцију и информације о издржаним казнама и избрисаним погрешним осудама.
- (2) Информације које се налазе у кривичној евиденцији могу да буду откривене само у погледу осуда које нису брисане и могу да буду откривене суду, јавном тужилаштву и полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица које

је већ претходно осуђивано, надлежним органима власти задуженим за извршење кривичних санкција и надлежним органима власти укљученим у поступак давања амнестије, помиловања или брисања казне.

(3) Информације из кривичне евиденције могу, након подношења оправданог захтева, да буду откривене јавним институцијама ако су извесне допунске казне (Члан 63(2)) или мере обавезног третмана још увек на снази.

(4) У случају кад је казна избрисана, информације о казни могу да буду откривене само суду, јавном тужилаштву и полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица чија је претходна казна избрисана.

(5) Нико нема право да захтева од другог лица да изнесе информације о томе да ли је било осуђивано.

(6) Свако лице може да на свој захтев добије информације о свом кривичном досијеу, кад им је та информација потребна ради остваривања њихових права.

ПОГЛАВЉЕ IX: ЗАСТАРЕЛОСТ

Члан 90.

ЗАСТАРЕЛОСТ КРИВИЧНОГ ГОЊЕЊА

(1) Осим ако у овом Закону није другачије прописано, кривично гоњење не може да започне након протекла следећих рокова:

- 1) Тридесет пет година од извршења кривичног дела за које је запређена казна дуготрајног затвора;
- 2) Петнаест година од извршења кривичног дела за које је запређена казна затвора дужа од десет година;
- 3) Десет година од извршења кривичног дела за које је запређена казна затвора дужа од пет година;
- 4) Пет година од извршења кривичног дела за које је запређена казна затвора дужа од три године;
- 5) Три године од извршења кривичног дела за које је запређена казна затвора дужа од једне године; и
- 6) Две године од извршења кривичног дела за које је запређена казна затвора до једне године или новчана казна.

(2) Ако закон за неко кривично дело прописује више казни, рок застаривања кривичног гоњења биће утврђен према најтежој казни.

Члан 91.

ПОЧЕТАК И ПРЕКИД ЗАСТАРЕВАЊА КРИВИЧНОГ ГОЊЕЊА

- (1) Рок застаревања кривичног гоњења почиње да тече од дана извршења кривичног дела.
- (2) Рок застаревања не тече за било које време током којег према закону кривично гоњење не може да започне или да буде настављено.
- (3) Рок застаревања бива прекинут сваком радњом предузетом у циљу кривичног гоњења за извршено кривично дело.
- (4) Рок застаревања такође бива прекинут и ако извршилац изврши неко друго кривично дело, једнако или теже него претходно кривично дело, пре истека рока застаревања.
- (5) После сваког прекида почиње да тече нови рок застаревања.
- (6) Кривично гоњење је забрањено у сваком случају кад протекне двоструки период застаревања (апсолутна забрана кривичног гоњења).

Члан 92.

ЗАСТАРЕЛОСТ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ

Осим ако у овом Закону није другачије прописано, одређена казна не може да буде извршена након истека следећих рокова:

- 1) Тридесет пет година од казне дуготрајног затвора;
- 2) Петнаест година од казне затвора дуже од десет година;
- 3) Десет година од казне затвора дуже од пет година;
- 4) Пет година од казне затвора дуже од три године;
- 5) Три године од казне затвора дуже од једне године; и
- 6) Две године од казне затвора до једне године или новчане казне.

Члан 93.

ЗАСТАРЕЛОСТ ИЗВРШЕЊА ДОПУНСКИХ КАЗНИ И МЕРА ОБАВЕЗНОГ ТРЕТМАНА

- (1) Забрањено је извршење допунске новчане казне након истека две године од дана правоснажности пресуде којом је та казна одређена.
- (2) Забрањено је извршење других допунских казни након протеча пет година од дана правоснажности пресуде којом је одређена ова казна.
- (3) Забрањено је извршење мере обавезног третмана након протеча три године од дана правоснажности пресуде којом је одређена та мера.

Члан 94.

ПОЧЕТАК И ПРЕКИД РОКОВА ЗАСТАРЕВАЊА ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ

- (1) Рок застаревања извршења казне почиње да тече од дана правоснажности пресуде, а у случају опозивања алтернативне казне, од дана правоснажности одлуке о опозиву.
- (2) Рок застаревања не тече за било које време током којег према закону не може да буде започето извршење казне.
- (3) Рок застаревања бива прекинут сваком радњом коју предузме надлежни орган у циљу извршења казне.
- (4) После сваког прекида почиње да тече нови рок застаревања.
- (5) Забрањено је извршење казне увек када протекне двоструки период времена у односу на релевантни рок застаревања (апсолутна забрана извршења казне).
- (6) Одредбе ставова 2 до 5 овог Члана такође ће да буду примењене и на забрану извршења мера обавезног третмана.

Члан 95.

НЕПРИМЕЊИВАЊЕ РОКА ЗАСТАРЕВАЊА ЗА ГЕНОЦИД И РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

Рокови застаревања не важе за кривично гоњење ни за извршење казне за геноцид, ратне злочине и злочине против човечности, као ни за друга кривична дела за које према међународном праву не могу да буду примењени рокови застаревања.

ПОГЛАВЉЕ X: АМНЕСТИЈА И ОПРОСТ КАЗНЕ

Члан 96.

АМНЕСТИЈА

- (1) Лица обухваћена законом о амнестији добијају ослобођење од кривичног гоњења, потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замену одређене казне блажом казном, или брисање казне.

(2) Амнестија обухвата кривична дела која су била извршена најкасније дан пре проглашења закона о амнестији, осим ако односни закон прописује другачије.

Члан 97.
ПОМИЛОВАЊЕ

Помиловањем, поименично посебно одређена лица добијају ослобођење од кривичног гоњења, потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замену одређене казне блажом казном или условном казном, или брисање казне.

Члан 98.
ДЕЈСТВО АМНЕСТИЈЕ И ПОМИЛОВАЊА НА ТРЕЋА ЛИЦА

Давање амнестије или помиловања не задире у права трећих лица која су заснована на пресуди.

ПОГЛАВЉЕ XI: ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНИХ ЗАКОНА КОСОВА ПРЕМА МЕСТУ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Члан 99.
ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНИХ ЗАКОНА КОСОВА НА ЛИЦА КОЈА ИЗВРШЕ КРИВИЧНА ДЕЛА НА ТЕРИТОРИЈИ КОСОВА

(1) Кривични закони Косова важе за било које лице које изврши кривично дело на територији Косова.

(2) Кривични закони Косова примењују се на било које лице које изврши кривично дело у цивилној летици регистрованој на Косову, без обзира на локацију летице у време када је кривично дело извршено.

Члан 100.
ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНИХ ЗАКОНА КОСОВА ЗА ПОСЕБНА КРИВИЧНА ДЕЛА ИЗВРШЕНА ВАН ТЕРИТОРИЈЕ КОСОВА

(1) Кривични закони Косова важе за било које лице које изврши кривично дело из Чланова 116 – 121, 125 – 128, 132, 133(1), 134 – 137, 139(1), (2) и (3), 141 – 143. овог Закона ван територије Косова.

(2) Кривични закони Косова важе за било које лице које изврши кривично дело из Чланова. 110 – 113. овог Закона ван територије Косова кад такво кривично дело представља опасност по безбедност Косова или његовог становништва, у целини или делимично.

Члан 101.

ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНИХ ЗАКОНА КОСОВА ЗА СТАЛНЕ СТАНОВНИКЕ КОСОВА И ДРУГА ЛИЦА КОЈА ИЗВРШЕ КРИВИЧНА ДЕЛА ВАН ТЕРИТОРИЈЕ КОСОВА

- (1) Кривични закони Косова важе за било које лице које је стални становник Косова ако такво лице изврши кривично дело ван територије Косова и ако је то дело такође кажњиво у месту извршења.
- (2) Кривични закони Косова такође важе за било које лице које није страни држављанин ако такво лице изврши кривично дело ван територије Косова и ако је то дело такође кажњиво у месту извршења.
- (3) Став 1 овог Члана такође важи и за било које лице које, након извршења кривичног дела, постане стални становник Косова.

Члан 102.

ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНИХ ЗАКОНА КОСОВА ЗА СТРАНЕ ДРЖАВЉАНЕ КОЈИ СУ ИЗВРШИЛИ КРИВИЧНА ДЕЛА ВАН ТЕРИТОРИЈЕ КОСОВА

Кривични закони Косова важе за било које лице које је страни држављанин ако је:

- 1) Такво лице извршило кривично дело ван територије Косова против сталног становника Косова чак и кад такво кривично дело није поменуто у Члану 100. овог Закона;
- 2) То дело такође кажњиво у месту извршења; и
- 3) Извршилац буде пронађен на територији Косова или буде пребачен на Косово.

Члан 103.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА КРИВИЧНО ГОЊЕЊЕ

- (1) Ако је, у случајевима прописаним у Члану 99. овог Закона, кривични поступак покренут пред неком другом јурисдикцијом али није завршен, кривични поступак ће да буде покренут на Косову само након одобрења Јавног тужилаштва Косова.
- (2) У случајевима прописаним у Члановима 101. и 102. овог Закона, кривични поступак неће да буде покренут ако је:
 - 1) Извршилац у потпуности издржао казну одређену у некој другој јурисдикцији;
 - 2) Извршилац ослобођен у некој другој јурисдикцији правоснажном пресудом суда или је добио опрост казне или је наступила застарелост; или
 - 3) Кривични поступак за дато кривично дело у некој другој јурисдикцији може да буде покренут само на захтев оштећене стране а такав захтев није био поднет.

(3) Кривични поступак сходно Члану 105. може да буде покренут на Косову само након одобрења Јавног тужилаштва Косова.

(4) У случајевима прописаним у Члану 99. кривично гоњење страног држављанина може да буде пренето на страну јурисдикцију под условом постојања реципроцитета .

Члан 104.

УРАЧУНАВАЊЕ ПРИТВОРА И КАЗНИ ИЗДРЖАНИХ У ДРУГОЈ ЈУРИСДИКЦИЈИ

Притвор, лишавање слободе током поступка пребацивања лица у неку другу јурисдикцију и део казне који је извршилац издржао сходно пресуди страног суда, биће урачунати у казну коју одреди суд на Косову за исто дело или, ако казна одређена ван Косова није исте природе, суд ће да израчуна казну на начин који буде сматрао одговарајућим.

Члан 105.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ ЗА ДЕЦУ

Овај Закон важи за лица млађа од 18 година у мери у којој важећи закон о малолетничкој деликвенцији не прописује другачије.

Члан 106.

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ ЗА ПРАВНА ЛИЦА

Кривична дела за која правно лице може да буде кривично одговорно, кривична одговорност правног лица, кривичне санкције које могу да буду примењене на правно лице и посебне одредбе које регулишу кривичне поступке који се примењују на правно лице биће посебно утврђени законом.

ПОГЛАВЉЕ XII: ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА У ОВОМ ЗАКОНУ

Члан 107.

(1) Израз “службено лице” означава:

- 1) Лице изабрано или именовано у јавну установу;
- 2) Овлашћено лице у пословној организацији или другом правном лицу које на основу закона или другог прописа донетог у сагласности са законом врши јавно овлашћење и које у оквирима датог овлашћења обавља одређене послове;
- 3) Лице које обавља посебне службене дужности, на основу овлашћења прописаног законом;
- 4) Лице које је припадник особља УНМИК-а или КФОР-а, што нема дејства на важеће привилегије и имунитет дате таквом лицу;

- 5) Лице које је припадник особља канцеларија за везу на Косову;
 - 6) Лице у јавној међународној или наднационалној организацији које је признато као чиновник или друго лице запослено на основу уговора у оквиру значења прописа који се доносе на особље у таквим организацијама;
 - 7) Судија, тужилац или други чиновник у неком међународном трибуналу који има јурисдикцију над Косовом.
- (2) Израз “одговорно лице” означава појединца у пословној организацији или правном лицу којем су због његове функције или посебног овлашћења поверени послови који су у вези са применом закона или других прописа донетих на основу закона или општих правила пословних организација или других правних лица да управљају или воде послове у вези са имовином, или у вези са управљањем производним или другим привредним процесом или њиховим надзором. Службено лице из става 2 овог Члана такође ће да буде сматрано одговорним лицем, кад дело о којем је реч није предвиђено одредбама поглавља о кривичним делима против службених и других дужности, или одредбама о кривичним делима службеног лица која су прописана у другим поглављима овог Закона.
- (3) Кад је као извршилац кривичног дела означено неко службено или одговорно лице, сва лица наведена у ставовима 1 или 2 овог Члана могу да буду извршиоци таквог кривичног дела, под условом да из обележја кривичног дела не следи да извршилац може да буде само неко од тих лица.
- (4) Израз “равно лице” означава акционарско друштво, друштво са ограниченом одговорношћу, ограничено партнерство, фонд, установу, политичку или друштвену организацију, удружење грађана као и нека друга правна лица која, у оквиру свог редовног пословања стварају или пласирају средства и располажу њима.
- (5) Израз “пословна организација” означава било које физичко или правно лице или групу таквих лица која се баве трговином.
- (6) Израз “документ” означава било који предмет који је подобан или одређен да служи као доказ какве чињенице који има значај за правне односе.
- (7) Израз “новац” означава металну и папирну монету која је на основу закона у оптицају на Косову или у некој другој јурисдикцији.
- (8) Израз “симболи вредности” укључују и иностране симболе вредности.
- (9) Израз “покретан предмет” укључује енергију произведену или наплаћену за осветљење, грејање и кретање као и телефонске и друге импULSE.
- (10) Израз “сила” укључује примену хипнозе или других средстава омамљивања у циљу довођења лица у несвесно стање против њихове воље или њиховог онеспособљавања за отпор.
- (11) Израз “моторно возило” означава било које превозно средство опремљено мотором за употребу у друмском, воденом или ваздушном саобраћају.

- (12) Израз “канцеларија за везу” означава канцеларије страних влада на Косову које доприносе испуњењу мандата датог цивилним и безбедносним снагама на основу Резолуције 1244 Савета безбедности Уједињених нација.
- (13) Израз “особље канцеларија за везу” означава особље које су стране владе одредиле да ради у канцеларијама за везу да би допринело испуњењу мандата датог цивилним и безбедносним снагама сходно Резолуцији. Такво особље, чија имена морају да буду саопштена Специјалном представнику Генералног секретара, не обухвата и локално запослено особље.
- (14) Израз “особље УНМИК-а” обухвата чиновнике Уједињених нација, стручњаке и остала лица упућена да раде у било којем делу УНМИК-а који су носиоци идентификационе картице, која означава да је њен носилац припадник УНМИК-а, а која је издата овлашћењем или на основу овлашћења Специјалног представника Генералног секретара.
- (15) Израз “УНМИК” означава међународне цивилне снаге установљене сходно Резолуцији 1244 (1999) Савета безбедности Уједињених нација на територији Косова које интегришу полицију и судство, које обједињују компоненте привремене цивилне управе (Уједињене нације); изградње институција (ОЕБС) и реконструкције (ЕУ).
- (16) Израз “јавна установа” означава установе Привремене управе Мисије Уједињених нација на Косову или привремених институција самоуправе.
- (17) Израз “Уставни оквир” означава Уставни оквир за привремену самоуправу на Косову установљен сходно Уредби УНМИК-а бр. 2001/9 од 15. маја 2001. године о Уставном оквиру за привремену самоуправу на Косову.
- (18) Израз “КФОР” означава присуство међународних снага безбедности успостављено сходно Резолуцији 1244 (1999) Савета безбедности на територији Косова које су састављене од Организације северноатлантског пакта, укључујући његове државе чланице, његове помоћне органе, његове војне штабове и националне елементе или јединице и од земаља које су дале свој допринос а нису у саставу НАТО-а.
- (19) Израз “полиција” означава Цивилну полицију УНМИК-а, познату и као Полиција УНМИК-а и Косовску полицијску службу.
- (20) Израз “стални становник Косова” означава лице које је регистровано, или испуњава услове да буде регистровано, као стални становник Косова при Централној матичној служби, у сагласности са Уредбом УНМИК-а бр. 2000/13 од 17. марта 2000. године о Централној матичној служби.
- (21) Израз “дете” означава лице млађе од четрнаест година.
- (22) Израз “малолетник” означава лице које има између четрнаест и осамнаест година.
- (23) Израз “пунолетан” означава лице које је напунило осамнаест година.
- (24) Израз “породични однос” означава однос између два лица:

- 1) Који су верени или венчани или живе заједно невенчани;
 - 2) Који деле заједничко домаћинство и који су у крвном сродству, браку, или вези усвојења или старатељском односу, укључујући родитеље, бабе и деде, децу, унучад, браћу и сестре, полубраћу и полусестре, тетке, стричеве и ујаке, нећаке или рођаке; или
 - 3) Који су родитељи заједничком детету.
- (25) Израз “територија Косова” означава површину земље и водене површине унутар њених државних и административних граница, као и ваздушни простор изнад тих области.
- (26) Израз “административна граница Косова” означава линију поделе између Косова и Србије и између Косова и Црне Горе;
- (27) Израз “државна граница Косова” означава косовски део међународно признате границе између Савезне Републике Југославије и Бивше Југословенске Републике Македоније (БЈРМ) и између Савезне Републике Југославије и Републике Албаније;
- (28) Израз “оружје” означава инструмент смишљен, употребљен или употребљив за наношење телесних повреда. Израз укључује, али се не ограничава на све облике муниције, самострел, лук и стреле, спреј за очи, сузавац, оружја која опаљују ћорке, копије оружја, омамљиваче, ласере и све категорије оружја набројане у Табели А у прилогу Уредбе УНМИК-а бр. 2001/7 о дозволи за поседовање оружја на Косову, или слична оружја.
- (29) Израз “опасне дроге и психотропне супстанце” означава супстанце набројане у Службеном листу Социјалистичке Федеративне Републике Југославије Нос. 70/78, 14/81, 39/82, 28/85, 10/87, 53/88, 2/89.
- (30) Израз “здравствена установа” означава болницу, овлашћену установу за душевно здравље или неки други објект који је овлашћен да пружа медицински третман, душевни третман и третман рехабилитације за наркоманију или алкохолизам.

ПОСЕБНИ ДЕО**ПОГЛАВЉЕ XIII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ КОСОВА И ЊЕГОВИХ СТАНОВНИКА**

Члан 108.

НАПАД НА ПРАВНИ ПОРЕДАК КОСОВА

Ко год покуша, употребом силе или претњом, да промени установљени правни поредак на Косову у законодавној, извршној или правосудној области или да изврши преврат у некој јавној установи биће кажњен затвором од најмање пет година.

Члан 109.

ДЕФИНИЦИЈА ТЕРОРИЗМА

За потребе чланова 110 - 113 овог Закона:

(1) Израз “тероризам” означава извршење једног или више следећих кривичних делау намери озбиљног застрашивања становништва, непрописног приморавања неке јавне установе, владе или међународне организације да нешто учини или да се уздржи од неког чињења, или озбиљног дестабилизовања или уништења основне политичке, економске или друштвене структуре Косова, земље или неке међународне организације:

- 1) Убиство;
- 2) Тешка телесна повреда;
- 3) Узимање талаца;
- 4) Отмица;
- 5) Противправно лишавање слободе;
- 6) Загађивање пијаће воде или прехранбених производа;
- 7) Изазивање опште опасности;
- 8) Уништење, оштећивање или уклањање јавних инсталација;
- 9) Неовлашћено снабдевање, превоз, производња, размена или продаја оружја;
- 10) Неовлашћено власништво, контрола, поседовање или употреба оружја;
- 11) Угрожавање међународно заштићених особа;
- 12) Угрожавање особља Уједињених нација и придруженог особља;

- 13) Отмица летелице;
 - 14) Угрожавање безбедности цивилне авијације;
 - 15) Угрожавање безбедности поморске пловидбе;
 - 16) Угрожавање безбедности учвршћених платформи које се налазе на подморском континенталном прагу;
 - 17) Неовлашћено присвајање, употреба, пренос или располагање нуклеарним материјалом; или
 - 18) Претња употребом, крађа или плачка нуклеарног материјала.
- (2) Израз “средства” обухвата имовину било какве врсте, опипљиву или неопипљиву, покретну или некретнине, стечену на било који начин, и правна документа или правне инструменте у било ком облику, укључујући електронски или дигитални облик, одавање права својине или интереса над таквом имовином, укључујући, али без ограничавања на банковне кредите, путничке чекове, банковне чекове, платне налоге, деонице, хартије од вредности, обвезнице, менице и акредитиве;
- (3) Израз “материјални ресурси” обухвата смештање, склоништа, лажну документацију или идентификацију, финансијске услуге, објекте, особље, превозна средства, комуникациону опрему и осталу физичку имовину, изузев неопходних лекова;
- (4) Израз “организована група” означава групу која није насумично формирана за непосредно извршење неког кривичног дела и којој није потребно да има формално дефинисане улоге својих чланова, континуитет чланства или изграђену структуру;
- (5) Израз “терористичка група” означава организовану групу од више од два члана, установљену у току извесног временског периода и која усклађено делује на вршењу тероризма; и
- (6) Израз “подршка терористичкој групи” означава регрутовање чланова за теористичку групу, прикривање постојања терористичке групе или њених чланова, ометање откривања или хватања терористичке групе или њених чланова, или обезбеђивање или прикупљање средстава или других материјалних ресурса са намером, знањем или разумном основом за веровање да ће њих да употребљава, у целости или делимично, терористичка група.

Члан 110.

ВРШЕЊЕ ТЕРОРИЗМА

- (1) Ко год изврши дело тероризма биће кажњен затвором од десет до двадесет година.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање петнаест година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање петнаест година или дуготрајним затвором.

Члан 111.

ПОМОЋ У ВРШЕЊУ ТЕРОРИЗМА

(1) Кад је кривично дело описано у Члану 303. или 304. овог Закона извршено у вези са тероризмом, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(2) Кад је кривично дело описано у Члану 305. овог Закона извршено у вези са тероризмом, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до десет година.

(3) Ко год, помогне извршиоцу или његовом/њеном саучеснику након извршења чина тероризма тако што обезбеди средства или друге материјалне ресурсе тим лицима, биће кажњен затвором од три до десет година.

Члан 112.

ОМОГУЋАВАЊЕ ВРШЕЊА ТЕРОРИЗМА

(1) Ко год обезбеђује, тражи, прикупља или прикрива средства или друге материјалне ресурсе употребљене, у целости или делимично, у сврху вршења тероризма биће кажњен затвором од пет до петнаест година.

(2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана из нехата биће кажњен затвором од три до десет година.

(3) Ко год регрутује једно или више лица у сврху вршења тероризма биће кажњен затвором од пет до петнаест година.

(4) Ко год, у сврху вршења тероризма, даје или добија упутства или обуку, укључујући и обуку за изразу, прављење или употребу оружја, биће кажњен затвором од пет до петнаест година.

(5) Ко год, у сврху вршења тероризма, шаље или пребацује наоружане групе, опрему, оружје или друга материјална средства на Косово или са Косова биће кажњен затвором од десет до петнаест година.

Члан 113.

ОРГАНИЗАЦИЈА, ПОДРШКА И УЧЕСТВОВАЊЕ У ТЕРОРИСТИЧКИМ ГРУПАМА

(1) Ко год организује или усмерава терористичку групу биће кажњен новчаном казном до 500.000 евра и казном затвора од седам до двадесет година.

(2) Ко год пружа подршку терористичкој групи биће кажњен затвором од три до десет година.

(3) Ко год активно учествује у терористичкој групи биће кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 114.

НЕОВЛАШЋЕНИ ПРЕЛАСЦИ ДРЖАВНЕ ИЛИ АДМИНИСТРАТИВНЕ ГРАНИЦЕ

(1) Ко год пређе државну или административну границу Косова на било ком месту осим на овлашћеном прелазу државне или административне границе биће кажњен новчаном казном од 250 евра или затвором од три месеца.

(2) Кад се при извршењу кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана извршиоца прати дете или друго лице, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном до 2,500 евра и/или затвором до једне године.

(3) Када је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана у једној или више следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором до две године:

- 1) Извршилац је претходно већ био осуђиван због кривичног дела описаног у овом Члану;
- 2) Током хватања, извршилац побегне, покуша да побегне, или се на други начин опири хапшењу од стране полиције или КФОР-а;
- 3) Прелажење буде предузето између 8:00 сати увече и 6:00 сати ујутро у периоду од 1. априла до 30. септембра, или између 6:00 сати увече и 6:00 сати ујутро у периоду од 1. октобра до 31. марта; или
- 4) Извршилац поседује оружје, муницију или војничку одећу, залихе или опрему.

(4) Лице није кривично одговорно према овом Члану за прелазак на неовлашћеном прелазу државне или административне границе ако прелазак буде на пункту који привремено постави командант КФОР-а.

(5) Кривични поступак који се односи на кривично дело описано у овом Члану неће да буде покренут нити настављен против било којег избеглице или расељеног лица који у доброј намери долази са територије на којој су његов живот или тело или основне слободе или права угрожени, под условом да се представи полицији или КФОР-у у разумном року и да саопшти ваљан разлог за прелазак на неовлашћеном прелазу државне или административне границе.

Члан 115.

ПОДСТРЕКАВАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ, РАСНЕ, ВЕРСКЕ ИЛИ ЕТНИЧКЕ МРЖЊЕ, РАЗДОРА ИЛИ НЕТОЛЕРАНЦИЈЕ

(1) Ко год јавно подстиче или јавно шири мржњу, раздор или нетолеранцију између националних, расних, верских, етничких или других група које живе на Косову на начин који ће највероватније да поремети јавни ред, биће кажњен новчаном казном или затвором до пет година.

(2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана на систематски начин или искоришћавањем свог положаја или овлашћења или извршењем таквог кривичног дела проузрокује неред, насиље или друге озбиљне последице, биће кажњен затвором до осам година.

(3) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 путем изнуде, угрожавања безбедности, извргавања руглу националних, расних, етничких или верских симбола, оштећењем имовине других лица, или скрнављењем споменика или гробља, биће кажњен затвором од једне до осам година.

(4) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 3 овог Члана на систематски начин или искоришћавањем свог положаја или овлашћења или извршењем таквог кривичног дела проузрокује неред, насиље и друге озбиљне последице, биће кажњен затвором од једне до десет година.

ПОГЛАВЉЕ XIV: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА

Члан 116. ГЕНОЦИД

Ко год, у намери да уништи у целости или делимично неку националну, етничку, расну или верску групу као такву, изврши једно или више од следећих дела:

- 1) Убиство чланова групе;
- 2) Проузроковање тешке телесне повреде или душевне патње члановима групе;
- 3) Намерно наметање групи услова живота срачунатих да је физички униште у целости или делимично;
- 4) Наметање мера намењених спречавању рађања у оквиру групе;
- 5) Присилно премештање деце из групе у неку другу групу;

биће кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором.

Члан 117. ЗЛОЧИНИ ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ

(1) Ко год изврши једно или више од следећих кривичних дела знајући да су део широко распрострањеног или систематског напада усмереног против било којег цивилног становништва:

- 1) Убиство;
- 2) Истребљивање;
- 3) Поробљавање;

- 4) Депортација или присилно премештање становништва;
- 5) Затварање или друго озбиљно лишавање физичке слободе уз кршење основних правила међународног права;
- 6) Мучење;
- 7) Силовање, сексуално ропство, присилна проституција, присилна трудноћа, присилна стерилизација или било који други облик сексуалног насиља сличне тежине;
- 8) Прогањање било које засебне групе или заједнице на политичкој, расној, националној, етничкој, културној, верској, полној или другој основи које је опште признато као недопустиво према међународном праву, у вези са кривичним делима описаним у овом Члану и у Члановима 116, 118 - 121;
- 9) Присилно склањање лица;
- 10) Злочин апартхејда; или
- 11) Остала нечовечна дела сличне природе која намерно проузрокују велику патњу или тешке повреде тела или душевног или физичког здравља;

биже кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором.

(2) За потребе овог Чланам,

- 1) Израз “напад усмерен против било којег цивилног становништва” означава начин понашања који садржи вишеструко извршење кривичних дела описаних у ставу 1 овог Члана против било којег цивилног становништва, као део или наставак државне или организационе политике вршења таквих напада.
- 2) Израз “истребљивање” обухвата намерно наметање услова живота, између осталог, ускраћивање приступа храни и лековима, смишљено на довођење до уништења дела становништва.
- 3) Израз “поробљавање” означава вршење било које или свих власти које прате право власништва над неким лицем и обухватају вршење такве власти у поступку трговине људима, посебно женама и децом.
- 4) Израз “депортација или присилно премештање становништва” означава присилно расељавање односних лица протеривањем или другим присилним радњама из области у којој су они законито присутни, без основа дозвољених према међународном праву.
- 5) Израз “мучење” означава намерно наношење јаког бола или патње, било физичке или психичке, особи која је у притвору односно под контролом

извршиоца; осим тога, мучење не обухвата онај бол односно патњу који проистекну као припадајући или саставни део законских санкција.

- 6) Израз “присилна трудноћа” означава противправно затварање жена које су присилно затруднеле, у намери утицања на етнички састав било ког становништва или вршења другог тешког кршења међународног права.
- 7) Израз “прогањање” означава намерно и грубо лишавање основних права противно међународном праву због идентитета одређене групе или заједнице.
- 8) Израз “злочин апартхејда” означава нечовечна дела по природи слична делима описаним у ставу 1 овог Члана, која су извршена у контексту институционализованог режима систематског угњетавања и доминације једне расне групе над било којом другом расном групом или групама и која су извршена у намери одржавања тог режима.
- 9) Израз “присилно склањање лица” означава хапшење, затварање или отимање лица, уз помоћ, овлашћење, подршку или прећутну сагласност државе или политичке организације, праћено одбијањем признавања тог ускраћивања слободе или давања информација о судбини и месту где се налазе та лица, у намери да та лица буду изузета од правне заштите на дужи временски период.
- 10) Израз “пол” односи се на два пола, мушки и женски, у контексту друштва.

Члан 118.

РАТНИ ЗЛОЧИНИ УЗ ГРУБО КРШЕЊЕ ЖЕНЕВСКИХ КОНВЕНЦИЈА

(1) Ко год грубо прекрши Женевске конвенције од 12. августа 1949. године биће кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором, у случају кривичног дела описаног у алинејама 4, 5 или 7 става 2 овог Члана, или затвором од најмање десет година односно дуготрајним затвором, у случају кривичног дела описаног у алинејама 1, 2, 3, 6 или 8 става 2 овог Члана.

(2) Грубо кршење Женевских конвенција од 12. августа 1949. године означава једно или више од следећих дела извршених за време рата или оружаног сукоба против лица или имовине заштићених према одредбама релевантне Женевске конвенције:

- 1) Намерно убиство;
- 2) Мучење или нечовечно поступање, укључујући биолошке експерименте;
- 3) Намерно наношење велике патње или озбиљних повреда тела или здравља;
- 4) Опсежно уништавање и присвајање имовине, које није оправдано војном неопходношћу а извршено је противправно и намерно;
- 5) Приморавање ратног заробљеника или другог заштићеног лица да служе у снагама непријатељске силе;

- 6) Намерно лишавање ратног заробљеника или другог заштићеног лица права на поштено и регуларно суђење;
- 7) Противправна депортација или премештање или противправно затварање;
- 8) Узимање талаца.

Члан 119.

РАТНИ ЗЛОЧИНИ УЗ ГРУБО КРШЕЊЕ ЗАКОНА И ОБИЧАЈА КОЈИ ВАЖЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ОРУЖАНОМ СУКОБУ

(1) Ко год грубо прекрши законе и обичаје који важе у међународним оружаним сукобима, у границама успостављеног оквира међународног права, биће кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором, у случају кривичног дела описаног у алинејама 9, 13, 14, 15, 16, 26, 29, 30 или 31 става 2 овог Члана, или затвором од најмање десет година односно дуготрајним затвором, у случају кривичног дела описаног у алинејама 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27 или 28 става 2 овог Члана.

(2) Грубо кршење закона и обичаја који важе у међународним оружаним сукобима, у границама успостављеног оквира међународног права, означава једно или више од следећих дела:

- 1) Намерно усмеравање напада против цивилног становништва као таквог или против појединачних цивила који не учествују непосредно у непријатељствима;
- 2) Намерно усмеравање напада против цивилних објеката, то јест објеката који нису војни циљеви;
- 3) Намерно усмеравање напада против особља, постројења, материјала, јединица или возила укључених у пружање хуманитарне помоћи или мировне мисије у складу са Повељом Уједињених нација, све док они имају права на заштиту дату цивилима или цивилним објектима према међународном праву о оружаним сукобима;
- 4) Намерно покретање напада са знањем да ће такав напад да проузрокује случајне губитке живота или повреде цивила или штету на цивилним објектима или широко распрострањено, дуготрајно и озбиљно оштећење природне околине што би очигледно било претерано у односу на планирану конкретну и непосредну војну предност;
- 5) Нападање или бомбардовање, било којим средствима, градова, села, насеља или зграда које су незаштићене и које нису војни циљеви;
- 6) Убијање или рањавање борца који се предао, након што је положио оружје или који више не располаже средствима за одбрану;

- 7) Неодговарајуће коришћење знака примирја, или заставе односно војних обележја и униформе непријатеља или Уједињених нација, као и карактеристичних обележја Женевских конвенција, што доведе до смрти или тешких телесних повреда;
- 8) Непосредно или посредно премештање од стране окупаторске власти делова свог сопственог цивилног становништва на окупирану територију, или депортовање или премештање целокупног или дела становништва са окупиране територије, унутар или ван те територије;
- 9) Намерно усмеравање напада на зграде намењене вери, образовању, уметности, науци или добротворним наменама, историјске споменике, болнице и места на којима су окупљени болесни и рањени, под условом да то нису војни циљеви;
- 10) Подвргавање лица која су у власти супротне стране физичком сакаћењу или медицинским или научним експериментима било које врсте који нису оправдани ни као медицинско, зубно или болничко лечење датих лица нити су изведени у интересу тих лица, и који проузрокују смрт или озбиљно угрозе здравља једног или више таквих лица;
- 11) Подмукло убијање или рањавање појединаца који припадају непријатељској нацији или војсци;
- 12) Изјава да неће бити милости;
- 13) Уништавање или одузимање имовине непријатеља осим ако такво уништавање или одузимање изричито захтевају потребе рата;
- 14) Изјава о укидању, суспендовању или неприхватању права и поступака припадника нације непријатељске стране пред судом;
- 15) Приморавање припадника нације непријатељске стране да учествују у ратним операцијама усмереним против њихове земље, ни ако су били у служби зараћене стране пре почетка рата;
- 16) Пљачкање града или места, ни ако су заузети у нападу;
- 17) Употреба отрова или затрованог оружја;
- 18) Употреба загушљиваца, отровних или других гасова и свих сродних течности, материја или уређаја;
- 19) Употреба метака који се у људском телу шире или лако спљоште, као што су меци са тврдом кошуљицом која не покрива читаво језгро или је избушена усецима;
- 20) Употреба оружја, пројектила и материјала и метода ратовања који по својој природи изазивају претерано рањавање или непотребну патњу или који сами по себи не бирајући жртве ни циљеве крше међународно право о оружаном

- сукобу, укључујући хемијско оружје, биолошко оружје, фрагменте који се не откривају, заслепљујуће ласерско оружје или мине изненађења на начин дефинисан у Протоколу ИИ уз Конвенцију о забрани или ограничавању употребе одређеног конвенционалног оружја које може да буде сматрано претерано погубним или са ефектима који не одабирају циљеве од 10. октобра 1980. године;
- 21) Вршење насиља над личним достојанством, посебно поступак понижавања и срамоћења;
 - 22) Вршење силовања, сексуалног поробљавања, присилне проституције, присилне трудноће, присилне стерилизације, или било ког другог облика сексуалног насиља који такође представља грубо кршење Женевских конвенција;
 - 23) Искоришћавање присуства цивила или других заштићених лица да би одређене тачке, области или војне снаге биле заштићене од војних операција;
 - 24) Намерно усмеравање напада на зграде, средства, медицинске јединице и возила, свештена лица и особље који користе карактеристична обележја Женевских конвенција у сагласности са међународним правом;
 - 25) Намерно коришћење изгладњивања цивила као средства ратовања лишавајући их средстава неопходних за њихово преживљавање, укључујући и намерно спречавање испорука хуманитарне помоћи предвиђених Женевским конвенцијама;
 - 26) Регрутовање или мобилизација деце млађе од петнаест година у националне оружане снаге или коришћење истих да активно учествују у непријатељствима;
 - 27) Намерно покретање напада на радове или постројења која садрже опасну енергију са знањем да ће такав напад да проузрокује прекомерни губитак живота, повреде цивила или оштећења на цивилним објектима;
 - 28) Намерно покретање напада без бирања циљева кад такав напад није усмерен на конкретан војни циљ, кад користи начин или средства за борбу који не могу да буду усмерени на конкретан војни циљ или користи начин или средства за борбу чија дејства не могу да буду ограничена као што захтева Протокол И који допуњује Женевску конвенцију од 12. августа 1949. године и према томе, по својој природи погађа војне циљеве и цивиле или цивилне објекте без разлике;
 - 29) Поробљавање и трговина робљем;
 - 30) Изрицање колективних казни;
 - 31) Вршење притиска на становништво окупиране територије да промене своју националност или да положе заклетву непријатељској сили.

Члан 120.

РАТНИ ЗЛОЧИНИ УЗ ГРУБО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 3. ЗАЈЕДНИЧКОГ ЗА ЖЕНЕВСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ

(1) Ко год грубо прекрши Члан 3. заједнички за четири Женевске конвенције од 12. августа 1949. године биће кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором.

(2) Грубо кршење Члана 3. заједничког за четири Женевске конвенције од 12. августа 1949. године означава једно или више следећих дела извршених у контексту оружаног сукоба који није међународног карактера против лица која не учествују активно у непријатељствима, укључујући припаднике оружаних снага који су положили своје оружје и оне који су онеспособљени за борбу због болести, рањавања, притварања или било ког другог разлога:

- 1) Насиље против живота и лица, посебно све врсте убиства, сакаћење, сурово поступање и мучење;
- 2) Вршење насиља над личним достојанством, посебно поступак понижавања и срамоћења;
- 3) Узимање талаца;
- 4) Доношење казни и извршење смртне казне без претходне пресуде коју би изрекао регуларно установљени суд, који би пружио све правосудне гаранције које су опште признате као нужне.

(3) Овај Члан важи за оружане сукобе који нису међународног карактера и не важи за ситуације унутрашњих немира и напетости као што су нереди, изоловани и спорадични чинови насиља или друга дела сличне природе.

Члан 121.

РАТНИ ЗЛОЧИНИ УЗ ГРУБО КРШЕЊЕ ЗАКОНА И ОБИЧАЈА КОЈИ ВАЖЕ У ОРУЖАНОМ СУКОБУ КОЈИ НИЈЕ МЕЂУНАРОДНОГ КАРАКТЕРА

(1) Ко год грубо прекрши законе и обичаје који важе у оружаном сукобу који није међународног карактера, у границама установљеног оквира међународног права, биће кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором, у случају кривичног дела описаног у алинејама 4, 5, 7, 12, 23, или 24 става 2 овог Члана, и затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором, у случају кривичног дела описаног у алинејама 1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 или 22 става 2 овог Члана.

(2) Грубо кршење закона и обичаја који важе у оружаним сукобима који нису међународног карактера, у границама установљеног оквира међународног права, означава једно или више следећих дела:

- 1) Намерно усмеравање напада против цивилног становништва као таквог или против појединачних цивила који не учествују непосредно у непријатељствима;

- 2) Намерно усмеравање напада на зграде, средства, медицинске јединице и транспорт, свештена лица и особље које користи карактеристична обележја Женевских конвенција у сагласности са међународним правом;
- 3) Намерно усмеравање напада против особља, постројења, материјала, јединица или возила укључених у пружање хуманитарне помоћи или мировне мисије у складу са Повељом Уједињених нација, све док они имају права на заштиту дату цивилима или цивилним објектима према међународном праву о оружаним сукобима;
- 4) Намерно усмеравање напада на зграде намењене вери, образовању, уметности, науци или добротворним наменама, историјске споменике, болнице и места на којима су окупљени болесни и рањени, под условом да то нису војни циљеви;
- 5) Пљачкање града или места, ни када су заузети у нападу;
- 6) Вршење силовања, сексуалног поробљавања, присилне проституције, присилне трудноће, присилне стерилизације, или било ког другог облика сексуалног насиља који такође представља грубо кршење Члана 3. заједничког за четири Женевске конвенције;
- 7) Регрутовање или мобилисање деце млађе од петнаест година у националне оружане снаге или коришћење њиховог активног учествовања у непријатељствима;
- 8) Наређивање расељавања цивилног становништва из разлога повезаних са сукобом, осим уколико то захтевају разлози безбедности обухваћених цивила или императивни војни разлози;
- 9) Подмукло убијање или рањавање појединаца који припадају непријатељској нацији или војсци;
- 10) Изјава да неће бити милости;
- 11) Подвргавање лица која су у власти друге стране у сукобу физичком сакаћењу или медицинским или научним експериментима било које врсте који нису оправдани ни као медицинско, зубно или болничко лечење датих лица нити су изведени у интересу тих лица, и који проузрокују смрт или озбиљно угрозе здравље једног или више таквих лица;
- 12) Уништавање или одузимање имовине непријатеља осим ако такво уништавање или одузимање изричито захтевају потребе рата;
- 13) Напад или бомбардовање, било којим средствима, градова, села, насеља или зграда који нису брањени и нису војни циљеви;
- 14) Намерно усмеравање напада на цивилне објекте, то јест, објекте који нису војни циљеви;

- 15) Намерно покретање напада са знањем да ће такав напад да проузрокује случајан губитак живота или повреде цивила или штету на цивилним објектима или широко распрострањено, дуготрајно и грубо оштећење природне околине што би јасно било прекомерно у погледу конкретне и непосредне пројектоване војне предности;
 - 16) Намерно покретање напада без бирања циљева кад такав напад није усмерен на конкретан војни циљ, кад користи начин или средства за борбу који не могу да буду усмерени на конкретан војни циљ или користи начин или средства за борбу чија дејства не могу да буду ограничена;
 - 17) Искоришћавање присуства цивила или других заштићених лица да би одређене тачке, области или војне снаге биле заштићене од војних операција;
 - 18) Намерно коришћење изгладњавања цивила као средства ратовања лишавајући их средстава неопходних за њихово преживљавање, укључујући намерно спречавање испорука хуманитарне помоћи предвиђених Женевским конвенцијама;
 - 19) Употреба отрова или затрованог оружја;
 - 20) Употреба загушљиваца, отровних или других гасова и свих сродних течности, материја или уређаја;
 - 21) Употреба метака који се у људском телу шире или лако спљоште, као што су меци са тврдом кошуљицом која не покрива читаво језгро или је избушена усецима;
 - 22) Употреба оружја, пројектила и материјала и метода ратовања који по својој природи изазивају претерано рањавање или непотребну патњу или којима је својствено да не бирају циљ противно међународном праву о оружаном сукобу, укључујући хемијско оружје, биолошко оружје, фрагменте који се не откривају, заслепљујуће ласерско оружје, мине изненађења на начин дефинисан у Протоколу ИИ уз Конвенцију о забрани или ограничавању употребе одређеног конвенционалног оружја које може да буде сматрано претерано погубним или са ефектима небирања циљева од 10. октобра 1980. године;
 - 23) Поробљавање и трговина робљем;
 - 24) Наметање колективних казни.
- (3) Овај Члан важи за оружане сукобе који нису међународног карактера, а не важи за ситуације унутрашњих немира и напетости као што су нереди, изоловани и спорадични чинови насиља или друга дела сличне природе. Овај Члан важи за оружане сукобе који се дешавају на територији неке државе када постоји продужени оружани сукоб између органа власти и организованих оружаних група или између таквих група.

Члан 122.

НАПАДИ НА ПОСТРОЈЕЊА КОЈА САДРЖЕ ОПАСНУ ЕНЕРГИЈУ У ОРУЖАНИМ СУКОБИМА КОЈИ НИСУ МЕЃУНАРОДНОГ КАРАКТЕРА

Ко год, кршећи закон и обичаје који важе у оружаним сукобима који нису међународног карактера, намерно нападне радове или постројења која садрже опасну енергију уз знање да ће такав напад да проузрокује прекомеран губитак живота, повреде цивила или штету на цивилним објектима, биће кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

Члан 123.

РЕГРУТОВАЊЕ ИЛИ АНГАЖОВАЊЕ ЛИЦА ИЗМЕЂУ ПЕТНАЕСТ И ОСАМНАЕСТ ГОДИНА У ОРУЖАНОМ СУКОБУ

Ко год регрутује или уписује лица старости између петнаест и осамнаест година у оружане снаге или групе или их користи за активно учествовање у оружаном сукобу међународног карактера или у оружаном сукобу који није међународног карактера биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 124.

УПОТРЕБА ЗАБРАЊЕНИХ СРЕДСТАВА И НАЧИНА РАТОВАЊА

(1) Ко год у току оружаног сукоба употреби оружје, пројектиле и материјал и начине ратовања који нису описани у Члану 119(2)(20) или у Члану 121(2)(22) овог Закона али који крше међународно право о оружаним сукобима биће кажњен затвором од најмање пет година.

(2) Кад кривично дело утврђено у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором.

Члан 125.

НЕОПРАВДАНО ОДЛАГАЊЕ РЕПАТРИЈАЦИЈЕ РАТНИХ ЗАРОБЉЕНИКА ИЛИ ЦИВИЛА

Ко год, кршећи правила међународног права, нареди или наметне неоправдано одлагање репатријације ратних заробљеника или цивила након завршетка рата или оружаног сукоба биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 126.

ПРОТИВПРАВНО ПРИСВАЈАЊЕ ПРЕДМЕТА ОД ПРЕМИНУЛИХ ИЛИ РАЊЕНИХ НА БОЈИШТУ

(1) Ко год нареди противправно присвајање имовине преминулих или рањених на бојишту или изведе такво присвајање биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(2) Када је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено на варварски начин, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 127.

УГРОЖАВАЊЕ ПРЕГОВАРАЧА

Ко год, кршећи међународно право, у време рата или оружаног сукоба, вређа, малтретира или задржава преговарача или његову пратњу, спречава њихов повратак, или на неки други начин наруши њихову неповредивост биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 128.

ОРГАНИЗОВАЊЕ ГРУПЕ РАДИ ВРШЕЊА ГЕНОЦИДА, ЗЛОЧИНА ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ И РАТНИХ ЗЛОЧИНА

(1) Ко год организује неку групу у циљу извршења било ког кривичног дела описаног у Члановима 116 – 124. овог Закона, биће кажњен затвором од једне до десет година.

(2) Ко год постане члан групе описане у ставу 1. овог Члана биће кажњен затвором од једне до пет година.

(3) Члан групе описане у ставу 1 овог Члана који разоткрије групу пре него што је извршио неко кривично дело за рачун групе или помогао групи у извршењу кривичног дела биће кажњен затвором до три године, али суд може и да га ослободи од казне.

Члан 129.

КОМАНДНА ОДГОВОРНОСТ

(1) Војни старешина или лице које стварно врши дужност војног старешине кривично је одговорно за злочине на које се односе Чланови 116 – 124. овог Закона које су извршиле снаге под његовом стварном командом и контролом, или постојећом влашћу и контролом, као резултат његовог неуспеха да спроводи прописну контролу над датим снагама, у следећим случајевима:

- 1) Такав војни старешина или лице, или је знало, или је, услед тадашњих околности, морало да зна да су снаге извршавале или су се спремале на извршавање таквих злочина; и
- 2) Такав војни старешина или лице је пропустило да предузме све неопходне и разумне мере у оквиру свог овлашћења да спречи или сузбије њихово извршење или да преда ствар надлежним органима ради истраге и кривичног гоњења.

(2) У погледу односа надређености и подређености који нису описани у ставу 1 овог Члана, надређени старешина је кривично одговоран за злочине који су наведени у Члановима 116 – 127. овог Закона које су извршили његови подређени под његовом

постојећом влашћу и контролом, као резултат његовог неуспеха да спроводи прописну контролу над таквим подређенима, у следећим случајевима:

- 1) Надређени је или знао, или свесно занемарио информације које су јасно указивале на то да његови подређени врше или се спремају да изврше такве злочине;
- 2) Злочини се односе на активности у оквиру стварне одговорности и контроле надређеног; и
- 3) Надређени је пропустио да предузме све неопходне и разумне мере у оквиру своје моћи да спречи или сузбије њихово извршење или да преда предмет надлежним органима ради истраге и кривичног гоњења.

Члан 130.

ПОДСТИЦАЊЕ НА НАПАДАЧКИ РАТ ИЛИ ОРУЖАНИ СУКОБ

Ко год јавно позива или подстиче на агресивни рат или оружани сукоб, на скупу или путем публикација, аудио-визуелних снимака, или било којим другим средствима, биће кажњен затвором од једне до три године.

Члан 131.

ЗЛОУПОТРЕБА МЕЂУНАРОДНИХ СИМБОЛА

Ко год злоупотреби или носи без овлашћења заставу или обележја Уједињених нација или Црвеног крста или Друштва Црвеног полумесеца или томе одговарајућа обележја, или било каква друга међународна обележја призната да штите одређене објекте од војних дејстава, биће кажњен затвором до три године.

Члан 132.

ОТМИЦА ЛЕТЕЛИЦЕ

(1) Ко год, кршећи Конвенцију о забрани противправног преузимања летелице од 16. децембра 1970. године, у летелици у лету, противправно преузме или врши контролу летелице, силом или претњом силе или било којим другим видом застраживања, биће кажњен затвором од најмање једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења авиона, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

(3) Ко год намерно лиши друго лице живота приликом извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

Члан 133.

УГРОЖАВАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЦИВИЛНЕ АВИЈАЦИЈЕ

(1) Ко год, кршећи Конвенцију о забрани противправних дела уперених против безбедности цивилне авијације од 23. септембра 1971. године, изврши дело којим угрожава безбедност цивилне авијације биће кажњен затвором од једне до десет година.

(2) Дело које угрожава безбедност цивилне авијације означава једно или више следећих дела:

- 1) Извршење чина насиља против лица у летелици у лету ако постоји вероватноћа да ће тај чин да угрози безбедност те летелице;
- 2) Уништење летелице која се користи или проузроковање оштећења на таквој летелици којим она бива онеспособљена за лет или којим ствара вероватноћу угрожавања њене безбедности у лету;
- 3) Постављање, на било који могући начин, или проузроковање да на летелицу која се користи буду постављени уређај или супстанца, који ће највероватније да је униште, или да на њој проузрокују штету којом ће да је онеспособе за лет, или да на њој проузрокују штету којом ће највероватније да угрозе њену безбедност у лету;
- 4) Уништење или оштећење објеката за ваздушну навигацију или ометање њиховог рада, ако за било који такав чин постоји вероватноћа да ће да угрози безбедност летелице у лету;
- 5) Саопштавање информација за које извршилац зна да су лажне, тиме угрожавајући безбедност летелице у лету;
- 6) Вршење чина насиља против лица на аеродрому које ради у међународној цивилној авијацији, који проузрокује или постоји вероватноћа да ће да проузрокује тешку повреду или смрт;
- 7) Уништење или тешко оштећење објеката на аеродрому који служе међународној цивилној авијацији или летелице која се налази на аеродрому али није у употреби или прекид аеродромских служби, ако такав чин угрожава или постоји вероватноћа да ће да угрози безбедност тог аеродрома.

(3) Ко год управља летелицом на неправилан начин или пропусти да обавља дужност или надзор у вези са безбедношћу цивилне авијације биће кажњен затвором од једне до десет година.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења летелице, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање десет година.

(5) Ко год намерно лиши живота друго лице извршавајући кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана биће кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

(6) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана из нехата биће кажњен затвором до три године.

(7) Кад кривично дело описано у ставу 6 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења летелице, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 134.

УГРОЖАВАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ ПОМОРСКЕ ПЛОВИДБЕ

(1) Ко год, кршећи Конвенцију о забрани противправних дела уперених против безбедности поморске пловидбе од 10. марта 1988. године, изврши дело угрожавања безбедности поморске пловидбе биће кажњен затвором од једне до десет година.

(2) Чин угрожавања безбедности поморске пловидбе означава једно или више следећих дела:

- 1) Преузимање или вршење контроле над бродом путем силе или претње силом или било којим другим видом застрашивања;
- 2) Вршење чина насиља над лицима на броду ако постоји вероватноћа да ће то да угрози безбедну пловидбу тог брода;
- 3) Уништење брода или проузроковање оштећења на броду или бродском товару за које постоји вероватноћа да ће да угрозе безбедну пловидбу тог брода;
- 4) Постављање, на било који могући начин, или проузроковање да на брод буду постављени уређај или супстанца, који ће највероватније да га униште, или да том броду или његовом товару проузрокују штету која угрожава или постоји вероватноћа да ће да угрози безбедну пловидбу тог брода;
- 5) Уништење или тешко оштећење објеката за поморску навигацију или озбиљно ометање њиховог рада, ако постоји вероватноћа да ће било који такав чин да угрози безбедну пловидбу брода;
- 6) Саопштавање информација за које извршилац зна да су лажне, угрожавајући тиме безбедну пловидбу брода.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења брода, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање десет година.

(4) Ко год намерно лиши живота друго лице извршавајући кривично дело описано у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

(5) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана из нехата биће кажњен затвором до три године.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 5 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења брода, извршилац ће да буде кажњен затвором до осам година.

Члан 135.

УГРОЖАВАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ УЧВРШЋЕНИХ ПЛАТФОРМИ СМЕШТЕНИХ НА ПОДМОРСКОМ КОНТИНЕНТАЛНОМ ПРАГУ

(1) Ко год кршећи Протокол о забрани противправних дела уперених против безбедности учвршћених платформи смештених на подморском континенталном прагу од 10. марта 1988. године изврши дело којим угрожава безбедност учвршћене платформе смештене на подморском континенталном прагу биће кажњен затвором од једне до десет година.

(2) Дело које угрожава безбедност учвршћене платформе смештене на подморском континенталном прагу означава једно или више следећих дела:

- 1) Преузимање или вршење контроле над учвршћеном платформом путем силе или претње силом или било којим другим видом застрашивања;
- 2) Вршење насиља над лицима на учвршћеној платформи ако постоји вероватноћа да ће тиме да буде угрожена њена безбедност;
- 3) Уништење учвршћене платформе или изазивање оштећења на њој које ће вероватно да угрози њену безбедност;
- 4) Постављање, на било који могући начин, или организовање да на учвршћену платформу буду постављени уређај или супстанца, који ће највероватније да униште ту учвршћену платформу или да угрозе њену безбедност.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења учвршћене платформе, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање десет година.

(4) Ко год намерно лиши живота друго лице извршавајући кривично дело описано у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

(5) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана из нехата биће кажњен затвором до три године.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 5 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до уништења учвршћене платформе, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

(7) Ко год, са намером да принуди физичко или правно лице да учине или да се уздрже од чињења било које радње, запрети да ће да изврши кривично дело описано у алинејама 2 или 3 става 2 овог Члана биће кажњен затвором од једне до осам година.

(8) За потребе овог Члана, израз «учвршћена платформа» означава вештачко острво, постројење или структуру који су стално причвршћени на морско дно у сврху истраживања или искоришћавања ресурса или у друге привредне сврхе.

Члан 136. ПИРАТСТВО

(1) Члан посаде или путник на броду или летелици, са изузетком војног или јавног пловила или летелице, који уз кршење правила међународног права и у намери да прибави себи или другом лицу материјалну или нематеријалну корист или да озбиљно повреди неко друго лице, изврши противправно насиље над другим пловилем или летелицом, или над лицем или предметом на палуби таквог брода на отвореном мору или летелице над отвореним морем или на територији која није под јурисдикцијом ниједне земље, биће кажњен затвором од једне до десет година.

(2) Дело које учини члан посаде војног или јавног пловила или летелице који се побуни и узурпира власт на пловилу или летелици такође представља дело из става 1 овог Члана.

Члан 137. УСПОСТАВЉАЊЕ РОПСТВА, УСЛОВА СЛИЧНИМ РОПСТВУ И ПРИСИЛНОГ РАДА

(1) Ко год, супротно правилима међународног права, држи, одржава, смешта, купује или продаје друго лице у ропству, условима сличним ропству или под присилним радом, што обухвата и држање неког лица у власништву, ускраћивање неком лицу плодова његовог рада или ускраћивање неком лицу слободе да промени свој статус или услове рада, биће кажњен затвором од две до десет година и новчаном казном.

(2) Ко год, кршећи правила међународног права, у циљу извршења кривичних дела описаних у ставу 1 овог Члана подстиче друго лице се одрекне своје слободе или посредује у куповини или продаји неког другог лица, биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено против лица са којим је извршилац у родбинској вези, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до десет година.

(4) Кад је кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана извршено против детета, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до петнаест година затвора.

(5) Кад кривично дело описано у овом Члану изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од пет до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1, 2 или 3 или затвором од пет до двадесет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 4.

Члан 138.

КРИЈУМЧАРЕЊЕ МИГРАНАТА

(1) Ко год је укључен у кријумчарење миграната биће кажњен затвором од две до дванаест година.

(2) Ко год изради, набави, обезбеди или поседује лажну путну или личну исправу да би омогућио кријумчарење миграната и да би добио, непосредно или посредно, финансијску или другу материјалну корист, биће кажњен затвором до пет година.

(3) Ко год омогући лицу које није стални становник Косова да борави на Косову или лицу које није држављанин ни стални становник да борави у односној држави без испуњавања неопходних законских услова за боравак путем средстава описаних у ставу 2 овог Члана или путем било ког другог противправног средства, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 3 овог Члана.

(5) Ко год организује или усмери друга лица на извршење кривичног дела описаног у ставу 1, 2 или 3 биће кажњен новчаном казном до 500.000 евра и затвором од седам до двадесет година.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана изврши лице које делује као члан групе или је извршено на начин који угрожава, или је вероватно да ће да угрози, животе или безбедност миграната о којима је реч ради, или који повлачи за собом нехуман или понижавајући поступак, укључујући искоришћавање, таквих миграната, извршилац ће да буде кажњен затвором од две до десет година.

(7) За потребе овог Члана,

- 1) Израз “кријумчарење миграната” означава набавку, ради добијања, непосредно или посредно, финансијске или друге материјалне користи, противправног уласка неког лица на Косово, кад такво лице није стални становник Косова, или уласка у неку државу кад такво лице није држављанин нити стални становник те државе.
- 2) Израз “противправни улаз” означава прелазак државне или административне границе без испуњавања неопходних захтева за законити улазак на Косово или прелазак границе неке државе без испуњавања неопходних услова за законити улазак у односну државу.
- 3) Израз “лажна путна или лична исправа” означава било коју путну или личну исправу:

- (i) Која је лажно израђена или на неки суштински начин измењена од стране било којег лица које није законски овлашћено лице или агенција за изразу или издавање путне или личне исправе;
- (ii) Која је непрописно издата или добијена путем лажног представљања, подмићивања или принуде или на било какав други противправни начин; или
- (iii) Коју користи неко друго лице а не законити носилац.

(8) Лице није кривично одговорно према овом Члану ако је мигрант који је жртва кривичног дела описаног у овом Члану.

Члан 139.

ТРГОВИНА ЉУДИМА

- (1) Ко год се бави трговином људима биће кажњен затвором од две до дванаест година.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено над лицем млађим од 18 година, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до петнаест година.
- (3) Ко год организује групу лица ради вршења кривичног дела из става 1 овог Члана биће кажњен новчаном казном од 500.000 евра и затвором од седам до двадесет година.
- (4) Ко год из нехата омогући извршење трговине људима биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (5) Ко год користи или врши снабдевање сексуалним услугама неког лица са знањем да је такво лице жртва трговине људима биће кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (6) Кад је кривично дело из става 5 овог Члана извршено над лицем млађим од 18 година, извршилац ће да буде кажњен затвором од две до десет година.
- (7) Кад кривично дело описано у овом Члану изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од пет до петнаест година, у случају кривичног дела описаног у ставовима 1 или 2, затвором од најмање десет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3, затвором од две до сед ам година у случају кривичног дела описаног у ставовима 4 или 5 или затвором од пет до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 6.
- (8) За потребе овог Члана и Члана 140,
 - 1) Израз “трговина људима” означава регрутовање, превоз, пребацивање, скривање или пријем лица, претњом или употребом силе или другим видовима принуде, отмицом, триковима, преваром, злоупотребом власти или стања угрожености или давањем или примањем исплате или користи ради

постизања сагласности лица које поседује контролу над другим лицем, у сврху експлоатације.

- 2) Израз “експлоатација” који је употребљен у алинеји 1 овог става обухвата, али се не ограничава на експлоатацију проституције других или остале видове сексуалне експлоатације, присилан рад или услуге, ропство или праксу сличну ропству, сужањство или уклањање органа.
- 3) Сагласност жртве трговине људима са намераваном експлоатацијом није од значаја када је било које од средстава наведених у алинеји 1 овог става било употребљено против такве жртве.
- 4) Регрутовање, превоз, пребацивање, скривање или пријем детета у сврху експлоатације биће сматрано “трговином људима” чак и ако не садржи ни једно од средстава наведених у алинеји 1 овог става.

Члан 140.

ЗАДРЖАВАЊЕ ЛИЧНИХ ИСПРАВА ЖРТАВА РОПСТВА ИЛИ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

- (1) Ко год, у својству или тврдећи да је у својству нечијег послодавца, менаџера, уговарача или посредника при запошљавању, задржава личне исправе или пасош тог другог лица знајући при томе да је то лице жртва кривичних дела описаних у Члановима 137. и 139, биће кажњен затвором од једне до пет година.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до седам година.

Члан 141.

УГРОЖАВАЊЕ МЕЂУНАРОДНО ЗАШТИЂЕНИХ ЛИЦА

- (1) Ко год намерно лиши живота неко међународно заштићено лице биће кажњен затвором од најмање седам година.
- (2) Ко год учествује у киднаповању или нападу на личност или слободу неког међународно заштићеног лица биће кажњен затвором од једне до десет година.
- (3) Ко год учествује у насилном нападу на службене просторије, приватни смештај или превозно средство неког међународно заштићеног лица, кад постоји вероватноћа да ће такав напад да угрози личност или слободу тог лица биће кажњен затвором од једне до десет година.
- (4) Ко год озбиљно запрети да ће да изврши кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана биће кажњен затвором од једне до пет година.
- (5) Ко год организује или нареди другом лицу да изврши кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана биће кажњен затвором од три до пет година.

(6) Кад кривчно дело из става 2 или 3 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

(7) За потребе овог Члана, израз “међународно заштићена особа” означава:

- 1) Шефа државе, укључујући било које лице које обавља функцију шефа државе према уставу државе која је у питању, шефа владе или министра иностраних послова, кад год су таква лица у страној држави, као и чланове њихових породица који их прате;
- 2) Било којег представника или чиновника државе или било којег чиновника или другог заступника међународне организације међувладиног карактера који су, у време и на месту када је и где извршено кривично дело против њих, њихових службених просторија, њихових приватних смештаја или њихових превозних средстава, сходно међународном праву имали право на посебну заштиту од било каквог напада на њихове личности, слободу или достојанство, као и на чланове њихових породица који су чинили део њихових домаћинстава.

Члан 142.

УГРОЖАВАЊЕ ОСОБЉА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА И ПРИДРУЖЕНОГ ОСОБЉА

(1) Ко год намерно лиши живота припадника особља Уједињених нација или придруженог особља биће кажњен затвором од најмање седам година.

(2) Ко год је укључен у киднаповање или напад на личност или слободу припадника особља Уједињених нација или придруженог особља биће кажњен затвором од једне до десет година.

(3) Ко год је укључен у насилни напад на службене просторије, приватни смештај или превозна средства особља Уједињених нација или придруженог особља, кад постоји вероватноћа да ће такав напад да угрози њихову личност или слободу, биће кажњен затвором од једне до десет година.

(4) Ко год озбиљно запрети да ће да изврши кривично дело из става 1, 2 или 3 овог Члана биће кажњен затвором од једне до пет година.

(5) Кад кривично дело из става 2 или 3 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

(6) За потребе овог Члана:

1) Израз “особље Уједињених нација” означава:

- (i) Лица која је Генерални секретар Уједињених нација ангажовао или распоредио као припаднике војне, полицијске или цивилне компоненте неке операције Уједињених нација; или

- (ii) Остале чиновнике и стручњаке који су у мисији Уједињених нација или њихових специјализованих агенција или Међународне агенције за атомску енергију који су присутни у службеном својству у области у којој се спроводи нека операција Уједињених нација.
- 2) Израз “придружено особље” означава:
- (i) Лица која распореди нека влада или међувладина организација уз сагласност надлежног органа Уједињених нација;
 - (ii) Лица која ангажује Генерални секретар Уједињених нација или нека специјализована агенција или Међународна агенција за атомску енергију; или
 - (iii) Лица која распореди нека хуманитарна невладина организација или агенција на основу договора са Генералним секретаром Уједињених нација или договора са неком специјализованом агенцијом или са Међународном агенцијом за атомску енергију, за обављање активности на подршци испуњења мандата операције Уједињених нација.
- 3) Израз “операција Уједињених нација” означава неку операцију коју је успоставио надлежни орган Уједињених нација у сагласности са Повељом Уједињених нација а која се спроводи под овлашћењем и контролом Уједињених нација:
- (i) Кад је операција у циљу одржавања или поновог успостављања мира и сигурности; или
 - (ii) Кад су Савет безбедности или Генерална скупштина прогласили, за потребе Конвенције о безбедности особља Уједињених нација и придруженог особља од 9. децембра 1994. године, да постоји изузетан ризик по безбедност особља које учествује у операцији.

Члан 143.

УЗИМАЊЕ ТАЛАЦА

- (1) Ко год лиши слободе или притвори друго лице и запрети да ће да га убије, повреди или настави да држи притворено са намером да примора физичко или правно лице или групу лица, да учине или се уздрже од чињења било које радње што је услов, изричит или који се подразумева, за ослобађање другог лица биће кажњен затвором од најмање три године.
- (2) Кад кривично дело из става 1 овог Члана доведе до смрти таоца, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.
- (3) Ко год намерно лиши живота таоца при извршењу кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

Члан 144.

ПРОТИВПРАВНО ПРИСВАЈАЊЕ, УПОТРЕБА, ПРЕНОС И ОДЛАГАЊЕ НУКЛЕАРНОГ МАТЕРИЈАЛА

- (1) Ко год, без овлашћења, прими, поседује, употреби, пренесе, преиначи, размешта или растура нуклеарни материјал и проузрокује или је вероватно да ће да проузрокује смрт или тешке повреде било којег лица или знатну штету на имовини биће кажњен затвором од једне до осам година.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором.
- (3) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана из нехата биће кажњен затвором до седам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 и затвором од најмање три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.
- (4) Ко год изврши крађу, плачку или проневеру нуклеарног материјала или захтева нуклеарни материјал претњом или употребом силе или било којим другим видом застрашивања биће кажњен затвором од најмање пет година.

Члан 145.

ПРЕТЊА УПОТРЕБОМ, КРАЂОМ ИЛИ ПЉАЧКОМ НУКЛЕАРНОГ МАТЕРИЈАЛА

- (1) Ко год запрети да ће да употреби нуклеарни материјал да изазове смрт или тешке повреде било ког лица или знатну материјалну штету биће кажњен затвором од једне до осам година.
- (2) Ко год, у намери да принуди физичко или правно лице да нешто учини или да се уздржи од чињења, запрети да ће да изврши крађу или плачку нуклеарног материјала, биће кажњен затвором од пет до петнаест година.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица или до знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година или дуготрајним затвором.

ПОГЛАВЉЕ XV: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТЕЛА

Члан 146.

УБИСТВО

Ко другог лиши живота биће кажњен затвором од најмање пет година.

Члан 147.

ТЕШКО УБИСТВО

Казна затвора од најмање десет година или дуготрајног затвора биће одређена било којем лицу које:

- 1) Лиши живота дете лице;
- 2) Лиши живота женску особу знајући да је она трудна;
- 3) Лиши живота друго лице на суров или подмукао начин;
- 4) Лиши живота друго лице и том приликом намерно угрози живот једног или више лица;
- 5) Лиши живота друго лице немилосрдним и насилним понашањем;
- 6) Лиши живота друго лице из расних, националних или верских побуда;
- 7) Лиши живота друго лице ради стицања материјалне користи;
- 8) Лиши живота друго лице ради извршења или прикривања неког другог кривичног дела;
- 9) Лиши живота друго лице из безобзирне освете или других ниских побуда;
- 10) Лиши живота друго лице у време кад је то лице обављало дужности заштите правног поретка, обезбеђења људи или имовине, откривања кривичних дела, хапшења извршиоца кривичног дела, чувања лица лишених слободе и одржавања јавног реда и мира;
- 11) Са умишљајем изврши два или више убистава, осим кривичних дела описаних у Члановима 148. и 150. овог Закона; или
- 12) Лиши живота друго лице а раније је био осуђиван за убиство, осим кривичних дела описаних у Члановима 148. и 150. овог Закона.

Члан 148.**УБИСТВО У СТАЊУ ДУШЕВНЕ ПОРЕМЕЋЕНОСТИ**

Ко год другог лиши живота у стању душевне поремећености, након што је доведен без своје кривице у стање снажног шока изазваног нападом, злостављањем или тешком увредом од стране убијеног лица, биће кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 149.**УБИСТВО ИЗ НЕХАТА**

Ко год другог лиши живота из нехата, биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 150.

ЧЕДОМОРСТВО ПРИ ПОРОЂАЈУ

Мајка која лиши живота своје новорођенче током или непосредно након порођаја док је под утицајем поремећаја изазваног порођајем биће кажњена затвором од три месеца до три године.

Члан 151.

ПОДСТИЦАЊЕ САМОУБИСТВА И ПОМАГАЊЕ У САМОУБИСТВУ

(1) Ко год подстиче другог или му помогне да изврши самоубиство и самоубиство буде извршено, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана над малолетником или над лицем чија је способност да схвати тежину свог дела или да управља својим поступцима била битно умањена биће кажњен затвором од једне до десет година.

(3) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана над лицем млађим од четрнаест година или над лицем које није било способно да схвати тежину свога дела нити да управља својим поступцима, биће кажњен сагласно Члану 146. овог Закона.

(4) Ко год поступа према другом лицу које је у подређеном положају на суров или нечовечан начин и тиме наведе то лице да изврши самоубиство биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(5) Ако су кривична дела описана у ставовима 1 до 4 овог Члана довела само до покушаја самоубиства, суд може блаже да казни извршиоца.

Члан 152.

НЕДОЗВОЉЕНО ОКОНЧАЊЕ ТРУДНОЋЕ

(1) Ко год, у супротности са законским одредбама о окончању трудноће и уз престанак труднице оконча њену трудноћу, започне окончање њене трудноће, или јој помаже да оконча трудноћу, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Ко год оконча или започне окончање трудноће без престанка труднице, биће кажњен затвором од једне до осам година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде, тешког нарушавања здравља или смрти труднице, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од најмање три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

Члан 153.

ЛАКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА

- (1) Ко год другом лицу нанесе телесну повреду која доведе до:
- 1) Привременог оштећења или слабљења неког органа или дела тела другог лица;
 - 2) Привременог умањења радне способности другог лица;
 - 3) Привременог унакажења другог лица; или
 - 4) Привременог нарушавања здравља другог лица

биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено оружјем, опасним средством, или неким другим предметом подесним за изазивање тешке телесне повреде или тешког нарушавања здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

(3) Суд може да одреди судску опомену извршиоцу за кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана ако је извршилац био изазван нечовечним или бруталним понашањем повређене стране.

(4) Кад јеи кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана извршено против лица са којим је извршилац у породичној вези, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од шест месеци до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

Члан 154.

ТЕШКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА

(1) Ко год другом лицу нанесе телесну повреду или наруши здравље другог лица до те мере да повреда може да доведе до:

- 1) Угрожавања живота другог лица;
- 2) Уништења или трајног и у знатној мери ослабљеног органа или дела тела другог лица;
- 3) Привременог и у знатној мери ослабљеног виталног органа или виталног дела тела другог лица;
- 4) Привременог уништења, привремене и у знатној мери умањене или трајно умањене радне способности другог лица; или

- 5) Привременог и озбиљног нарушавања или трајно нарушавања здравља другог лица

биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до:

- 1) Трајног уништења способности другог лица за било какву врсту рада;
- 2) Трајног унакажења другог лица;
- 3) Трајног и озбиљног нарушавања здравља другог лица; или
- 4) Трајног уништења виталног органа или виталног дела тела другог лица

извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година затвора.

- (3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 извршено против лица са којим је извршилац у породичном односу, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање једне године, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од најмање две године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

- (4) Кад кривично дело описано у ставову 1, 2 или 3 овог Члана доведе до смрти другог лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до десет година.

- (5) Кад је кривично дело описано у ставовима 1, 2. и 3. овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до две године, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од шест месеци до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

- (6) Кад је кривично дело описано у ставовима 1, 2 и 3 овог Члана извршено у стању душевне узрујаности, а након што је извршилац доведен без своје кривице у стање снажног шока проузрокованог нападом, злостављањем или тешком увредом од стране оштећеног, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од шест месеци до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

Члан 155.

УЧЕСТВОВАЊЕ У ТУЧИ

- (1) Ко год учествује у тучи која доведе до смрти или посебно тешких телесних повреда једног или више лица биће кажњен за учествовање у тучи новчаном казном или затвором до једне године.

- (2) Није кривично одговорно лице према ставу 1 овог Члана ако је учествовало у тучи без своје кривице или само зато да би се одбранило или да би раздвојило друге учеснике у тучи.

Члан 156.

НЕПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ

(1) Ко год не пружи помоћ лицу чији је живот непосредно угрожен, чак и ако је могао да делује без угрожавања себе или другог лица, биће кажњен затвором до једне године.

(2) Ко год не пружи помоћ другом лицу које је у ситуацији или околностима опасним по живот, које је проузроковао извршилац, биће кажњен затвором до три године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља угроженог лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до смрти угроженог лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

Члан 157.

НАПУШТАЊЕ НЕМОЋНОГ ЛИЦА

(1) Ко год остави немоћно лице које му је поверено на чување или старање без помоћи у околностима опасним по живот или здравље таквог лица, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешких телесних повреда или озбиљног нарушавања здравља лица које је било остављено без помоћи, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти лица које је било остављено без помоћи, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

ПОГЛАВЉЕ XVI: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ЉУДИ

Члан 158.

ПОВРЕДА РАВНОПРАВНОГ СТАТУСА СТАНОВНИКА КОСОВА

(1) Ко год противправно ускраћује или ограничава слободе или права сталног становника Косова, које су предвиђене у Уставном оквиру и важећем закону, на основу разлика у раси, боји, полу, језику, верском убеђењу или атеизму, политичком или другом мишљењу, националном или друштвеном пореклу, имовини, рођењу, образовању, друштвеном положају или у осталим личним карактеристикама или припадности етничкој, верској или језичкој заједници на Косову или ко год противправно даје неком сталном становнику Косова било какве привилегије или предности на основу таквих разлика или припадности биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

- (2) Ко год ускраћује или ограничава члану етничке, верске или језичке заједнице на Косову право да слободно изрази свој идентитет или да ужива своју аутономију биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (3) Ко год, супротно законима који се односе на употребу језика и писма, ускраћује сталном становнику Косова право да слободно употребљава сопствени језик или писмо биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (4) Кад кривично дело описано у овом Члану изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до седам година, у случају кривичног дела описаног у ставовима 1 или 2 затвором од шест месеци до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 3.

Члан 159.
ОТМИЦА

- (1) Ко год отме неко лице у намери да присили њега или друго лице да нешто учини или да се уздржи од чињења или да пристане на неко дело, биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено над дететом, а извршилац врши кривично дело делујући као члан групе или прети киднапованом лицу смрћу или озбиљним нарушавањем здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.
- (3) Ако извршилац добровољно ослободи киднаповано лице пре испуњења захтева због којих је киднаповање извршено, суд може блаже да казни извршиоца или да одустане од казне.

Члан 160.
ПРИНУДА

- (1) Ко год принуди друго лице силом или озбиљном претњом да нешто учини или да се уздржи од чињења или да пристане на неки чин, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 над дететом или лицем са којим је извршилац у породичном односу, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршило лице које је деловало као члан групе, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (4) Кривични поступак за кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана биће покренут на основу предлога.

Члан 161.**ПРЕТЊА**

- (1) Ко год озбиљно запрети другом лицу да ће да га повреди да би га уплашио или изазвао тескобу, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко год озбиљно запрети да ће друго лице да лиши живота, да му нанесе тешку телесну повреду, да га киднапује или лиши слободе или да му нанесе зло ватром, експлозијом или било каквим другим опасним средством биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Кад је кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана извршено над дететом или лицем са којим је извршилац у породичном односу, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или новчаном казном или затвором до две године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.
- (4) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено против службеног лица у вези са његовим радом или положајем или против неколико лица када дело проузрокује знатно узнемирење лица, кад је лице којем је упућена претња на тај начин стављено у тежак положај током дужег временског периода, или ако је дело извршило лице које је деловало као члан групе, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.
- (5) Кривични поступак за кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана биће покренут на основу предлога.

Члан 162.**ПРОТИВПРАВНО ЛИШЕЊЕ СЛОБОДЕ**

- (1) Ко год друго лице противправно затвори, држи у притвору или га на други начин лиши слободе, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана.
- (3) Кад противправно лишавање слободе траје дуже од тридесет дана или кад је кривично дело извршено на суров начин или је довело до озбиљног нарушавања здравља противправно притвореног лица или до других тешких последица, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (4) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана извршено над дететом или лицем с којим је извршилац у породичном односу, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3.
- (5) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана доведе до смрти лица противправно лишеног слободе, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

Члан 163.

ИЗНУЂИВАЊЕ ИСКАЗА

(1) Службено лице које у обављању својих дужности користи силу, претњу или друга забрањена средства или начин да би приморало осумњиченог, окривљеног, сведока, вештака или друго лице на давање ислаза или неке друге изјаве биће кажњено затвором од три месеца до пет година.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено коришћењем грубог насиља или ако је осумњичени или окривљени претрпео тешке последице у кривичном поступку као последицу исказа добијеног изнудом, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 164.

ЗЛОСТАВЉАЊЕ ПРИ ОБАВЉАЊУ ДУЖНОСТИ

(1) Службено лице које, при обављању својих дужности злостави, застраши или увреди друго лице, биће кажњено затвором од три месеца до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено над дететом, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до пет година.

Члан 165.

МУЧЕЊЕ

(1) Службено лице, или лице које делује на подстицај или уз пристанак или прећутну сагласност службеног лица, који изврши чин мучења биће кажњен затвором од пет до петнаест година.

(2) Чин мучења означава било коју радњу или пропуштање радње којом се неком лицу намерно наноси велики бол или тешка патња, физичка или душевна, у сврху добијања информација или изјаве од тог или од трећег лица, кажњавања таквог лица за дело које је то или неко треће лице извршило или постоји сумња да је извршило, или због застрашивања или присиљавања лица или трећег лица. Чин мучења једино не обухвата било какву радњу или пропуст који су својство или последица законске санкције.

Члан 166.

НАРУШАВАЊЕ НЕПОВРЕДИВОСТИ СТАНА

(1) Ко год, на противправни начин уђе у стан или затворене просторије другог лица или не оде из таквих просторија на захтев овлашћеног лица биће кажњен затвором до три године затвора.

- (2) Покушај извршавања кривичног дела из става 1 овог Члана је кажњив.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.

Члан 167.

ПРОТИВПРАВНИ ПРЕТРЕС

Службено лице које у обављању својих дужности изврши противправни претрес стана, просторија или лица, биће кажњено затвором од три месеца до три године.

Члан 168.

ПОВРЕДА ТАЈНОСТИ ПИСМА И КОМПЈУТЕРСКИХ БАЗА ПОДАТАКА

- (1) Ко год неовлашћено отвори писмо, телеграм, телефакс или неки други запечаћени документ или пакет другог лица или на било који други начин наруши приватност таквог материјала или неовлашћено задржи, сакрије, уништи или уручи другом лицу писмо, телеграм, телефакс, неки други запечаћени документ или пошљику неког лица биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко год неовлашћено упадне у компјутерску базу података другог лица или користи податке добијене из такве базе података или такве податке учини доступним неком другом лицу, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено у намери да буде прибављена материјална корист себи или другом или да буде нанета штета другом лицу, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (4) Кад кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором од шест месеци до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3.

Члан 169.

НЕОВЛАШЋЕНО ОТКРИВАЊЕ ПОВЕРЉИВИХ ИНФОРМАЦИЈА

- (1) Адвокат, бранилац, лекар или било које друго лице, које без овлашћења открије поверљиве информације које је сазнало у обављању своје професије, биће кажњено новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Лице није кривично одговорно према ставу 1 овог Члана ако је открило поверљиве информације у општем интересу, ако такав интерес претеже у односу на интерес неоткривања поверљивих информација.

(3) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће покренут на основу предлога.

Члан 170.

НЕОВЛАШЋЕНО ПРИСЛУШКИВАЊЕ И СНИМАЊЕ

(1) Ко год, употребом посебне опреме неовлашћено прислушкује или снима разговор или изјаву који нису њему намењени или омогући другом лицу да сазна о разговору или изјави који су неовлашћено прислушкивани или снимани, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(3) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће покренут на основу предлога.

(4) Посебна опрема коришћена за извршење кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће одузета.

Члан 171.

НЕОВЛАШЋЕНО ФОТОГРАФИСАЊЕ И ДРУГО СНИМАЊЕ

(1) Ко год фотографише, сними на филм или на видео или на било који други начин неко друго лице у личним просторијама тог лица без његовог пристанка и на тај начин суштински наруши његову приватност или ко год преноси, приказује или омогућава приступ трећег лица таквој фотографији, филму или видео запису, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности, биће кажњено затвором од три месеца до три године.

(3) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће покренут на основу предлога.

Члан 172.

КРШЕЊЕ НАРЕДБЕ ЗА СКРИВЕНЕ ИЛИ ТЕХНИЧКЕ МЕРЕ НАДЗОРА ИЛИ ИСТРАГЕ

(1) Припадник полиције који извршава наредбу суда или тужилаштва за скривене или техничке мере надзора или истраге кршећи одговарајуће Чланове из Привременог закона о кривичном поступку биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(2) Лице које открије информације које ће да нашkode успешности спровођења наредбе за скривене или техничке мере надзора или истраге биће кажњено затвором до три године.

(3) Лице одговорно за рад телекомуникација, компјутерских мрежа или поштанске службе или запослени у финансијској установи који пропусти да предузме одговарајуће кораке да би омогућио спровођење наредбе за пресретање телекомуникација, пресретање комуникација преко компјутерске мреже, претрес поштанских пошиљака, прибављање листе позива са датог телефонског броја или саопштавање финансијских података, врши кривично дело за које је запређена новчана казна или затвор до три године.

Члан 173.

СПРЕЧАВАЊЕ ИЛИ ОМЕТАЊЕ ЈАВНОГ СКУПА

(1) Ко год, употребом силе, озбиљном претњом, обманом или на било који други начин спречи или омета сазивање или одржавање јавног скупа на који лица имају право према закону, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши службено лице које злоупотреби свој положај или овлашћења, извршилац ће да буде кажњен затвором до две године.

Члан 174.

СПРЕЧАВАЊЕ ПРАВА НА КОРИШЋЕЊЕ ПРАВНОГ ЛЕКА

(1) Ко год, употребом силе или озбиљне претње спречи друго лице да користи своје право на улагање притужбе или да користи било који други правни лек, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши службено лице које злоупотреби свој положај или овлашћења, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.

Члан 175.

СПРЕЧАВАЊЕ ШТАМПАЊА ИЛИ ДИСТРИБУЦИЈЕ ШТАМПАНОГ МАТЕРИЈАЛА

Ко год противправно спречи штампање, продају или дистрибуцију књига, часописа, или другог штампаног материјала, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 176.

СПРЕЧАВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА БИРАЧКОГ ПРАВА

Ко год, у обављању поверених му дужности у вези са изборима на Косову и у намери да спречи друго лице да оствари своје бирачко право, противправно не упише такво лице у бирачки списак или га избрише из бирачког списка или на било који други начин спречи друго лице да оствари своје бирачко право, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 177.

ПОВРЕДА СЛОБОДНОГ ИЗБОРА БИРАЧА

Ко год, употребом силе, озбиљном претњом, подмићивањем или злоупотребом економске или професионалне зависности бирача, утиче на бирача на Косову да гласа на одређени начин или да се уздржи од гласања на изборима биће кажњен затвором од шест месеци до три године.

Члан 178.

ЗЛОУПОТРЕБА БИРАЧКОГ ПРАВА

Ко год, на изборима на Косову гласа под именом неког другог лица или гласа или покуша да гласа иако је већ гласао, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 179.

ПОВРЕДА ПОВЕРЉИВОСТИ ПРИ ГЛАСАЊУ

(1) Ко год, током избора одржаних на Косову повреди поверљивост при гласању, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко год, употребом силе, озбиљном претњом или на било који други начин захтева од неког лица да открије како је гласао, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши члан Централне изборне комисије или било које друго лице у обављању својих дужности на изборима или гласању, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

Члан 180.

ИЗБОРНА ПРЕВАРА

Ко год фалсификује изборне резултате избора одржаних на Косову додавањем, одузимањем или брисањем гласова или потписа, нетачним бројањем, нетачним уписивањем изборних резултата у изборна документа или на било какав други начин, или објави резултате избора односно гласања који не одговарају стварном гласању биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 181.

УНИШТАВАЊЕ БИРАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА

(1) Ко год, на изборима одржаним на Косову уништи, сакрије, оштети или однесе било који документ или било који други предмет у вези са изборима биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Када кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши службено лице у обављању својих дужности у вези са изборима, извршилац ће да буде кажњен затвором до две године.

ПОГЛАВЉЕ XVII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВА ИЗ РАДНОГ ОДНОСА

Члан 182.

ПОВРЕДА ПРАВА ИЗ РАДНОГ ОДНОСА

Ко год свесно пропусти да се придржава закона или колективног уговора који се односи на запошљавање или престанак радних односа, зараде или друге приходе, дужине радног времена, одмора или одсуствовања са рада, заштите жена, деце и инвалидних лица, или у погледу прековременог рада или ноћних смена, и на тај начин ускрати или ограничи права која припадају запосленом, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 183.

ПОВРЕДА ПРАВА ТОКОМ ЗАПОСЛЕЊА И НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

(1) Ко год ускрати или ограничи право лица на слободно запошљавање под једнаким условима који су одређени законом, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год не поштује закон о правима незапослених и на тај начин ускрати или ограничи права која им припадају, биће кажњен истом казном која је прописана у ставу 1 овог Члана.

Члан 184.

ПОВРЕДА ПРАВА РАДНИКА ДА УЧЕСТВУЈУ У УПРАВЉАЊУ

Ко год, кршећи закон, спречава или онемогућава раднику да оствари своје право да учествује у управљању, или злоупотреби та права биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 185.

ПОВРЕДА ПРАВА ИЗ СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА

Ко год се свесно не придржава закона, или колективног уговора у вези здравственог, пензионог и инвалидског осигурања или других видова социјалног осигурања, и тиме ускрати или ограничи права која припадају раднику, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 186.

УГРОЖАВАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ НА МЕСТУ РАДА

(1) Ко год уништи, оштети или однесе сигурносну опрему у руднику, фабрици, на градилишту или било ком другом месту рада и тиме угрози људске животе, биће кажњен затвором до три године.

(2) Ко год је одговоран за безбедност на месту рада и здравље у руднику, фабрици, на градилишту или на било ком другом месту рада а не угради сигурносну опрему или не одржава ту опрему или се не придржава техничких правила у вези са безбедносним мерама на месту рада и тиме угрози људске животе, биће кажњен затвором до две године.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до једне године.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана доведе до тешких повреда једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором до три године у случају кривичног дела описаног у ставу 3.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором од једне до осам година у случају кривичног дела описаног у ставу 3.

ПОГЛАВЉЕ XVIII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЧАСТИ И УГЛЕДА

Члан 187.

УВРЕДА

(1) Ко год увреди друго лице, биће кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Није кривично одговорно лице према ставу 1 овог Члана:

- 1) Ако опише друго лице на увредљив начин у неком научном, уметничком или литерарном делу, у озбиљној ревизији, у обављању својих службених дужности, новинарске професије, политичке активности или друге друштвене делатности, или штитећи неко право или оправдани интерес и
- 2) Ако је према начину изражавања или другим сличним околностима очигледно да дело није било извршено у намери омаловажавања.

(3) Ако је увређена особа узвратила на увреду, суд може да казни или да ослободи од казне једну или обе стране у питању.

Члан 188.

КЛЕВЕТА

(1) Ко год изнесе или проноси неистините изјаве о другом лицу које нашкоде части и угледу тог лица иако зна да су такве изјаве неистините, биће кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Лице није кривично одговоран према ставу 1 овог Члана ако је изнета или пронета изјава истинита или ако је имало основан разлог да верује у истинитост такве изјаве.

Члан 189.

ИЗНОШЕЊЕ ЛИЧНИХ И ПОРОДИЧНИХ ПРИЛИКА

(1) Ко год изнесе или проноси поверљиву информацију у вези са личним или породичним животом неког лица која може да нашкоди његовом угледу, биће кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Веродостојност или нетачност изнетих или пронетих информација које су у вези са личним или породичним животом неког лица не могу да буду испитивани на суду, осим у случају описаном у ставу 5 овог Члана.

(3) Лице није кривично одговорно према ставу 1 овог Члана:

- 1) Ако је дело учињено у обављању службених дужности, политичких или других друштвених активности, у одбрани права или заштити оправданог интереса; и
- 2) Изнета или пронета информација је истинита или је такво лице имало основан разлог да верује у истинитост такве информације.

Члан 190.

КРИВИЧНО ГОЊЕЊЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА ПРОТИВ ЧАСТИ И УГЛЕДА

(1) Кривични поступак против кривичних дела описаних у Члановима 187. до 189. овог Закона, биће покренут на основу приватне тужбе.

(2) Кад су кривична дела описана у Члановима 187. до 189. овог Закона извршена против преминулих лица, кривични поступак че да буде покренут на основу приватне тужбе супружника, деце, родитеља, усвојоца, или браће или сестара или полубраће или полусестара преминулог лица.

Члан 191.

ОБЈАВЉИВАЊЕ ПРЕСУДЕ

У случају одређивања казне за кривично дело клевете извршене путем штампе или других средстава јавног информисања и комуникација, суд може, на захтев оштећене стране, да нареди објављивање пресуде у целисти или делимично, о трошку осуђеног лица.

ПОГЛАВЉЕ XIX: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЕКСУАЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА

Члан 192.

ДЕФИНИЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЕКСУАЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА

За потребе овог поглавља,

(1) Израз “пристанак” означава добровољну сагласност лица које је напунило шеснаест година да учествује у датом сексуалном односу. Пристанак није добијен кад:

- 1) Такво лице изрази, речима или понашањем, да не постоји сагласност да учествује или да настави да учествује у сексуалном односу;
- 2) Сагласност буде изражена речима или понашањем неког другог лица а не жртве;
- 3) Сагласност таквог лица буде добијена обманом, страхом или застрашивањем, кад таква средства не садрже употребу силе, претњу нити експлоатацију као што је описано у 193(2); или
- 4) Такво лице није способно да пристане на сексуални однос услед опијености алкохолом, дрогама или другим супстанцама.

(2) Суштина става 1 овог Члана не сме да буде тумачена као ограничавање околности у којима не постоји пристанак.

(3) Израз “сексуални однос” означава пенетрацију у било који део тела неког лица сексуалним органом, или пенетрацију у анални или генитални отвор неког лица било каквим предметом или било којим другим делом тела.

(4) Израз “одвргавање другог лица сексуалном односу” означава извршење сексуалног односа на неком другом лицу стране извршиоца или навођење неког другог лица да изврши сексуални однос на извршиоцу или трећем лицу или навођење трећег лица да изврши сексуални однос на неком другом лицу.

(5) Израз “додиривање” означава било какав непосредан или посредан контакт, без пенетрације, између тела једног лица са било којим делом тела другог лица или са неким предметом.

(6) Израз “дечја порнографија” означава порнографски материјал који визуелно представља лице млађе од осамнаест година у експлицитном вршењу сексуалног акта, лице које изгледа као да је млађе од шеснаест година у експлицитном вршењу сексуалног акта, или реалистичне слике лица млађег од шеснаест година у експлицитном вршењу сексуалног акта.

(7) Израз “проституција” означава нуђење или пружање сексуалних услуга у замену за плаћање, робу или услуге.

Члан 193.
СИЛОВАЊЕ

(1) Ко год подвргне друго лице сексуалном односу без пристанка тог лица, биће кажњен затвором од две до десет година.

(2) Ко год подвргне друго лице сексуалном односу:

- 1) Силом;
- 2) Претњом непосредне опасности по живот или тело тог лица или другог лица; или
- 3) Користећи ситуацију у којој је лице незаштићено а његова/њена лична безбедност је угрожена;

биће кажњен затвором од три до десет година.

(3) Кад је кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана извршено у једној или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором од пет до петнаест година:

- 1) Пре, током или након кривичног дела буде мучења или нечовечног поступања;
- 2) Извршилац проузрокује тешке телесне повреде или озбиљан поремећај душевног или физичког здравља лица;
- 3) Извршилац употреби оружје или опасно средство;
- 4) Извршилац намерно наведе лице да буде опијено алкохолом, дрогама или другим супстанцама;
- 5) Кривично дело заједно изврши више од једног лица;
- 6) Извршилац зна да је лице изузетно рањиво због старости, физичког или душевног поремећаја или неспособности, или трудноће;
- 7) Извршилац је родитељ, усвојилац, старатељ, очух или маћеха, баба или деда, ујак, стриц, теча, ујна, стрина, тетка или старији брат или сестра или полубрат или полусестра лица а то лице је старости између шеснаест и осамнаест година;
- 8) Извршилац дели домаћинство са лицем, а то лице је узраста између шеснаест и осамнаест година.

(4) Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана извршено над лицем млађим од шеснаест година, извршилац ће да буде кажњен затвором од пет до двадесет година.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 1, или 2 овог Члана доведе до смрти жртве, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

Члан 194.

ИЗВРШЕЊЕ СЕКСУАЛНОГ ОДНОСА ПРЕТЊОМ ПО ЧАСТ ИЛИ УГЛЕД

Ко год подвргне друго лице на сексуални однос користећи претњу да ће да открије нешто што би озбиљно нарушило част или углед тог лица или лица које је у блиској вези са тим лицем, биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 195.

СЕКСУАЛНИ НАПАД

(1) Ко год додирује друго лице у сексуалне сврхе или наведе друго лице да додирује извршиоца или треће лице у сексуалне сврхе, без пристанка тог другог лица, биће кажњен новчаном казном или затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко год додирује друго лице у сексуалне сврхе или наведе друго лице да додирује извршиоца или треће лице у сексуалне сврхе:

- 1) Силом;
- 2) Претњом непосредне опасности по живот или тело тог или другог лица; или
- 3) Искоришћавањем ситуације у којој је то друго лиценезаштићено и када је његова/њена безбедност угрожена;

биће кажњен затвором од једне до седам година.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено у једној или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором до десет година:

- 1) Пре, током или након кривичног дела било је мучења или нечовечног поступања;
- 2) Извршилац је проузроковао тешке телесне повреде или озбиљан поремећај душевног или физичког здравља лица;
- 3) Извршилац је употребио оружје или опасно средство;
- 4) Извршилац је намерно навео лице да буде опијена алкохолом, дрогама или другим супстанцама;
- 5) Кривично дело заједно је извршило више од једног лица;
- 6) Извршилац је знао да је лице изузетно рањиво због старости, физичког или душевног поремећаја или неспособности, или трудноће;

- 7) Извршилац је родитељ, усвојилац, старалац, очух или маћеха, баба или деда, ујак, стриц, теча, ујна, стрина, тетка или старији брат или сестра или полубрат или полусестра лица, а то лице је узраста између шеснаест и осамнаест година;
- 8) Извршилац дели заједничко домаћинство са лицем, а то лице је узраста између шеснаест и осамнаест година.
- (4) Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана извршено над лицем млађим од шеснаест година, извршилац ће да буде кажњен затвором од пет до десет година.
- (5) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти жртве, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

Члан 196.**СЕКСУАЛНО ИСКОРИШЋАВАЊЕ**

- (1) Ко год наведе друго лице да открије интимне делове свог тела, да мастурбира или да изврши било какву другу радњу која понижава сексуални интегритет тог лица, без пристанка тог лица, биће кажњен новчаном казном или затвором од шест месеци до једне године.
- (2) Ко год наведе друго лице да открије интимне делове свог тела, да мастурбира или да изврши било какву другу радњу која понижава сексуални интегритет тог лица:
- 1) Силом;
 - 2) Претњом непосредне опасности по живот или тело тог или другог лица; или
 - 3) Искоришћавањем ситуације у којој је лице незаштићено, а његова/њена безбедност је угрожена;

биће кажњен затвором од шест месеци до три године.

- (3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено у једној или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до седам година:
- 1) Пре, током или након кривичног дела било је мучења или нечовечног поступања;
 - 2) Извршилац је проузроковао тешке телесне повреде или озбиљан поремећај душевног или физичког здравља лица;
 - 3) Извршилац је употребио оружје или опасно средство;

- 4) Извршилац је намерно навео лице да буде опијено алкохолом, дрогама или другим супстанцама;
 - 5) Извршилац је знао да је лице изузетно рањиво због старости, физичког или душевног поремећаја или неспособности, или трудноће;
 - 6) Извршилац је родитељ, усвојилац, старалац, очух или маћеха, баба или деда, ујак, стриц, теча, ујна, стрина, тетка или старији брат или сестра или полубрат или полусестра лица, а то лице је узраста између шеснаест и осамнаест година;
 - 7) Извршилац дели заједничко домаћинство са лицем, а то лице је узраста између шеснаест и осамнаест година.
- (4) Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана извршено над лицем млађим од шеснаест година, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до пет година.

Члан 197.

СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА ДУШЕВНО ИЛИ ЕМОЦИОНАЛНО ПОРЕМЕЋЕНИХ ИЛИ НЕМОЋНИХ ЛИЦА

- (1) Ко год подвргне друго душевно или емоционално поремећено или немоћно лице сексуалном односу са извршиоцем или трећим лицем тако што искористи поремећај или немоћ таквог лица биће кажњен затвором од једне до десет година.
- (2) Ко год додирује у сексуалне сврхе душевно или емоционално поремећено или немоћно лице или наведе такво лице да додирује извршиоца или треће лице у сексуалне сврхе тако што искористи поремећај или немоћ таквог лица биће кажњен затвором до пет година.
- (3) Ко год наведе душевно или емоционално поремећено или немоћно лице да открије интимне делове свог тела, да мастурбира или да изврши неку радњу која понижава његов сексуални интегритет тако што искористи поремећај или немоћ таквог лица биће кажњен затвором до једне године.
- (4) Кад је кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана извршено у једној или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до петнаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 3:
 - 1) Пре, током или након кривичног дела било је мучења или нечовечног поступања;
 - 2) Извршилац је проузроковао тешке телесне повреде или озбиљан поремећај душевног или физичког здравља лица;
 - 3) Извршилац је употребио оружје или опасно средство;

- 4) Извршилац је намерно навео лице да буде опијено алкохолом, дрогама или другим супстанцама;
 - 5) Кривично дело је заједно извршило више од једног лица;
 - 6) Извршилац је родитељ, усвојилац, старалац, очух или маћеха, баба или деда лица које је узраста између шеснаест и осамнаест година;
 - 7) Извршилац дели домаћинство са лицем, а то лице је узраста између шеснаест и осамнаест година;
 - 8) Лице је било поверено извршиоцу на професионално саветовање, лечење или бригу.
- (5) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 доведе до смрти лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање 10 година или дуготрајним затвором.

Члан 198.

СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА ЛИЦА МЛАЂИХ ОД ШЕСНАЕСТ ГОДИНА

- (1) Ко год подвргне лице млађе од шеснаест година сексуалном односу биће кажњен затвором од једне до десет година.
- (2) Ко год додирује у сексуалне сврхе лице млађе од шеснаест година или наведе лице млађе од шеснаест година да додирује извршиоца или треће лице у сексуалне сврхе биће кажњен затвором до пет година.
- (3) Ко год наведе лице млађе од шеснаест година да открије интимне делове свог тела, да мастурбира или да изврши неку другу радњу која понижава његов сексуални интегритет, биће кажњен затвором до једне године.
- (4) Кад је дело описано у ставовима 1, 2 или 3 овог Члана извршено уз сагласност два лица која су напунила четрнаест година и кад разлика у њиховом узрасту не прелази две године, или, ако разлика у њиховом узрасту прелази две године а нема јасне разлике у степену зрелости та два лица, такав чин не представља кривично дело.
- (5) Кад је кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана извршено у једној или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до двадесет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3:
 - 1) Пре, током или након кривичног дела било је мучења или нечовечног поступања;
 - 2) Извршилац је проузроковао тешке телесне повреде или озбиљан поремећај душевног или физичког здравља лица;
 - 3) Извршилац је употребио оружје или опасно средство;

- 4) Извршилац је намерно навео лице да буде опијено алкохолом, дрогама или другим супстанцама;
 - 5) Кривично дело је заједно извршило више од једног лица;
 - 6) Извршилац је наставник, професионални медицински радник, или лице којем је поверено васпитање, образовање или брига о том лицу;
 - 7) Извршилац је родитељ, усвојилац, старалац, очух или маћеха, баба или деда, ујак, стриц, теча, ујна, стрина, тетка или старији брат или сестра или полубрат или полусестра жртве;
 - 8) Извршилац дели заједничко домаћинство са жртвом.
- (6) Кад кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана доведе до смрти жртве, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање 10 година или дуготрајним затвором.
- (7) Ко год, лажним обећањем брака, наведе лице узраста од шеснаест до осамнаест година сексуални однос, биће кажњен затвором од три месеца до три године.
- (8) Рок застаревања кривичног гоњења за кривично дело описано у овом Члану почиње да тече од дана кад жртва напуни осамнаест година.
- (9) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 7 овог Члана биће покренуто на основу предлога.

Члан 199.**НАГОВАРАЊЕ НА СЕКСУАЛНИ ОДНОС ИЛИ НА СЕКСУАЛНО ДОДИРИВАЊЕ ЛИЦА МЛАЂИХ ОД ШЕСНАЕСТ ГОДИНА**

- (1) Ко год посредује, омогући или створи прилику да лице млађе од шеснаест година има сексуални однос са трећим лицем које је напунило осамнаест година биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (2) Ко год посредује, омогући или створи прилику да лице млађе од шеснаест година додирује треће лице које је напунило осамнаест година из сексуалних намера или да дозволи трећем лицу које је напунило осамнаест година да додирује лице млађе од шеснаест година у сексуалне сврхе биће кажњен затвором од шест месеци до три године.

Члан 200.**СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА КРОЗ ЗЛОУПОТРЕБУ ПОЛОЖАЈА, ОВЛАШЋЕЊА ИЛИ ЗАНИМАЊА**

- (1) Ко код подвргне друго лице сексуалном односу:
 - 1) Злоупотребљавајући своју контролу над финансијским, породичним, друштвеним, здравственим, радним, образовним или другим околностима тог лица или трећег лица;

- 2) Злоупотребљавајући свој положај или власт над жртвом која се налази у притвору или под надзором, а поверено му је васпитање, образовање, надзор или нега жртве; или
- 3) Злоупотребљавајући свој положај или власт над жртвом која је узраста између шеснаест и осамнаест година а поверено му је васпитање, образовање, надзор или нега жртве

биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко год додирује друго лице из сексуалних намера или наведе неко друго лице да додирује извршиоца или треће лице у сексуалне сврхе:

- 1) Злоупотребљавајући своју контролу над финансијским, породичним, друштвеним, здравственим, радним, образовним или другим околностима тог лица или трећег лица;
- 2) Злоупотребљавајући свој положај или власт над жртвом која се налази у притвору или под надзором, а поверено му је васпитање, образовање, надзор или нега жртве; или
- 3) Злоупотребљавајући свој положај или власт над жртвом која је узраста између шеснаест и осамнаест година а поверено му је васпитање, образовање, надзор или нега жртве

биће кажњен затвором од шест месеци до три године.

(3) Рок застаривања за кривично гоњење због кривичног дела описаног у овом Члану почиње да тече од дана кад жртва напуни осамнаест година.

Члан 201.

ОМОГУЋАВАЊЕ ПРОСТИТУЦИЈЕ

(1) Ко год свесно регрутује, организује или помаже другом лицу или уступа простор другом лицу у сврхе проституције биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 извршено на удаљености од 350 метара од школе или другог места које користе деца, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко год силом, претњом силе, или држањем неког другог лица у ситуацији личне или економске зависности примора то лице да се бави проституцијом биће кажњен затвором од једне до осам година.

(4) Кад је кривично дело описано у ставовима 1, 2 или 3 овог Члана извршено над лицем узраста између шеснаест и осамнаест година, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година. Кад је кривично дело описано у ставовима 1, 2 или

3 извршено над лицем млађим од шеснаест година, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(5) Рок застаривања за кривично гоњење због кривичног дела описаног у ставу 4 почиње да тече од дана кад жртва напуни осамнаест година.

Члан 202.

ЗЛОУПОТРЕБА ДЕЦЕ У ПОРНОГРАФИЈИ

(1) Ко год производи порнографски материјал у којем се појављују деца или користи или укључи дете у снимање или продукцију биће кажњен затвором од једне до пет година.

(2) Ко год прода, растура, промовише, приказује, емитује, нуди или ставља на располагање порнографски материјал у којем се појављују деца биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко год набави за себе или другог или поседује порнографски материјал у којем се појављују деца биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(4) Рок застаривања за кривично гоњење због кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана почиње да тече на дан кад жртва напуни осамнаест година.

Члан 203.

ПОКАЗИВАЊЕ ПОРНОГРАФСКОГ МАТЕРИЈАЛА ЛИЦИМА МЛАЂИМ ОД ШЕСНАЕСТ ГОДИНА

Ко год прода, понуди на продају или даје лицу млађем од шеснаест година фотографије, аудио-визуелни материјал или друге предмете порнографског садржаја или свесно дозволи таквом лицу да присуствује представи уживо са порнографским садржајем или ако намерно доведе такво лице на такву представу биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 204.

СЕКСУАЛНИ ОДНОСИ У ПОРОДИЧНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

(1) Ко год ступи у сексуални однос са претком или потомком у породици који је напунио осамнаест година или са братом или сестром или полубратом или полусестром који су напунили осамнаест година, биће кажњен новчаном казном или затвором од три месеца до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старатељ, очух или маћеха, баба или деда, ујак, стриц, теча, ујна, стрина или тетка који ступе у сексуални однос са својим дететом, усвојеником, пасторком, унуком, нећаком или нећакињом који су узраста између шеснаест и осамнаест година кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Кад старији брат или сестра или полубрат или полусестра ступи у сексуални однос са братом или сестром, полубратом или полусестром, усвојеним братом или

усвојеном сестром, који су узраста између шеснаест и осамнаест година, старији брат односно сестра биће кажњени како је прописано у ставу 2 овог Члана.

(4) Рок застаревања за кривично гоњење због кривичног дела описаног у ставу 2 или 3 почиње да тече од дана кад жртва напуни осамнаест година.

ПОГЛАВЉЕ XX: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ

Члан 205.

ДВОБРАЧНОСТ

(1) Ко год склопи нови брак иако је већ у браку биће кажњен затвором до једне године.

(2) Ко год склопи брак са лицем за које зна да је већ у браку биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је, након извршења кривичног дела описаног у овом Члану, претходни брак окончан или поништен, кривично гоњење против кривичног дела неће да буде покренуто, а ако је већ било покренуто, престаће.

Члан 206.

ОМОГУЋАВАЊЕ ЗАКЉУЧЕЊА ПРОТИВПРАВНОГ БРАКА

Овлашћено службено лице пред којим се склапа брак које, у вршењу своје службене дужности, дозволи склапање брака упркос сазнању о законским препрекама које забрањују склапање брака, биће кажњено новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 207.

БРАК ПОД ПРИСИЛОМ

(1) Ко год примора друго лице да ступи у брак биће кажњен затвором до једне године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено над дететом, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до три године.

Члан 208.

ЖИВЉЕЊЕ У ВАНБРАЧНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ СА ЛИЦИМА МЛАЂИМ ОД ШЕСНАЕСТ ГОДИНА

(1) Пунолетно лице које живи у ванбрачној заједници са лицем млађим од шеснаест година биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старатељ или друго лице које врши родитељско право које дозволи и наведе лице млађе од шеснаест година да живи у ванбрачној заједници са другим лицем биће кажњено како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана извршено над лицем млађим од четрнаест година, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до три године.

(4) Кад је кривично дело описано у ставу 2 или 3 извршено са циљем стицања материјалне користи, извршилац ће да буде кажњен затвором у трајању од једне до пет година.

Члан 209.

ПРОМЕНА ПОРОДИЧНОГ СТАТУСА ДЕТЕТА

(1) Ко год противправно замени једно дете за друго или на други начин измени његов породични статус биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана.

Члан 210.

ПРОТИВПРАВНА ОТМИЦА ДЕТЕТА

(1) Ко год противправно држи или отме дете од родитеља, усвојиоца, старатеља, другог лица које врши родитељска права или од установе којој је поверено дете или онемогућава извршење обавезујуће одлуке надлежног органа о поверавању детета неком другом лицу или установи, биће кажњен затвором до три године.

(2) Кад је извршилац кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана родитељ против којег је надлежни орган одредио обавезујућу одлуку о лишавању тог лица родитељског права или о поверавању образовања и чувања детета другом родитељу или неком другом лицу, извршилац ће да буде кажњен затвором до једне године.

(3) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана из користољубља или других ниских побуда биће кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 211.

ЗЛОСТАВЉАЊЕ ИЛИ НАПУШТАЊЕ ДЕТЕТА

(1) Родитељ, усвојилац, старатељ или друго лице које врши родитељско право према детету, који грубом непажњом злоставља то дете користећи физичке или психичке мере или из тешког немара кршећи своју обавезу да води бригу о детету и да га образује биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старатељ или друго лице које врши родитељско право према детету, који напусти то дете или малолетника на начин који угрожава живот или озбиљно нарушава здравље детета биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Родитељ, усвојилац, старатељ или друго лице које врши родитељско право према детету, који примора то дете да прекомерно ради или да обавља посао који није

подобан узрасту детета, или промора то дете да проси за новац или другу имовинску корист, или примора дете на вршење других радњи штетних по његов развој биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(4) Кад кривично дело описано у ставовима 1, 2 или 3 овог Члана доведе до тешке повреде душевног или физичког здравља детета, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 212.

КРШЕЊЕ ПОРОДИЧНИХ ОБАВЕЗА

(1) Ко год грубо кршећи своје законске породичне обавеза у тешкој ситуацији напусти члана породице који није у стању да се сам о себи стара, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти или тешког нарушавања здравља члана породице, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

(3) Ако одреди условну казну, суд може да нареди извршиоцу, као услов, да уредно испуњава своје обавезе старања, образовања и плаћања издржавања.

Члан 213.

ИЗБЕГАВАЊЕ ПЛАЋАЊА ИЗДРЖАВАЊА

(1) Ко год избегава да плаћа издржавање лицу које је обавезан да издржава на основу одлуке суда која је ступила на снагу, договора закљученог пред судом које је ступило на снагу или одлуке неког другог надлежног органа биће кажњен затвором до једне године.

(2) Ако изрекне условну казну, суд може да нареди извршиоцу, као услов, да плаћа издржавање и да измири неплаћене обавезе.

(3) Кад извршилац кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана испуни своје обавезе пре изрицања пресуде првостепеног суда, суд може да га ослободи од казне.

Члан 214.

СПРЕЧАВАЊЕ И НЕИЗВРШАВАЊЕ МЕРА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ

(1) Ко год спречава извршење образовних и других мера које пропише суд или неки други надлежни орган задужен за заштиту деце, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год, у својству одговорног лица на дужности у органу или установи за заштиту, образовање или професионалну обуку деце, своју дужност обавља на очигледно неодговоран начин, тиме озбиљно нарушавајући здравље или развој детета, биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

ПОГЛАВЉЕ XXI: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ ЗДРАВЉА

Члан 215.

ПРЕНОШЕЊЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

(1) Ко год се не придржава прописа или наредби надлежне јавне установе у области здравства које успостављају контролу, дезинфекцију или карантин за болеснике или друге мере у циљу сузбијања или спречавања заразних болести код људи и тиме проузрокује преношење заразне болести биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год се не придржава прописа или наредби прописаних у ставу 1 овог Члана у циљу спречавања или сузбијања заразних болести код животиња и тиме проузрокује преношење заразне болести на људе биће кажњен истом казном која је прописана у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је из нехата извршено кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година, а кад кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 3 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године, а кад кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 216.

НЕПРИДРЖАВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНИХ ПРОПИСА ЗА ВРЕМЕ ЕПИДЕМИЈЕ

Ко год се за време епидемије неке заразне болести не придржава наредби или других одлука издатих на основу прописа надлежног органа који успоставља мере усмерене на сузбијање и спречавање болести биће кажњен затвором до једне године.

Члан 217.

ПРЕНОШЕЊЕ ВЕНЕРИЧНЕ БОЛЕСТИ

(1) Ко год зна да је инфициран ХИВ вирусом или било којом венеричном болешћу и свесно сакрије ту чињеницу и зарази другу особу биће кажњен затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до озбиљног и трајног оштећења здравља или смрти неког лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

(3) Кривично гоњење за кривично дело описано у ставу 1 овог Члана биће покренуто на основу предлога.

Члан 218.

ЗАПОСЛЕЊЕ ЛИЦА ЗАРАЖЕНОГ ЗАРАЗНОМ БОЛЕШЋУ

(1) Ко год, супротно законима о здравству, у болници, породилишту или школи или у складишту у којем се прерађују прехранбени производи или пружају хигијенске услуге или у некој сличној пословној организацији или месту рада запосли или настави да држи запослено лице за које зна да болује од заразне болести и тиме проузрокује преношење заразне болести биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором до три године у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до осам година у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

Члан 219.

НЕСАВЕСНО ЛЕЧЕЊЕ БОЛЕСНИКА

(1) Лекар који при пружању лекарске помоћи користи очигледно неподобно средство или погрешан начин лечења или не примени одговарајуће хигијенске мере и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица биће кажњен затвором до три године.

(2) Здравствени радник који при пружању медицинске помоћи или третмана, несавесно поступи и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица биће кажњен истом казном која је прописана у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до једне године.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или било каквог озбиљног нарушавања здравља неког лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година, у случају кривичног

дела описаног у ставовима 1 или 2; или затвором до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 3.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 1, 2 или 3 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 или затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3.

Члан 220.

НЕУКАЗИВАЊЕ ЛЕКАРСKE ПОМОЋИ

Лекар који не укаже неопходну лекарску помоћ лицу коме је таква помоћ потребна, и ако је свестан или је могао или требало да буде свестан да такав пропуст може да доведе до озбиљног нарушавања здравља или смрти тог лица биће кажњен затвором до три године.

Члан 221.

ПРОТИВПРАВНО УПРАЖЊАВАЊЕ МЕДИЦИНЕ

(1) Ко год, без професионалне квалификације или законског овлашћења, спроводи медицински третман или се бави неком другом медицинском делатношћу за коју закон захтева одређену стручност биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

Члан 222.

НЕСАВЕСНО ПРИПРЕМАЊЕ И ИЗДАВАЊЕ ЛЕКОВА

(1) Фармацеут или неко друго лице овлашћено да припрема и издаје лекове, који лекове припреми супротно професионалним стандардима или их погрешно издаје и тиме угрози здравље или живот неког лица биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља неког лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(5) Направљени лекови биће одузети.

Члан 223.

ПРОИЗВОДЊА И ИЗДАВАЊЕ НЕИСПРАВНИХ МЕДИЦИНСКИХ ПРЕПАРАТА

- (1) Ко год произведе неисправне лекове или друге медицинске препарате штетне по здравље у намери да их продаје или на неки други начин стави у промет биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Кад је из нехата извршено кривично дело описано у ставу 1, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2 овог Члана.
- (4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.
- (5) Медицински препарати и средства за производњу биће одузети.

Члан 224.

ПРОИЗВОДЊА И СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ ШТЕТНИХ ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА

- (1) Ко год производи у сврху продаје, прода, понуди на продају или на било који други начин стави у промет прехранбене производе, пиће или друге производе за које извршилац зна да су штетни по здравље људи, биће кажњен затвором од три месеца до три године.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или било каквог озбиљног нарушавања здравља било ког лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година у случају кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана; или затвором до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2 овог Члана.
- (4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1; или затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.
- (5) Штетни производи и предмети биће одузети.

Члан 225.

НЕСАВЕСНА ИНСПЕКЦИЈА МЕСА НАМЕЊЕНОГ ПОТРОШЊИ

- (1) Ветеринар или било који други овлашћени ветеринарски радник који, при инспекцији животиња намењених за клање или меса намењеног потрошњи, поступи

супротно професионалним стандардима или прекрши важеће прописе о стандардима у ветеринарској служби, или не изврши инспекцију и тиме омогући промет меса штетног по здравље људи биће кажњен затвором до једне године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Кад кривично дело, описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или било каквог озбиљног нарушавања здравља неког лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

Члан 226.

ЗАГАЂИВАЊЕ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ

(1) Ко год загади било којом штетливом материјом воду коју људи користе за пиће и на тај начин угрози живот или здравље људи биће кажњен затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

(3) Кад кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или озбиљног нарушавања здравља, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором до три године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 2.

(5) Ко год загади било којом штетливом материјом воду намењену за пиће животињама, и тиме угрози живот или здравље животиња, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 5 овог Члана доведе до смрти животиња чија вредност прелази 10.000 евра или до смрти великог броја животиња, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

Члан 227.

ЗАГАЂИВАЊЕ ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА КОЈЕ КОРИСТЕ ЉУДИ ИЛИ ЖИВОТИЊЕ

(1) Ко год загади прехранбене производе било којом штетливом материјом и тиме угрози живот или здравље људи, биће кажњен затвором до три године.

- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором до три године у случају кривичног дела описаног у ставу 2.
- (4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или затвором од једне до осам година у случају кривичног дела описаног у ставу 2.
- (5) Ко год загади било којом штетљивом материјом храну за животиње које су намењене за исхрану људи и тиме угрози живот и здравље људи, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (6) Кад кривично дело описано у ставу 5 овог Члана доведе до смрти животиња чија је вредност већа од 10 000 евра или до смрти великог броја животиња, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

Члан 228.**СЛУЖЕЊЕ АЛКОХОЛНИХ ПИЋА ЛИЦИМА МЛАЂИМ ОД ШЕСНАЕСТ ГОДИНА**

- (1) Ко год, у хотелу, бару или било којој другој радњи у којој врши продају алкохолних пића, послужи лице млађе од шеснаест година алкохолним пићем биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана из нехата, биће кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

Члан 229.**НЕОВЛАШЋЕНА КУПОВИНА, ПОСЕДОВАЊЕ, ДИСТРИБУЦИЈА И ПРОДАЈА ОПАСНИХ ОПОЈНИХ ДРОГА И ПСИХОТРОПНИХ СУПСТАНЦИ**

- (1) Ко год неовлашћено купује или поседује у намери да прода, или дели или нуди на продају супстанце или препарате који су проглашени као опасне опојне дроге или психотропне супстанце, биће кажњен новчаном казном и затвором од једне до пет година.
- (2) Ко год неовлашћено ставља у промет, продаје, транспортује или испоручује супстанце или препарате који су проглашени као опасне опојне дроге или психотропне супстанце у намери да буду стављене у промет, продате или понуђене на продају биће кажњен новчаном казном и затвором од једне до осам година.
- (3) Ко год неовлашћено извози или увози супстанце или препарате који су проглашени као опасне опојне дроге или психотропне супстанце биће кажњен новчаном казном и затвором од три до десет година.

(4) Кад је кривично дело описано у ставовима 1, 2 или 3 овог Члана извршено под једном или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном и затвором од три до петнаест година:

- 1) Извршилац делује као члан групе;
 - 2) Извршилац је припадник снага полиције или је одговоран за спровођење закона;
 - 3) Извршилац је службено лице које делује у обављању својих дужности;
 - 4) Извршилац је употребио или запретио да ће да употреби насиље или оружје током извршења кривичног дела;
 - 5) Дело је извршено искоришћавањем или на штету детета;
 - 6) Дело је извршено над лицем које је посебно рањиво због свог узраста, болести, физичке или душевне неспособности или поремећаја, или због трудноће која је била позната или очигледна извршиоцу;
 - 7) Пошиљка, консигнација, контејнер или возило намењено хуманитарној активности коришћена је за противправни превоз опојних дрога или психотропних супстанци;
 - 8) Извршилац је помешао опојне дроге или психотропне супстанце са другим супстанцама тако да повећа опасност по здравље;
 - 9) Извршилац је опио друго лице наркотицима или психотропним супстанцама без знања тог лица.
- (5) Опојне дроге или психотропне супстанце биће одузети.

Члан 230.

НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА И ОБРАДА ОПАСНИХ ДРОГА И ПСИХОТРОПНИХ СУПСТАНЦИ

- (1) Ко год неовлашћено узгаја, производи, прерађује, екстрахује или справља супстанце или препарате који су проглашени за опасне опојне дроге или психотропне супстанце у намери да их прода, стави у промет или понуди на продају биће кажњен новчаном казном и затвором од једне до десет година.
- (2) Ко год неовлашћено прода аналогну супстанцу или прерађује аналогну супстанцу у намери да је прода, стави у промет или понуди на продају биће кажњен новчаном казном и затвором од шест месеци до три године.
- (3) Ко год неовлашћено продаје или врши снабдевање опремом или материјалом знајући да су коришћени или да ће да буду коришћени за противправно узгајање, производњу или прераду или трговину било којим супстанцама или препаратима који су проглашени за опасне опојне дроге или психотропне супстанце или било каквом

аналогном супстанцом, биће кажњен новчаном казном и затвором од једне до три године.

(4) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено под једном или више од следећих околности, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до тринаест година, или новчаном казном и затвором:

- 1) Извршилац делује као члан групе;
- 2) Извршилац је припадник полиције или је одговоран за спровођење закона;
- 3) Извршилац је службено лице које делује у обављању својих дужности;
- 4) Дело је извршено искоришћавањем, или на штету детета;
- 5) Извршилац је помешао забрањену опасну дрогу или психотропну супстанцу са другим супстанцама на начин који повећава опасност по здравље.

(5) Опојне дроге, психотропне супстанце, аналогне супстанце или средства за њихову производњу биће одузети.

(6) За потребе овог Члана и Члана 231, израз «аналогна супстанца» означава било какву супстанцу која није на неки други начин одобрена и чији је хемијски састав у суштини сличан саставу супстанци или препарата који су проглашени за опасне опојне дроге или психотропне супстанце чије ефекте репродукује.

Члан 231.

ОМОГУЋАВАЊЕ СТИЦАЊА ИЛИ КОРИШЋЕЊА ОПАСНИХ ОПОЈНИХ ДРОГА, ПСИХОТРОПНИХ СУПСТАНЦИ ИЛИ АНАЛОГНИХ СУПСТАНЦИ

(1) Ко год даје пацијенту опасне дроге, психотропне супстанце или аналогне супстанце и својом функцијом омогућава њихово стицање кршећи тиме закон биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(2) Управник или власник било ког правног лица или других затворених просторија које користи јавност, који дозволи или толерише употребу опасних опојних дрога, психотропних супстанци или аналогних супстанци, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

ПОГЛАВЉЕ XXII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ

Члан 232.

ПОВРЕДА ПРАВА НА РАВНОПРАВНОСТ У ОБАВЉАЊУ ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Ко год, злоупотребом службене дужности или овлашћења, ограничи слободан проток капитала на територији Косова, или оспори или ограничи право пословним организацијама или правним лицима да учествују у промету робе или услуга на територији Косова, или стави пословну организацију или правно лице у неравноправан положај у односу на неку другу пословну организацију или правно лице у вези са

условима рада или прометом робе или услуга, или ограничи слободну размену робе или услуга, и тиме проузрокује знатан профит за једну пословну организацију или правно лице или велику штету за другу, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

Члан 233.

НЕСАВЕСНО ПОСЛОВАЊЕ У ПРИВРЕДИ

(1) Одговорно лице у пословној организацији или у правном лицу које, свесним кршењем закона или других прописа који се односе на пословање, очигледно несавесно послује и тиме проузрокује знатну имовинску штету тој пословној организацији или том правном лицу, биће кажњено новчаном казном или затвором до три године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до принудне ликвидације или стечаја те пословне организације или тог правног лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 234.

ПРОУЗРОКОВАЊЕ СТЕЧАЈА

Одговорно лице у пословној организацији или правном лицу које, свесно неспособности пословне организације или правног лица да измири своје обавезе, проузрокује стечај неразумним трошењем средстава или њиховим преносом далеко испод стварне вредности, прекомерним задуживањем, преузимањем прекомерних обавеза, закључивањем или обнављањем неразумних уговора са несолвентним лицима, или пропуштањем благовременог остваривања потраживања, биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 235.

ОШТЕЋЕЊЕ ПОВЕРИЛАЦА

(1) Одговорно лице у пословној организацији или у правном лицу које зна да је та пословна организација или правно лице постало несолвентно и које, исплатом дугова или на било који други начин, стави једног повериоца у повољнији положај и тиме знатно оштети остале повериоце, биће кажњено затвором до три године.

(2) Одговорно лице у пословној организацији или у правном лицу које зна да је та пословна организација или правно лице постало несолвентно а у намери да превари или оштети неког повериоца, прихвати лажно потраживање, закључи лажне уговоре или изврши било какав други чин преваре и тиме оштети повериоца те пословне организације или тог правног лица, биће кажњено затвором од шест месеци до пет година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до штете која прелази вредност од 250.000 евра или кад, као резултат тога, оштећена страна буде приморана да прође кроз поступак реорганизације или стечаја, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 236.

ЗЛОУПОТРЕБА ОВЛАШЋЕЊА У ПРИВРЕДИ

(1) Одговорно лице у пословној организацији или у правном лицу које обавља привредну делатност биће кажњено затвором од шест месеци до пет година ако изврши једно од следећих дела у намери да стекне противправну материјалну корист за пословну организацију или правно лице у којем је запослено или за другу пословну организацију или правно лице:

- 1) Ствара или држи недозвољене фондове на Косову или у било којој другој јурисдикцији;
- 2) Састављањем докумената са нечим лажним у садржају, лажним билансима, лажним проценама, инвентарима или било каквим другим лажним приказивањем или сакривањем доказа неистинито приказује кретање активе односно резултата привредне делатности, те на овај начин довођењем у заблуду наведе органе управљања у тој пословној организацији или правном лицу да погреше приликом доношења одлука у пословима управљања;
- 3) Не испуни пореске или друге фискалне обавезе утврђене законом на Косову;
- 4) Средства којима располаже користи супротно њиховој предвиђеној намени; или
- 5) На било који други начин грубо прекрши закон или правила пословне делатности која се односе на располагање, коришћење или управљање имовином.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до материјалне користи која прелази 100.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 237.

ЗАКЉУЧИВАЊЕ ШТЕТНИХ УГОВОРА

(1) Представник или овлашћено лице у пословној организацији или у правном лицу које обавља привредну делатност, који закључи уговор за који зна да је штетан за пословну организацију или правно лице, или закључи уговор супротно свом овлашћењу и тиме нанесе штету пословној организацији или правном лицу биће кажњено затвором од три месеца до три године.

(2) Кад извршилац кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана прими мито или проузрокује штету која прелази 100.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 238.

НЕОВЛАШЋЕНО САОПШТАВАЊЕ ПОСЛОВНИХ ТАЈНИ

(1) Ко год, кршећи своју дужност да чува пословне тајне, саопшти или пренесе информације о пословној тајни неком другом лицу или на други начин омогући

приступ другом лицу таквим информацијама или прибавља такве информације у намери да их пренесе неовлашћеном лицу, биће кажњен затвором до три године.

(2) Ко год, у намери да их неовлашћено користи, противправно дође до информација које су заштићене као пословна тајна, биће кажњен истом казном која је прописана у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад су информације описане у ставу 1 или 2 овог Члана од тако посебне важности или су пренете неком другом лицу у намери да буду изнете ван Косова или ако је дело извршено са намером стицања материјалне користи, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година.

(4) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 3 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до једне године.

(5) За потребе овог Члана, израз “пословна тајна” означава информације које су као такве утврђене законом или прописима пословне организације или правног лица, и које представљају произвођачку тајну, резултат истраживања или дизајнерског рада, као и друге информације чије би откривање неовлашћеном лицу могло да има штетно дејство по економске интересе пословне организације или правног лица.

Члан 239.

ФАЛСИФИКОВАЊЕ МАРАКА И ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ

(1) Ко год направи фалсификат таксених, поштанских или других марака који имају материјалну вредност и издати су сходно законима на Косову, преиначи било коју од тих марака у намери да их употреби као праве или их да неком другом лицу на употребу, или користи такве фалсификате као праве, биће кажњен затвором до једне године.

(2) Кад дело описано у ставу 1 овог Члана укључује марке чија вредност прелази 10.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

(3) Ко год направи фалсификат хартија од вредности издатих сходно законима на Косову или преиначи било коју од хартија од вредности у намери да је употреби као праву или је да неком другом лицу на употребу или употреби такве фалсификате хартија од вредности као праве, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(4) Ко год одстрани ознаку поништења са марке поменуте у ставу 1 овог Члана, или на неки други начин а у намери поновљеног коришћења, покуша да измени изглед марке као да никад раније није била употребљена, или употреби искоришћену марку или је прода као да је још увек важећа, биће кажњен затвором у трајању не дужем од три године.

(5) Кажњив је покушај кривичног дела описаног у ставовима 1, 2 или 4 овог Члана.

(6) Фалсификоване марке и хартије од вредности биће одузети.

Члан 240.**ПОВРЕДА ПАТЕНТНИХ ПРАВА**

- (1) Ко год, у обављању пословне делатности, неовлашћено користи неки патент регистрован или заштићен законом или регистровану топографију интегралног кола полупроводника, биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Предмети, описани у ставу 1 овог Члана, произведени ради неовлашћеног коришћења, биће одузети.

Члан 241.**НЕОВЛАШЋЕНО КОРИШЋЕЊЕ ФИРМЕ, ЗАШТИТНОГ ЗНАКА ИЛИ ТУЂЕГ ДИЗАЈНА**

- (1) Ко год, током бављења привредном делатношћу и у намери да обмане купце или кориснике услуга, употреби туђу фирму или заштитни знак, заштитни знак туђег производа или услуга или туђ заштитни знак везан за географско порекло или било који други посебан заштитни знак робе или њених компонената као сопствену фирму, заштитни знак, или посебни заштитни знак робе, биће кажњен затвором до две године.
- (2) Ко год, у намери да обмане купце, користи у производњи туђ узорак или туђ модел без овлашћења или стави у промет предмете произведене на овај начин, биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.
- (3) Предмети описани у ставовима 1 и 2 овог члана биће одузети.

Члан 242.**ОБМАЊИВАЊЕ КУПАЦА**

- (1) Ко год, у намери да обмане купце, стави у промет производе означене писаним подацима који не одговарају садржају, врсти, пореклу или квалитету производа или ставља у промет производе чија тежина или квалитет не одговара ономе што се уобичајено очекује код таквих производа, или ставља у промет производе без печата који указује на садржину, врсту, порекло или квалитет производа кад је таква ознака прописана законом, биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Ко год, у намери да обмане купце, лажно објави снижење цена или очекивано повећање цена робе или на било који други начин очигледно користи лажну рекламу, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 243.**ОРГАНИЗОВАЊЕ ПИРАМИДАЛНИХ ШЕМА И ПРОТИВПРАВНОГ КОЦКАЊА**

- (1) Ко год, у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог, организује, учествује или помаже у организовању коцкања или активности у којима учесници плаћају извесне своте новца другим учесницима који су се пре њих укључили у коцкање или активност и очекују да им плате извесну своту новца учесници који тек треба да се укључе у такво коцкање или активност биће кажњен затвором до три године.

(2) Ко год, у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог, организује, учествује или помаже у организовању коцкања, коцкања типа казина или игара на срећу за које надлежне власти нису издале дозволу, одобрење нити концесију биће кажњен истом казном која је прописана у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до материјалне штете која прелази 25.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од две до дванаест година.

(4) За потребе овог Члана,

1) Израз “коцкање типа казина” означава игру или активност која укључује случај, која се традиционално игра у казину, у којој се новац или други вредни предмети замењују на основу исхода игре или активности и обухвата, али се не ограничава на рулет, барбут, покер, аутомате за коцкање, блекџек, кено и електронске, механичке или видео машине које нуде такве игре.

2) Израз “игре на срећу” означава било какву пословну активност понуђену широкој јавности која укључује случај и срећу и обухвата, али се не ограничава на лутрију, томболу, бинго, аутомате за коцкање, клађење, игре са бројевима, точак среће са робним наградама и картице за гребање у којима новачане и друге награде бивају додељене на основу резултата одређених случајем.

Члан 244.

ФАЛСИФИКОВАНИ НОВАЦ

(1) Ко год начини фалсификат новца у намери да га стави у промет као прави, или преиначи прави новац у намери да га пусти у оптицај или пусти у оптицај такав фалсификовани новац биће кажњен затвором од једне до десет година.

(2) Ко год начини фалсификат новца у намери да га пусти у оптицај као прави, биће кажњен истом казном која је прописана у ставу 1 овог Члана.

(3) Ко год фалсификовани новац стави у промет знајући да је такав новац фалсификован или ко год има сазнања о прављењу фалсификата новца или о његовом стављању у промет а то не пријави, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Фалсификован новац, као и опрема за његову израду, биће одузети.

Члан 245.

ИЗРАДА И УПОТРЕБА ЛАЖНИХ ОЗНАКА, МЕРА И УТЕГА

(1) Ко год, у намери да их употреби као праве, изради лажне ознаке да њима означи робу, као и жигове и печате за обележавање злата, сребра, стоке, дрвета или неке друге робе, или преиначи такве праве ознаке, или користи лажне ознаке као праве, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

- (2) Ко год фалсификује мере и утеге биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.
- (3) Ко год неовлашћено набави, прода или обезбеди средства за израду печата за обележавање робе или лажне мере и утеге биће кажњен затвором до три године.
- (4) Лажне ознаке, печати, мере и утеге, као и опрема за њихову израду, биће одузети.

Члан 246.**ЗАБРАЊЕНА ТРГОВИНА**

- (1) Ко год неовлашћено купује, продаје или тргује робом или предметима чије је пуштање у оптицај забрањено или ограничено биће кажњен затвором од три месеца до три године.
- (2) Кад је извршилац кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана организовао мрежу продаваца или посредника или остварио профит који прелази 15.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (3) Роба и предмети забрањене трговине биће одузети.

Члан 247.**ЗАБРАЊЕНА ПРОИЗВОДЊА**

- (1) Ко год, без овлашћења, производи или прерађује робу чија је производња или прерада забрањена биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Роба и опрема за њену производњу или прераду биће одузети.

Члан 248.**ИЗДАВАЊЕ ЧЕКОВА БЕЗ ПОКРИЋА ИЛИ ЛАЖНИХ ЧЕКОВА И ЗЛОУПОТРЕБА БАНКОВНИХ ИЛИ КРЕДИТНИХ КАРТИЦА**

- (1) Ко год, у намери да себи или другоме прибави противправну материјалну корист, набави или пусти у промет чек за који зна да је без покрића, лажан чек или фалсификовану кредитну картицу и на овај начин оствари материјалну корист, биће кажњен затвором до три године.
- (2) Ко год, у намери да себи или другоме прибави противправну материјалну корист, употреби банковну картицу у банковном аутомату да подигне новац у готовини иако зна да такво подизање нема покрића на постојећем рачуну, или користи кредитну картицу иако зна да у тренутку наплате неће моћи да обезбеди одговарајући износ, и на овај начин оствари материјалну корист, биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до материјалне користи која прелази 15.000 евра извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 249.

УТАЈА ПОРЕЗА

(1) Ко год, у намери да он или неко друго лице потпуно или делимично избегне да плати порезе, дажбине или доприносе прописане законом, пружи лажне информације или изостави неке информације о свом приходу, економском стању или другим чињеницама које су од утицаја на процену таквих обавеза, биће кажњен новчаном казном и затвором до три године.

(2) Кад обавезе описане у ставу 1 овог Члана чије је плаћање избегнуто прелазе износ од 15.000 евра, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном и затвором од шест месеци до пет година.

Члан 250.

НЕОПРАВДАН ПРИЈЕМ ПОКЛОНА

(1) Ко год, за време обављања привредне делатности, затражи или прими несразмерну награду, поклон или било какву другу корист да би занемарио интересе своје пословне организације или правног лица, или да би истим нанео штету приликом склапања уговора или договарајући се о пружању услуга биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко год, приликом извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана, затражи или прими несразмерну награду, поклон или другу корист за себе или треће лице као надокнаду за склапање уговора или договора за пружање услуге, биће кажњен затвором до три године.

(3) Ко год, приликом извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана, затражи или прими награду, поклон или било какву другу корист после склапања уговора или после пружене услуге биће кажњен затвором до једне године.

(4) Примљени поклон или награда биће одузети.

Члан 251.

НЕОПРАВДАНО ДАВАЊЕ ПОКЛОНА

(1) Ко год даје, покуша да да или обећа несразмерну награду, поклон или било какву другу корист неком лицу које обавља привредну делатност да би то лице занемарило интересе своје пословне организације или правног лица или да би проузроковало штету таквој пословној организацији или правном лицу при склапању уговора или пружању услуга биће кажњен затвором до три године.

(2) Ко год даје, покуша да да или обећа несразмерну награду, поклон или било какву другу корист лицу које обавља привредну делатност да би стекао било какву

неоправдану предност за склапање уговора или пружање услуга биће кажњен затвором до једне године.

(3) Ако извршилац кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 овог Члана даје награду или поклон на тражење и кривично дело пријави пре него што је откривен или пре него што сазна да је откривен, суд може да га ослободи од казне.

(4) Дата награда или поклон биће одузети, осим у случају описаном у ставу 3 овог Члана кад могу да буду враћени лицу које их је дало.

ПОГЛАВЉЕ XXIII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

Члан 252.

КРАЂА

(1) Ко год узме покретну имовину од другог лица у намери да је противправно присвоји за себе или другог биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(2) Кажњив је покушај кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана.

(3) Ако извршилац врати украдену имовину пре него што сазна да је против њега покренут кривични поступак, суд може да га ослободи од казне.

Члан 253.

ТЕШКА КРАЂА

(1) Ко год изврши крађу, као што је описано у Члану 252(1), биће кажњен затвором од шест месеци до пет година, ако је кривично дело извршено на следећи начин:

- 1) Провалом у закључане зграде, собе, преградке, пртљажнике или други закључан простор употребом силе или уклањањем препрека у намери присвајања покретне имовине;
- 2) На посебно опасан или дрзак начин;
- 3) Искоришћавањем ситуације настале као последица пожара, поплаве, земљотреса или било какве друге несреће; или
- 4) Искоришћавањем немоћи или било каквог другог тешког стања неког другог лица.

(2) Ко год изврши крађу, као што је описано у Члану 252(1), биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана:

- 1) Кад је украдена имовина вредности која прелази 15.000 евра а извршилац наступа у намери да присвоји предмет такве вредности;

- 2) Кад украдена имовина служи у верске сврхе, или је украдена из верских просторија или другог простора где се обављају верски обреди;
 - 3) Кад украдена имовина има културну вредност или посебан научни, технички или уметнички значај или кад је део јавне колекције, заштићене приватне колекције или јавне изложбе.
- (3) Ко год изврши крађу као што је описано у Члану 252(1) овог Закона као члан неке групе или носећи оружје или опасно оруђе биће кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 254.**РАЗБОЈНИЧКА КРАЂА**

- (1) Ко год, затечен у извршењу крађе и у намери да задржи у поседу украдену имовину, употреби силу или запрети да ће да нападне на живот или тело другог лица, биће кажњен затвором од једне до десет година.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршило лице које делује као члан групе или користећи оружје или опасно оруђе, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до дванаест година.

Члан 255.**РАЗБОЈНИШТВО**

- (1) Ко год, употребом силе против другог лица или претњом непосредним нападом на живот или тело другог лица, присвоји од тог лица покретну имовину у намери да прибави противправну материјалну корист за себе или другог биће кажњен затвором од једне до десет година.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана обухвата украдени предмет вредности која прелази 10.000 евра и ако извршилац намерава да присвоји предмет такве вредности, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање три године.
- (3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршило лице које делује као члан групе или користећи оружје или опасно оруђе, извршилац ће да буде кажњен затвором од три до дванаест година.

Члан 256.**ТЕШКИ СЛУЧАЈЕВИ РАЗБОЈНИЧКЕ КРАЂЕ ИЛИ РАЗБОЈНИШТВА**

- (1) Кад извршење разбојничке крађе или разбојништва доведе до тешке телесне повреде или кад их изврши наоружана група или кад обухвата коришћење неког оружја или опасног оруђа, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање пет година.

(2) Кад извршење разбојничке крађе или разбојништва доведе до намерног лишења живота било ког лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором.

Члан 257.

ПРОНЕВЕРА

(1) Ко год, у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог, присвоји покретну имовину неког другог лица која му је била поверена биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши старатељ, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(3) Кад вредност проневерене имовине прелази 15.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до пет година.

(4) Кад проневерена имовина има посебну научну, културну или историјску вредност, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

(5) Ко год противправно присвоји покретну имовину другог лица коју нађе или до које случајно дође, у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(6) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 1, 2 или 5 овог Члана биће покренут на основу предлога.

Члан 258.

УЗИМАЊЕ ПОКРЕТНЕ ИМОВИНЕ

(1) Ко год противправно узме покретну имовину неког другог лица да би је имао у својој државини али без намере да је присвоји, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Кажњив је покушај кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана ако обухвата узимање моторног возила другог лица.

(3) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће покренут на основу приватне тужбе или у случају имовине која је у власништву или под управом јавне установе, на основу предлога.

Члан 259.

ПРОТИВПРАВНО ЗАУЗИМАЊЕ НЕПОКРЕТНЕ ИМОВИНЕ

(1) Ко год противправно заузме непокретну имовину другог лица или било који њен део биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад је заузета непокретна имовина део неке заштићене шуме, заштићеног парка или друге шуме са посебном наменом или кад је то грађевинско земљиште, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.

Члан 260.

ОШТЕЋЕЊЕ ПОКРЕТНЕ ИМОВИНЕ

(1) Ко год оштети, уништи или доведе у неупотребљиво стање покретну имовину другог лица, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана мотивисано предрасудама у вези са етничком припадношћу, националном припадношћу, расом, вером, полом, сексуалном оријентацијом или језиком, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 261.

ПРЕВАРА

(1) Ко год, у намери да стекне материјалну корист за себе или другог, превари друго лице или држи то лице у заблуди лажним представљањем или прикривањем чињеница и на тај начин наведе то лице да нешто учини или да се уздржи од неког чињења на штету своје или имовине неког другог лица биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана довело до штете која премашује 15.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 262.

ПРЕВАРА У ВЕЗИ СА СУБВЕНЦИЈАМА

Ко год надлежним властима даје нетачне или непотпуне информације које су пресудне за додељивање субвенције, прикрије такве информације кршећи обавезу да их открије надлежним властима или злоупотреби такву субвенцију биће кажњен новчаном казном или затвором до пет година.

Члан 263.

ЗЛОУПОТРЕБА ОСИГУРАЊА

(1) Ко год, у намери да наплати осигурани износ од осигурача, уништи, оштети или сакрије имовину осигурану од уништења, оштећења, губитка или крађе а затим пријави такво уништење, штету, губитак или крађу биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год, у намери да наплати осигурани износ за случај телесне повреде или нарушавања здравља од осигураоца, нанесе сам себи такву повреду или наруши

здравље а затим пријави повреду или нарушавање здравља биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

- (3) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана.
- (4) Кривични поступак против кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 овог Члана биће покренут на основу предлога.
- (5) Ако извршилац одустане од свог потраживања надокнаде пре него што је обавештен да је његова превара откривена, суд може да га ослободи од казне.

Члан 264.

УПАД У КОМПЈУТЕРСКЕ СИСТЕМЕ

- (1) Ко год неовлашћено и у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог или да нанесе штету другом лицу, преиначи, објави, избрише, потисне или уништи компјутерске податке или програме или на било који други начин упадне у компјутерски систем биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до знатне материјалне користи односно знатне материјалне штете која прелази 15.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (3) Кривични поступак због кривичног дела описаног у овом Члану биће покренут на основу предлога.

Члан 265.

МАЊЕ КРИВИЧНО ДЕЛО КРАЂЕ, ПРОНЕВЕРЕ ИЛИ ПРЕВАРЕ

- (1) Ко год изврши мање кривично дело крађе, проневере или преваре, биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Мање кривично дело крађе, проневере, прикривања или преваре је извршено кад вредност украдене или присвојене имовине или штете изазване преваром не прелази 25 евра а извршилац је намеравао да присвоји предмет такве вредности односно да нанесе штету такве вредности.
- (3) Кривично гоњење против кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана биће покренуто на основу приватне тужбе.

Члан 266.

ОПРОСТ КАЗНЕ

Кад извршилац кривичног дела описаног у Члановима 257, 258, 265 или 269 овог Закона врати украдену имовину коју је узео или присвојио пре него што је обавештен о покретању кривичног поступка, суд може да га ослободи од казне.

Члан 267.**ИЗНУДА**

- (1) Ко год, у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог, употреби силу или озбиљну претњу да принуди неко друго лице да нешто учини или да се уздржи од неког чињења на штету своје или имовине неког другог лица биће кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено употребом оружја или неког опасног оруђа или кад доведе до велике материјалне користи извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 268.**УЦЕНА**

- (1) Ко год, у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог, запрети другоме да ће да открије нешто о њему или њему блиским лицима што ће да нанесе штету њиховој части или угледу, и на тај начин примора то лице да нешто учини или да се уздржи од неког чињења на штету његове или имовине неког другог лица биће кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршило лице које је деловало као члан групе уз употребу оружја или опасног оруђа или кад доведе до велике материјалне користи, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 269.**ЗЛОУПОТРЕБА ПОВЕРЕЊА**

- (1) Ко год, приликом заступања имовинских интереса другог лица или старања о његовој имовини, не изврши своју дужност или злоупотреби своја овлашћења у намери да стекне противправну материјалну корист за себе или другог или да нанесе штету лицу чије имовинске интересе заступа или чија је имовина под његовим старањем биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана изврши старатељ или адвокат, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година.

Члан 270.**УГОВАРАЊЕ НЕСРАЗМЕРНЕ ИМОВИНСКЕ ДОБИТИ**

Ко год, у своје име или у име другог лица, прихвати или уговори очигледно несразмерни износ имовине у замену за услугу неком другом лицу, искориштавајући притом тешку финансијску ситуацију, тешке услове становања, нужду, неискуство или неспособност за одлучивање тог лица биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

Члан 271.

НАРУШАВАЊЕ ПРАВА ДРУГОГ ЛИЦА

- (1) Ко год, у циљу спречавања остваривања имовинског потраживања, пренесе, уништи или однесе неки предмет са своје имовине или имовине у којој неко друго лице има интерес заснован на хипотеци или на праву плодоуживања и тиме нанесе штету таквом лицу, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ко год, у намери да спречи измирење дуга повериоцу у току принудног извршења пренесе, уништи или сакрије део имовине и тиме оштети повериоце, биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

Члан 272.

ПРИМАЊЕ УКРАДЕНЕ РОБЕ

- (1) Ко год купи, прихвати као јемство за хипотеку или на неки други начин набави или сакрије предмет за који зна да је био стечен извршењем кривичног дела или предмет који је био добијен за тај предмет продајом или разменом биће кажњен затвором до једне године.
- (2) Ко год купи, прихвати као за хипотеку или на неки други начин набави или сакрије предмет за који је могао да зна да је био добијен извршењем кривичног дела или предмет који је био добијен за тај предмет продајом или разменом биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (3) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 овог Члана.

Члан 273.

КРИЈУМЧАРЕЊЕ РОБЕ

- (1) Ко год, без овлашћења или дозволе, тргује или на други начин транспортује робу на Косово или ван Косова биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Кријумчарена роба биће одузета.

Члан 274.

ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ

- (1) Ко год изврши тежак злочин дело као део организоване криминалне групе биће кажњен новчаном казном до 250 000 евра и затвором од најмање седам година.
- (2) Ко год активно учествује у кривичном делу или другим активностима организоване криминалне групе, знајући да ће његово/њено учешће да допринесе извршењу тешког злочина од стране организоване криминалне групе, биће кажњен затвором од најмање пет година.

- (3) Ко год организује, успоставља, надгледа, управља или усмерава активности организоване криминалне групе биће кажњен новчаном казном до 500.000 евра и затвором од седам до двадесет година.
- (4) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 2 овог Члана биће кажњен новчаном казном до 500.000 евра и затвором од најмање десет година или дуготрајним затвором ако активности организоване криминалне групе доведу до смрти.
- (5) Суд може да одустане од кажњавања извршиоца који изврши кривично дело описано у ставу 2 или 3 овог Члана ако, пре него што група изврши злочин, то лице пријави полицији или јавном тужиоцу постојање, формацију и информације о организованој криминалној групи тако детаљно да омогући полицији да групу ухапси, а јавном тужиоцу да их кривично гони.
- (6) Ко год буде кажњен допунском казном прописаном у Члану 57 овог Закона за извршење кривичног дела описаног у овом Члану и прекрши услове такве допунске казне биће кажњен затвором до једне године.
- (7) За потребе овог Члана,
- 1) Израз “организовани криминал” означава тежак злочин извршено од стране организоване групе ради добијања, непосредно или посредно, финансијске или неке друге материјалне користи;
 - 2) Израз “организована криминална група” означава организовану групу која постоји одређено време и делује у складу са циљем извршавања једног или више тешких злочина ради стицања, непосредно или посредно, финансијске или друге материјалне користи;
 - 3) Израз “тежак злочин” означава кривично дело за које је запређена казна затвора од најмање четири године; и
 - 4) Израз “организована група” означава групу од три или више лица која није насумично основана ради непосредног извршавања неког кривичног дела и не мора да има формално дефинисане улоге својих чланова, непрекидност њиховог чланства или изграђену структуру.

Члан 275.

КРИВИЧНО ГОЊЕЊЕ У СЛУЧАЈЕВИМА КАД ИЗВРШИЛАЦ ЖИВИ У ЗАЈЕДНИЧКОМ ДОМАЋИНСТВУ СА ЖРТВОМ

Кад су кривична дела описана у Члану 252, 253, 257(1), 258(1) или (2), 260, 261, 269(1) или 271 овог Закона извршена над лицем са којим извршилац живи у заједничком домаћинству, кривични поступак ће да буде покренут на основу предлога.

ПОГЛАВЉЕ XXIV: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ОКОЛИНЕ, ЖИВОТИЊА, БИЉАКА И ОБЈЕКТА КУЛТУРЕ

Члан 276.

ЗАГАЂЕЊЕ ИЛИ УНИШТЕЊЕ ОКОЛИНЕ

- (1) Ко год, кршењем закона, загади или оштети околину или прекомерно користи или експлоатише природна богатства, и тиме угрози околину или живот или здравље великог броја људи биће кажњен затвором до две године.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до нарушавања здравља великог броја људи или потпуног или делимичног уништења биљног или животињског света или залиха воде за пиће или до било какве друге штете по околину са озбиљним последицама или до повећања загађења до критичног нивоа или до критичног оштећења околине, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, за кривично дело описано у ставу 1 овог Члана или затвором до две године, за кривично дело описано у ставу 2 овог Члана.
- (4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до непоправљиве штете или уништења околине или до угрожавања заштићених природних богатстава, извршилац ће да буде кажњен затвором до осам година, за кривично дело описано у ставу 1 овог Члана или затвором до пет година, за кривично дело описано у ставу 2 овог Члана.

Члан 277.

ПРОТИВПРАВНО РУКОВАЊЕ ОПАСНИМ МАТЕРИЈАМА И ОТПАДОМ

- (1) Ко год, кршећи закон о заштити околине, одлаже, рукује, складишти, транспортује, извози или увози опасне материје или отпад за које постоји вероватноћа да изазову смрт или тешке телесне повреде било ког лица или знатну штету по квалитет ваздуха, земљишта или воде, или по животиње, биљке или имовину биће кажњен новчаном казном или затвором од једне до три године.
- (2) Ко год, кршећи закон о заштити околине, одлаже, рукује, складишти, транспортује, извози или увози радиоактивне материје или отпад који могу да изазову смрт или тешке телесне повреде било ког лица или знатну штету по квалитет ваздуха, земљишта или воде, или по животиње, биљке или имовину биће кажњен новчаном казном или затвором од једне до пет година.
- (3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године, у случају кривичног дела описаног у ставу 1 или новчаном казном или затвором до две године, у случају кривичног дела описаног у ставу 2 овог Члана.

(4) Кад кривично дело описано овом Члану доведе до смрти или тешке телесне повреде било ког лица или штете по имовину, животиње или биљке, или до нарушавања квалитета ваздуха, воде или земљишта, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном и затвором од једне до дванаест година, у случају кривичног дела описаног у ставовима 1 или 2 овог Члана или затвором до осам година, у случају кривичног дела описаног у ставу 3 овог Члана.

Члан 278.

ПРОТИВПРАВНО РУКОВАЊЕ РИЗИЧНИМ ПОСТРОЈЕЊИМА

(1) Ко год, кршећи закон о заштити околине, рукује или управља неком фабриком или постројењем у којима се обавља нека ризична активност и тиме проузрокује потенцијалну смрт или тешку телесну повреду било ког лица или знатну штету по квалитет ваздуха, земљишта или воде или штету по животиње, биљке или имовину биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 279.

ПРОИЗВОДЊА, ПРОДАЈА И ПУШТАЊЕ У ПРОМЕТ ШТЕТНИХ МАТЕРИЈА НАМЕЊЕНИХ ЛЕЧЕЊУ ЖИВОТИЊА

(1) Ко год произведе за продају или пусти у промет материје намењене лечењу или спречавању болести код животиња или живине, кад су те материје штетне по њихов живот и здравље, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до смрти великог броја животиња или живине, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 и 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

Члан 280.

НЕСАВЕСНО ПРУЖАЊЕ ВЕТЕРИНАРСКЕ ПОМОЋИ

(1) Ветеринар или овлашћени ветеринарски помоћник, који при пружању ветеринарске помоћи пропише или примени очигледно неодговарајући састав лекова или очигледно неправилан начин лечења или уопште прекрши правила ветеринарске професије у поступку лечења и тиме проузрокује болест, погоршање болести или смрт животиње биће кажњен затвором до једне године.

(2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана, из нехата биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

Члан 281.

НЕПОСТУПАЊЕ ПРЕМА НАРЕДБАМА ЗА СУЗБИЈАЊЕ БОЛЕСТИ ЖИВОТИЊА И БИЉА

- (1) Ко год, за време епидемије која би могла да угрози сточни фонд, не поступи сагласно наредби или одлуци надлежног органа у складу са законом којом су одређене мере за сузбијање или спречавање болести, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ко год, за време трајања опасности по вегетацију од болести или од штеточина, не поступи сагласно наредби или одлуци надлежног органа којом су одређене мере за спречавање или сузбијање болести или штеточина биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.
- (3) Кад кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана доведе до знатне штете, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (4) Кад је кривично дело описано у овом Члану извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 282.

ЗАГАЂИВАЊЕ ХРАНЕ И ВОДЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

- (1) Ко год, употребом штетне материје, загади храну или воду за животиње или загади реке, потоке, изворе, бунаре, цистерне или било који други извор воде који служи за напајање стоке, живине или дивљачи и тиме угрози живот и здравље животиња биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ко год, употребом штетне материје загади воду у рибањацима, језерима, рекама и потоцима и тиме угрози опстанак животиња у води биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до смрти великог броја животиња или риба вредности која прелази 10.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.

Члан 283.

УНИШТЕЊЕ ВЕГЕТАЦИЈЕ ШТЕТНИМ МАТЕРИЈАМА

Ко год, употребом штетне материје проузрокује уништење изданака, дрвећа или остале вегетације и тиме нанесе штету већих размера, биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.

Члан 284.

ПУСТОШЕЊЕ ШУМА

(1) Ко год, кршећи закон или наредбу надлежног органа сече или уништава шуму или обара стабла или на било који други начин пустоши шуме биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено у заштићеној шуми, заштићеном парку или било којој другој шуми посебне намене извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до три године.

Члан 285.

ШУМСКА КРАЂА

(1) Ко год, у намери да краде обори стабла у шуми, а количина обореног дрвета буде већа од два кубна метра, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено у намери продаје обореног дрвета, или ако је количина обореног дрвета већа од пет кубних метара, или ако је кривично дело извршено у заштићеној шуми, заштићеном парку или било којој другој шуми посебне намене извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором од шест месеци до пет година.

(3) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана.

Члан 286.

ПРОТИВПРАВНИ ЛОВ

(1) Ко год, без дозволе или другог овлашћења лови или убија дивље животиње или их хвата живе биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено против плена вредности која прелази 10.000 евра или значаја према ловачким прописима или у време ловостаја или групно, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ко год лови угрожену или ретку врсту животиња на које је лов забрањен или лови неку одређену врсту без посебне дозволе за лов на ту врсту или лови методама масовног истребљивања или користећи моторно возило или јако светло биће кажњен новчаном казном или затвором од три месеца до три године.

(4) Дивљач и опрема за лов биће одузети.

Члан 287.

ПРОДАЈА ИЛИ ИЗНОШЕЊЕ ТРОФЕЈА ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА ВАН КОСОВА

- (1) Ко год противправно прода или изнесе ван Косова трофеје дивљих животиња биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.
- (2) Ко год противправно прода или изнесе ван Косова трофеје дивљих животиња стечене извршењем кривичног дела описаног у ставовима 1 до 3 Члана 286. овог Закона биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.
- (3) Трофеји дивљих животиња биће одузети.

Члан 288.

ПРОТИВПРАВНИ РИБОЛОВ

- (1) Ко год лови рибу користећи експлозиве, електричну струју, отров или опојне материје и тиме проузрокује угинуће рибе или лови рибу тако да шкоди размжавању рибљег фонда биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Улов и опрема за риболов биће одузети.

Члан 289.

ОШТЕЋЕЊЕ, УНИШТЕЊЕ И НЕОВЛАШЋЕНО ОДНОШЕЊЕ ЗАШТИЋЕНИХ СПОМЕНИКА ИЛИ ОБЈЕКТА СА КОСОВА

- (1) Ко год оштети или уништи заштићени културни, историјски, верски, научни или природни споменик или објекат биће кажњен затвором до две године.
- (2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено против заштићеног културног, историјског, верског, научног или природног споменика или објекта посебне вредности или доведе до њиховог озбиљног оштећења, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.
- (3) Ко год, без прописног овлашћења издатог од стране надлежног органа и кршећи међународно право, однесе са Косова заштићени културни, историјски, верски, научни или природни споменик или објекат биће кажњен затвором до једне године.
- (4) Кад кривично дело описано у ставу 3 овог Члана обухвата заштићени културни, историјски, верски, научни или природни споменик или објект посебне вредности, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.
- (5) За потребе овог Члана, «заштићени културни, историјски, верски, научни или природни споменик или објекат» означава објекте изузетног поштовања верске заједнице који се налазе на имовини посвећеној служењу вери, надгробне споменике, јавне споменике, знаменитости природе, уметничке, научне или занатске предмете који се чувају у јавним колекцијама или на јавним изложбама, објекте који служе јавним потребама или украшавају јавне путеве, тргове или паркове, природне реткости или угрожену врсту животиња или биљака.

Члан 290.

НЕОВЛАШЋЕНИ РАД НА СПОМЕНИЦИМА КУЛТУРЕ И ЊИХОВО ПРИСВАЈАЊЕ

(1) Ко год, без прописног овлашћења надлежног органа, врши конзервацију, рестаурацију или истраживачки рад на споменику културе, или, упркос забрани или без дозволе надлежног органа, врши археолошка ископавања или истраживања и тиме уништи или озбиљно оштети споменик културе или његова обележја биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено над спомеником културе нарочите вредности или значаја или ако је њиме нанета велика штета, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до три године.

(3) Ко год, током археолошког или другог истраживања узме или однесе неки предмет који је био ископан односно предмет који је био нађен на неки други начин а представља споменик културе биће кажњен како је прописано у ставу 2 овог Члана.

ПОГЛАВЉЕ XXV: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ОПШТЕ СИГУРНОСТ ЛЈУДИ И ИМОВИНЕ

Члан 291.

ИЗАЗИВАЊЕ ОПШТЕ ОПАСНОСТИ

(1) Ко год, користећи пожар, поплаву, оружје, експлозиве, отров или отровни гас, јонизујуће зрачење, механичку силу, електричну или било коју другу врсту енергије изазове велику опасност по живот људи или имовину знатне вредности биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Службено или одговорно лице које, супротно одредбама о његовим обавезама на радном месту, не постави опрему за заштиту од пожара, поплаве, експлозије, отрова или отровних гасова, јонизујућег зрачења, механичке силе, електричне или било које друге врсте енергије или не одржава такву опрему у прописном стању или је не стави у употребу или уопште узев не поступа према правилима или техничким прописима о заштитним мерама и тиме изазове велику опасност по живот људи или имовину знатне вредности биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено на месту где је окупљен већи број људи, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(4) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година, а ако такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 4 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 292.

УНИШТАВАЊЕ, ОШТЕЋИВАЊЕ ИЛИ УКЛАЊАЊЕ ЈАВНИХ ИНСТАЛАЦИЈА

(1) Ко год уништи, оштети или уклони инсталације или опрему за електричну енергију, гас, воду, грејање, телекомуникације, канализацију, средства за заштиту околине или цевоводе, подводне каблове, бране или другу сличну опрему и на тај начин проузрокује поремећај у снабдевању становништва или привреде услугама биће кажњен затвором до пет година.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде лица или до знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или до знатне материјалне штете извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 293.

УНИШТАВАЊЕ, ОШТЕЋИВАЊЕ ИЛИ УКЛАЊАЊЕ ЗАШТИТНЕ ОПРЕМЕ

(1) Ко год, у рудницама, фабрикама, радионицама или другим местима рада, уништи, оштети или уклони заштитну опрему и тиме угрози животе људи или имовину знатне вредности биће кажњен затвором од једне до осам година.

(2) Одговорно лице у рудницама, фабрикама, радионицама или другим местима рада, које супротно прописима о његовим обавезама на месту рада не постави заштитну опрему или је не одржава у радном стању или је не употреби кад је то потребно, или уопште узев не поступа сагласно прописима или техничким правилима о мерама заштите и тиме проузрокује велику опасност по живот људи или имовину знатне вредности биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

(4) Кад одреди условну казну за кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана, суд може да одреди услов да извршилац у одређеном року постави заштитну опрему.

(5) Кад кривично дело описано у ставовима 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(6) Кад кривично дело описано у ставу 3 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 294.

ГРАЂЕВИНСКИ РАДОВИ У СУПРОТНОСТИ СА ЗАКОНОМ

(1) Одговорно лице које при пројектовању, руковођењу или извођењу било какве градње или грађевинских радова поступи супротно закону, опште прихваћеним професионалним стандардима или условима из грађевинске дозволе и тиме угрози живот или тело људи или имовину знатне вредности биће кажњено затвором од три месеца до пет година.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до дванаест година.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 295.

ПРОТИВПРАВНИ ПРЕВОЗ ЕКСПЛОЗИВА ИЛИ ЗАПАЉИВОГ МАТЕРИЈАЛА

Ко год, кршећи закон о промету експлозива или лако запаљивих материјала, преда на превоз јавним саобраћајним средствима експлозив или лако запаљиви материјал или такав материјал сам превози користећи средства јавног саобраћаја биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 296.

НЕОТКЛАЊАЊЕ ОПАСНОСТИ

(1) Ко год не предузме мере за избегавање пожара, поплаве, експлозије, саобраћајне несреће или било које друге опасности по живот или физичку безбедност људи или по имовину у већем обиму тако што не обавести благовремено надлежне власти или на неки други начин, иако је то могао да уради без опасности по себе или по било које друго лице биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год спречава или на било који други начин омета друго лице да предузме мере за избегавање пожара, поплаве, експлозије, саобраћајне несреће или било какве друге опасности по живот или физичку безбедност људи или имовину у већем обиму, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

ПОГЛАВЉЕ XXVI: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СИГУРНОСТИ У ЈАВНОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 297.

УГРОЖАВАЊЕ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

(1) Ко год прекрши закон о јавном саобраћају и угрози јавни саобраћај, живот људи или имовину у већем обиму и на овај начин проузрокује лаке телесне повреде неком лицу или материјалну штету која прелази 15.000 евра биће кажњен новчаном казном или затвором до пет година.

(2) Ко год угрози железнички, бродски, трамвајски, тролејбуски, аутобуски или саобраћај жичаром и тиме доведе у опасност живот или физичку безбедност људи или имовину у већем обиму, биће кажњен затвором до пет година.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде неког лица или до знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање једне године.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 3 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или до знатне материјалне штете извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 298.

УГРОЖАВАЊЕ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА У СТАЊУ ПИЈАНСТВА

(1) Ко год управља моторним возилом под утицајем алкохола или других омамљујућих средстава што има за последицу да очигледно није у стању да безбедно вози и на тај начин угрози јавни саобраћај, живот људи, физичку безбедност или имовину у већем обиму биће кажњен затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до једне године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест

месеци до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање једне године.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, биће кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 299.

УГРОЖАВАЊЕ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА ОПАСНОМ РАДЊОМ ИЛИ СРЕДСТВОМ

(1) Ко год уништи, уклони или тешко оштети инсталацију, опрему, знакове или сигнализацију који служе безбедности саобраћаја, или даје погрешне знаке или сигнале, поставља препреке на јавним путевима или на било који други начин угрози саобраћај и тиме доведе у опасност живот људи или физичку безбедност или имовину у знатном обиму, биће кажњен затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до једне године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање једне године.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад такво кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 300.

НЕСАВЕСАН НАДЗОР ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

(1) Одговорно лице коме је поверен надзор стања и одржавања путева и објеката на њима, средстава јавног превоза, испуњавања утврђених услова рада за возаче, или одговорно лице коме је поверено управљање возњом које несавесним вршењем своје дужности угрози живот људи или физичку безбедност или имовину у већем обиму биће кажњен затвором до пет година.

(2) Ко год је одговоран да издаје налоге за возњу или допусти возњу упркос томе што зна да возач није у стању да безбедно управља возилом због умора, болести, опијености алкохолом или из других разлога или да возило није исправно и тиме угрози живот људи или физичку безбедност или имовину у већем обиму биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.

(4) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад то кривично дело доведе до смрти једног или више лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од најмање једне године.

(5) Кад кривично дело описано у ставу 3 овог Члана доведе до тешке телесне повреде или знатне материјалне штете, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година, а кад кривично дело доведе до смрти једног или више лица, биће кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 301.

НЕПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ ЛИЦУ ПОВРЕЂЕНОМ У САОБРАЋАЈНОЈ НЕСРЕЋИ

(1) Возач моторног возила или другог превозног средства, који не помогне лицу које је повређено тим превозним средством, односно чије је повреде проузроковао возач биће кажњен затвором до једне године.

(2) Кад је дело описано у ставу 1 овог Члана довело до тешке телесне повреде или смрти лица, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година.

Члан 302.

ЗЛОУПОТРЕБА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНИХ СИГНАЛА

Ко год злонамерно или непотребно пошаље међународно коришћен сигнал за несрећу или опасност, или, употребом телекомуникационог сигнала, изазове превару да нема опасности, или злоупотреби међународно прихваћен телекомуникациони сигнал, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

ПОГЛАВЉЕ XXVII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ВРШЕЊА ПРАВОСУДНЕ ФУНКЦИЈЕ

Члан 303.

НЕПРИЈАВЉИВАЊЕ ПРИПРЕМАЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА

(1) Ко год, имајући сазнање о припремању извршења кривичног дела за које је запређена казна затвора од најмање пет година, не пријави ту чињеницу у време кад је извршење кривичног дела још увек могло да буде отклоњено, те кривично дело буде извршено или покушано, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год не пријави припремање извршења кривичног дела за које је запређена казна дуготрајног затвора биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(3) Лице није кривично одговорно према ставу 1 овог Члана ако је у сродству са извршиоцем кривичног дела као супружник, ванбрачни партнер, крвни сродник у првој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник или њихов супружник или партнер са којим живе.

Члан 304.

НЕПРИЈАВЉИВАЊЕ КРИВИЧНОГ ДЕЛА ИЛИ ИЗВРШИОЦА

(1) Ко год, имајући сазнања о идентитету извршиоца кривичног дела за које је запређена казна дуготрајног затвора или о извршењу таквог кривичног дела не пријави ту чињеницу, иако откривање извршиоца односно кривичног дела зависи од такве пријаве биће кажњен затвором до три године.

(2) Службено или одговорно лице које не пријави кривично дело које је открило обављајући своју дужност биће кажњено како је прописано у ставу 1 овог Члана, ако је за то кривично дело запређена казна затвора од најмање три године а кривично гоњење се покреће по службеној дужности.

(3) Лице није кривично одговорно према ставу 1 овог Члана ако је у сродству са извршиоцем кривичног дела као супружник, ванбрачни партнер, крвни сродник у првој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник или њихов супружник или партнер са којим живе.

Члан 305.

ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ ИЗВРШИОЦУ ПОСЛЕ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНОГ ДЕЛА

(1) Ко год пружи уточиште извршиоцу кривичног дела које се гони по службеној дужности или му помогне да избегне откривање сакривањем оруђа, доказа или на било који други начин или ко год пружи уточиште осуђеном лицу или предузме кораке ка ометању извршења казне или наредбе за обавезан третман биће кажњен затвором до једне године.

(2) Ко год помогне извршиоцу кривичног дела за које је запређена казна затвора преко пет година биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко год помогне извршиоцу кривичног дела за које је запређена казна дуготрајног затвора биће кажњен затвором од једне до десет година.

(4) Казна прописана у ставу 1 овог Члана не може да буде строжија, ни по врсти ни по степену, од казне прописане за кривично дело које је извршило лице коме је била пружена помоћ.

(5) Лице није кривично одговорно према ставу 1 овог Члана ако је у сродству са извршиоцем кривичног дела као супружник, ванбрачни партнер, крвни сродник у првој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник или њихов супружник или партнер са којим живе.

Члан 306.

ЛАЖНО ПРИЈАВЉИВАЊЕ

(1) Ко год пријави да је одређено лице извршило кривично дело које се кривично гони по службеној дужности, знајући притом да то лице није извршилац, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Ко год подметне лажне доказе кривичног дела или на било који други начин проузрокује покретање кривичног поступка против кривичног дела које се кривично гони по службеној дужности против лица за које зна да није извршило кривично дело биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

(3) Ко год пријави себе да је извршио кривично дело које се кривично гони по службеној дужности, иако то кривично дело није извршио, биће кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

(4) Ко год пријави да је извршено кривично дело које се кривично гони по службеној дужности иако зна да то дело није извршено, биће кажњен како је прописано у ставу 3 овог Члана.

Члан 307.

ДАВАЊЕ ЛАЖНОГ ИСКАЗА

(1) Сведок, вештак, преводилац или тумач који да лажни исказ у судском поступку, у прекршајном поступку, управном поступку пред јавним бележником, или у дисциплинском поступку, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кад је лажни исказ основ за коначну одлуку у поступку, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до три године.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до озбиљних последица по оптужено лице, извршилац ће да буде кажњејн затвором од једне до пет година.

(4) Кад извршилац кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана добровољно повуче свој исказ пре доношења коначне одлуке, суд може да га ослободи од казне.

Члан 308.

ЛАЖНИ ИСКАЗ КООПЕРАТИВНОГ СВЕДОКА

(1) Кооперативни сведок чије је сведочење лажно у било којем релевантном делу или који намерно не наведе целокупну истину јавном тужиоцу, полицији, претпретресном судији или суду на саслушању или на главној расправи биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко год изврши кривично дело поменуто у ставу 1 овог Члана а затим повуче сведочење и сведочи истинито пре краја сведочења биће кажњен новчаном казном до 500 евра и/или затвором до 90 дана, или суд може да одустане од кажњавања ако постоје олакшавајуће околности.

Члан 309.

ОМЕТАЊЕ ДОКАЗИВАЊА

(1) Ко год, употребом силе, претњом да ће да употреби силу или било којим другим средством принуде, или обећањем поклона или било ког другог облика добити, наведе сведока или вештака на давање лажног исказа у судском поступку, прекршајном поступку, управном поступку или у поступку пред јавним бележником или у дисциплинском поступку биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко год, у намери да спречи или да омете прикупљање доказа у судском поступку, прекршајном поступку, управном поступку, поступку пред јавним бележником или у дисциплинском поступку, сакрије, уништи, оштети или учини неупотребљивим, у целости или делимично, имовину другог лица или документа која могу да буду употребљена као доказ, биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

(3) Ко год, у намери да спречи или да омете прикупљање доказа у судском или у управном поступку, уклони, премести или замени место било које граничне ознаке, земљишне ознаке или било какве друге ознаке постављене ради означавања власништва или непокретне имовине или права на коришћење воде, или, у истој намери, намести такве ознаке погрешно биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

Члан 310.

ЗАСТРАШИВАЊЕ ТОКОМ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА ПРОТИВ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Ко год, употребом силе, претњом да ће да употреби силу или било којим другим средством принуде, обећањем поклона или било ког другог облика добити наведе друго лице да се уздржи од давања исказа или да да лажан исказ или да на други начин не исказе истиниту информацију полицији, јавном тужиоцу или судији, кад се таква информација односи на организовани криминал, како је дефинисано у Члану 274, биће кажњен новчаном казном до 125.000 евра и затвором од четири до седам година.

Члан 311.

ПОВРЕДА ТАЈНОСТИ ПОСТУПКА

Ко год неовлашћено открије информације изјављене у судском поступку, прекршајном поступку, управном поступку или у поступку парламентарне истраге Скупштине Косова које према закону не смеју да буду откривене или које су одлуком суда или надлежног органа проглашене као тајна, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 312.

ПОБУНА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

(1) Ко год, из институције у којој је притворен на основу законите одлуке којом је наређено лишење слободе, организује побуну лица лишених слободе у намери да се

насилно ослободе или заједнички нападну службена лица у тој институцији, или да их употребом силе или озбиљне претње да ће да употребе силу, принуде та службена лица да нешто учине или да се уздрже од неког чињења противно њиховој дужности биће кажњен затвором од шест месеци до три године.

(2) Учесник у побуни описаној у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од три месеца до једне године.

(3) Кад се извршилац кривичног дела описаног у ставовима 1 или 2 овог Члана добровољно повуче из побуне пре него што употреби силу или озбиљну претњу, суд може да га ослободи од казне.

(4) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено употребом силе, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 313.

БЕКСТВО ЛИЦА ЛИШЕНОГ СЛОБОДЕ

Ко год, употребом силе или претњом да ће непосредно да нападне на живот или тело било ког другог лица, побегне из казнене установе или притвора биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

Члан 314.

ОМОГУЋАВАЊЕ БЕКСТВА ЛИЦУ ЛИШЕНОМ СЛОБОДЕ

(1) Ко год, употребом силе, претњом да ће да употреби силу, обманом или на било који други начин омогући бекство лицу које је на основу закона било лишено слободе биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана заједнички изврши више од једног лица, они ће да буду кажњени затвором од једне до осам година.

Члан 315.

ПРОТИВПРАВНО ОМОГУЋАВАЊЕ ОБАВЉАЊА ЗАНИМАЊА, ДЕЛАТНОСТИ ИЛИ ДУЖНОСТИ

Ко год омогући неком другом лицу да обавља занимање, делатност или дужност, иако зна да је правоснажном пресудом којом је изречена допунска казна том лицу забрањено обављање његовог занимања, делатности или дужности биће кажњен затвором од три месеца до три године.

ПОГЛАВЉЕ XXVIII: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И ПРАВНИХ РАДЊИ

Члан 316.

СПРЕЧАВАЊЕ СЛУЖБЕНОГ ЛИЦА У ОБАВЉАЊУ СЛУЖБЕНИХ ДУЖНОСТИ

(1) Ко год, силом или претњом да ће непосредно да примени силу, омета службено лице у обављању службених дужности који су у делокругу његових овлашћења или га, користећи иста средства, принуди да обавља службене дужности биће кажњен затвором од три месеца до две године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана садржи вређање или злостављање службеног лица или претњу употребом ватреног оружја или доведе до лаке телесне повреде извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до три године.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана извршено против службеног лица које обавља своју дужност одржавања јавне безбедности, безбедности Косова или јавног реда или хватања извршиоца кривичног дела или чувања лица лишеног слободе, извршилац ће да буде кажњен затвором од три месеца до пет година.

(4) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1 или 2 овог Члана.

(5) Кад је извршилац кривичних дела описаних у ставовима 1 до 3 овог Члана био изазван противправним или грубим поступком службеног лица суд може да га ослободи од казне.

Члан 317.

НАПАД НА СЛУЖБЕНО ЛИЦЕ КОЈЕ ОБАВЉА СЛУЖБЕНУ ДУЖНОСТ

(1) Ко год нападне или озбиљно запрети да ће да нападне службено лице или лице које помаже у обављању службених дужности везаних за јавну безбедност или безбедност Косова или одржавања јавног реда биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до лаке телесне повреде службеног лица или његовог помоћника или кад садржи претњу употребом оружја, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до пет година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до тешке телесне повреде службеног лица или његовог помоћника извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

(4) Кад је извршилац кривичног дела описаног у ставовима 1, 2 или 3 овог Члана био изазван противправним или грубим поступком службеног лица или његовог помоћника, суд може да га ослободи од казне.

Члан 318.

УЧЕСТВОВАЊЕ У ГРУПИ КОЈА СПРЕЧАВА СЛУЖБЕНО ЛИЦЕУ ОБАВЉАЊУ СЛУЖБЕНИХ АКТИВНОСТИ

(1) Ко год учествује у групи лица која заједничком радњом спречава или покуша да спречи службено лице у обављању службене дужности или га на сличан начин принуди на обављање службених дужности биће кажњен за учествовање новчаном казном или затвором до три године.

(2) Вођа групе која изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од једне до пет година.

Члан 319.

ПОЗИВ НА ОТПОР

Ко год подстиче друге да спрече, употребом силе или озбиљном претњом, извршење законитих одлука или мера које донесе надлежни орган или службено лице у вршењу службене радње биће кажњен затвором у трајању не дужем од три године.

Члан 320.

УЧЕСТВОВАЊЕ У МАСИ КОЈА ВРШИ КРИВИЧНО ДЕЛО

(1) Ко год учествује у окупљеној маси која колективном радњом лиши живота друго лице, или нанесе тешку телесну повреду другом лицу, изазове општу опасност, оштети имовину у већем обиму или изврши друга кривична дела тешког насиља, или покуша да изврши таква кривична дела, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(2) Организатор масе поменуте у ставу 1 овог Члана биће кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 321.

НЕУЧЕСТВОВАЊЕ У ОТКЛАЊАЊУ ЈАВНЕ ОПАСНОСТИ

Ко год, противно наредбама надлежног органа, одбије без оправданог разлога да учествује у отклањању неке опасности по живот људи или имовине у већем обиму биће кажњен новчаном казном или затвором до три месеца.

Члан 322.

УКЛАЊАЊЕ ИЛИ ОШТЕЋИВАЊЕ СЛУЖБЕНОГ ПЕЧАТА ИЛИ ОЗНАКЕ

(1) Ко год уклони или оштети службени печат или ознаку које је овлашћено службено лице поставило у сврху обезбеђивања неког објекта или просторија, или ко год, без уклањања или оштећивања печата или ознаке, отвори обезбеђени објекат или уђе у такве просторије, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Кажњив је покушај извршења кривичног дела описаног у ставу 1.

Члан 323.

ОДУЗИМАЊЕ ИЛИ УНИШТАВАЊЕ СЛУЖБЕНОГ ПЕЧАТА ИЛИ СЛУЖБЕНИХ ДОКУМЕНАТА

Ко год противправно одузме, сакрије, уништи, оштети или на било који други начин учини неупотребљивим службени печат, књигу, досије или документ који припадају неком јавном органу или другом правном лицу које врши јавна овлашћења или су у њиховом поседу биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

Члан 324.

УНИШТЕЊЕ ИЛИ ПРИКРИВАЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Ко год уништи, прикрије или учини неупотребљивим архивску грађу или изнесе такву грађу ван Косова без претходног одобрења надлежног органа, биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

Члан 325.

ЛАЖНО ПРЕДСТАВЉАЊЕ

(1) Ко год, у намери да себи или другом прибави материјалну корист или да нанесе штету неком другом лицу, лажно тврди да је службено или војно лице или неовлашћено носи ознаке службеног или војног лица, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко год предузме било какву радњу коју је овлашћено да предузме само наименовано службено или војно лице биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

Члан 326.

САМОВОЉНО ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

(1) Ко год самовољно оствари неко право за које сматра да му припада уместо да се обрати надлежном органу биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко год, употребом силе или претњом да ће да употреби силу, оствари неко право за које сматра да му припада, уместо да се обрати надлежном органу, биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 2 овог Члана извршено од стране извршиоца који је деловао као члан групе, извршилац ће да буде кажњен затвором од шест месеци до три године.

(4) Кривични поступак за кривично дело описано у ставу 1 овог Члана биће покренут на основу приватне тужбе, а за кривично дело описано у ставу 2 овог Члана, кривични поступак биће покренут на предлог.

Члан 327.

НЕОВЛАШЋЕНА НАБАВКА, ПРОИЗВОДЊА, РАЗМЕНА ИЛИ ПРОДАЈА ОРУЖЈА

- (1) Ко год неовлашћено набавља, превози, производи, размењује или продаје оружје биће кажњен новчаном казном до 7,500 евра или затвором од једне до осам година.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 или 2 овог Члана обухвата велику количину оружја, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.
- (3) Оружје ће да буде одузето.

Члан 328.

НЕОВЛАШЋЕНО ВЛАСНИШТВО, КОНТРОЛА, ПОСЕДОВАЊЕ ИЛИ УПОТРЕБА ОРУЖЈА

- (1) Ко год употребљава оружје или маше оружјем на претећи, застрашујући или неки други неовлашћени начин, или упуту друго лице да ради то исто, биће кажњен новчаном казном до 10.000 евра или затвором од једне до десет година.
- (2) Ко год поседује, контролише, има или употреби оружје без важеће дозволе за то оружје биће кажњен новчаном казном до 7.500 евра или затвором од једне до осам година.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 2 овог Члана обухвата велику количину оружја, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.
- (4) Ко год не пријави Полицији УНМИК-а било какву промену власништва, поседовања или контроле одобреног оружја биће кажњен новчаном казном до 7.500 евра или затвором од једне до осам година.
- (5) Неодобрено оружје или одобрено оружје употребљено или држано на било какав начин који није у сагласности са условима издавања дозволе за оружје, биће одузето.

Члан 329.

НЕУДОВОЉАВАЊЕ УСЛОВИМА ЗА ОДОБРЕЊЕ ОРУЖЈА

- (1) Ко год пружи било какву лажну информацију, било усмено или у писаном облику, у било којој фази поступка подношења пријаве за добијање дозволе за оружје или изради, поседује, прода или купи фалсификовану дозволу за оружје, биће кажњен новчаном казном до 5.000 евра или затвором до три године.
- (2) Ималац дозволе за оружје који не преда одобрено оружје полицији или КФОР-у одмах након захтева, или ако оружје није у његовом поседу, пропусти да обавести полицију где се оружје налази биће кажњен новчаном казном до 2.500 евра или затвором до три месеца.

(3) Ималац дозволе за оружје који не обавести Полицију УНМИК-а о било каквој промени боравишта у року од петнаест дана од те промене, биће кажњен новчаном казном до 2.500 евра или затвором до три месеца.

Члан 330.

ИЗРАДА И НАБАВКА ОРУЖЈА И ОРУЂА ПРОЈЕКТОВАНИХ ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

(1) Ко год изрази, набави или омогући другом лицу да добије оружје или отров, или опрему неопходну за њихову изразу, за које зна да су намењени извршењу кривичног дела биће кажњен затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко год изрази, набави или омогући другом лицу да добије лажан кључ, калауз или неко друго оруђе за коришћење у провали, за које зна да је намењено извршењу кривичног дела биће кажњен затвором до једне године.

Члан 331.

ЗЛОУПОТРЕБА СИГНАЛА ЗА ПОМОЋ ИЛИ ЗА ОПАСНОСТ

Ко год злоупотреби сигнал за помоћ или знак за опасност или неосновано позива у помоћ у намери да изазове деловање службених лица или ватрогасаца биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.

Члан 332.

ФАЛСИФИКОВАЊЕ ИСПРАВА

(1) Ко год сачини лажни документ, измени прави документ у намери да употреби такав документ као прави или свесно употреби лажан или преиначен документ као прави биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Кажњив је покушај кривичног дела описаног у ставу 1 овог Члана.

(3) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено у вези са јавним документом, тестаментом, меницом, јавном или службеном евиденцијом или неком другом евиденцијом која се води на основу закона извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до три године.

Члан 333.

ПОСЕБНИ СЛУЧАЈЕВИ ФАЛСИФИКОВАЊА ДОКУМЕНАТА

Сматраће се да је неко лице извршило кривично дело фалсификовања докумената и биће кажњено како је прописано у ставу 3 Члана 332., ако то лице:

- 1) Неовлашћено доврши писмо, формулар или било који други спис који је већ потписало друго лице и унесе неку изјаву која заснује правни однос;

- 2) Обмане неко друго лице у погледу садржаја било каквог документа а такво лице потпише документ сматрајући да потписује неки други документ или неки документ другачијег садржаја;
- 3) Изда документ у име неког другог лица без његовог овлашћења или у име лица које не постоји;
- 4) Изда неки документ и потписавши документ тврди да има неки положај, титулу или чин, иако их нема, а тај поступак је од суштинског утицаја на вредност исправе; или
- 5) Изда неки документ користећи прави печат односно потпис, без претходног овлашћења.

Члан 334.

ЛЕГАЛИЗОВАЊЕ ЛАЖНОГ САДРЖАЈА

- (1) Ко год доведе у заблуду надлежни орган да овери неистиниту ствар замишљену да послужи као доказ у некој правној ствари у јавном документу, евиденцији или књизи, биће кажњен затвором од три месеца до пет година.
- (2) Ко год употреби такав документ, записник или књигу, иако зна да су лажни биће кажњен како је прописано у ставу 1 овог Члана.

Члан 335.

ИЗДАВАЊЕ ИЛИ УПОТРЕБА ЛАЖНОГ ЛЕКАРСКОГ ИЛИ ВЕТЕРИНАРСКОГ УВЕРЕЊА

- (1) Лекар који изда лажно лекарско уверење, или ветеринар који изда лажно ветеринарско уверење, иако зна да је лажно биће кажњен новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко год употреби лажно лекарско уверење односно ветеринарско уверење иако зна да је лажно биће кажњен како је прописано ставу 1 овог Члана.

Члан 336.

ПРОТИВПРАВНО ПРУЖАЊЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

- (1) Ко год без овлашћења и без стручне квалификације прописане законом пружи правну помоћ уз накнаду, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана тврдећи да има стручну спрему, биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.

Члан 337.

ПРЕКИДАЊЕ ВЕРСКИХ ОБРЕДА

- (1) Ко год, намерно и без законског основа, прекине или спречи одржавање верског обреда, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ко год изврши кривично дело описано у ставу 1 овог Члана употребом силе или озбиљном претњом да ће да употреби силу, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

Члан 338.

ПОВРЕДА ГРОБА ИЛИ ЛЕША

- (1) Ко год неовлашћено прекопа, разруши, оштети или оскрнави гроб или неко друго место погребља, биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ко год неовлашћено ископа, уклони, оштети, уништи или сакрије леш или део леша или пепео покојника биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

ПОГЛАВЉЕ XXIX: КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ

Члан 339.

ЗЛОУПОТРЕБА СЛУЖБЕНОГ ПОЛОЖАЈА ИЛИ ОВЛАШЋЕЊА

- (1) Службено лице које, у намери да прибави противправну материјалну корист себи, неком другом лицу или пословној организацији или да нанесе било какву штету том другом лицу или пословној организацији, злоупотреби свој службени положај, прекорачи границе својих овлашћења или не обави своју службену дужност биће кажњен затвором до једне године.
- (2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до штете која прелази 2,500 евра или до грубог кршења права неког другог лица, извршилац ће да буде кажњен затвором до три године.
- (3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до материјалне користи веће од 5.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до осам година.

Члан 340.

ПРОНЕВЕРА У ВРШЕЊУ СЛУЖБЕ

- (1) Службено лице које, у намери да себи или неком другом лицу прибави противправну материјалну корист, присвоји новац, хартије од вредности или другу покретну имовину која му је поверена на основу његове дужности или положаја у јавној установи или правном лицу, биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.
- (2) Кад кривична дела описана у ставу 1 овог Члана доведу до материјалне користи веће од 2.500 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до пет година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до материјалне користи веће од 5.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 341.

ПРЕВАРА ПРИ ВРШЕЊУ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ

(1) Службено лице које, у намери да себи или неком другом лицу прибави противправну материјалну корист, подношењем лажног извода рачуна или на било који други начин доведе у заблуду овлашћено лице да изврши противправну исплату накнаде биће кажњено новчаном казном или затвором до пет година.

(2) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до материјалне користи веће од 2.500 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до пет година.

(3) Кад кривично дело описано у ставу 1 овог Члана доведе до материјалне користи која прелази 5.000 евра, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до десет година.

Члан 342.

НЕОВЛАШЋЕНО КОРИШЋЕЊЕ ИМОВИНЕ

Ко год неовлашћено употреби новац, хартије од вредности или другу покретну имовину која му је била поверена у служби, или уопште на његовом радном месту или која му је била стављена на располагање због његове службе или посла или ко год даје такву имовину другоме на неовлашћену употребу биће кажњен новчаном казном или затвором до три године.

Члан 343.

ПРИМАЊЕ МИТА

(1) Службено лице које затражи или прими поклон или неку другу корист за себе или неко друго лице или које прими обећање поклона или неке друге користи да би у оквиру свог овлашћења обавило неку службену или другу радњу коју не би требало да обави, или да не би обавило неку службену или другу радњу коју би иначе требало или могло да обави, биће кажњено затвором од шест месеци до пет година.

(2) Службено лице које затражи или прими поклон или неку другу корист за себе или неко друго лице или које прими обећање поклона или неке друге користи да би у оквиру свог овлашћења обавило неку службену или другу радњу коју је требало да обави, или да не би обавило неку службену односно другу радњу коју и не сме да обави, биће кажњено затвором од три месеца до три године.

(3) Службено лице које, после обављања односно необављања неке службене или друге радње описане у ставу 1 и 2 овог Члана, затражи или прими поклон или неку другу корист за себе или неко друго лице у вези са датим обављањем односно необављањем биће кажњено новчаном казном или затвором до једне године.

- (4) Примљени поклон или нека друга корист биће одузети.

Члан 344.

ДАВАЊЕ МИТА

(1) Ко год службеном лицу да или обећа поклон или другу корист, тако да то лице у оквиру свог службеног овлашћења обави неку службену или другу радњу коју иначе не би требало да обави или да не обави неку службену или другу радњу коју би требало да обави, или ко год посредује у подмићивању неког службеног лица биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Ко год службеном лицу да или обећа поклон или другу корист тако да то лице у оквиру свог службеног овлашћења обави неку службену или другу радњу коју би и требало да обави или да не обави неку службену или другу радњу коју и не сме да обави, или ко год посредује у подмићивању неког службеног лица биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Кад извршилац дела из става 1 или 2 овог Члана да мито на захтев службеног лица и пријави дело пре него што је откривено или пре него што је сазнало да је кривично дело откривено, суд може да га ослободи од казне.

(4) Поклон или друга корист биће одузети, а у случају става 3 овог Члана, а биће враћени лицу које их је дало.

Члан 345.

РАЗМЕНА УСЛУГА

(1) Ко год затражи, добије или прихвати понуду или обећање било какве непрописне предности, за себе или другому размену за вршење непрописног утицаја од стране извршиоца на доношење одлука неког службеног лица без обзира да ли је утицај био извршен или без обзира да ли претпостављени утицај доведе до жељеног резултата биће кажњен новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко год обећа, понуди или пружи, непосредно или посредно, било какву непрописну предност другом лицу које тврди или потврди да може да изврши непрописан утицај на доношење одлука неког службеног лица без обзира да ли је утицај био извршен или без обзира да ли претпостављени утицај доведе до жељеног резултата биће кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 346.

ДОНОШЕЊЕ ПРОТИВПРАВНИХ СУДСКИХ ОДЛУКА

Судија или судија поротник или судија за прекршаје који, у намери да прибави противправну материјалну корист себи или другоме или да нанесе штету неком другом лицу, донесе противправну одлуку биће кажњен затвором од шест месеци до пет година.

Члан 347.

ОДАВАЊЕ СЛУЖБЕНЕ ТАЈНЕ

(1) Службено лице које неовлашћено саопшти, пошаље или на неки други начин учини доступним информације које представљају службену тајну, или прибави такве информације у намери да их пренесе неовлашћеном лицу биће кажњено затвором до три године.

(2) Кад је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено ради личне добити или ради објављивања или коришћења информације ван Косова, извршилац ће да буде кажњен затвором од једне до пет година.

(3) Када је кривично дело описано у ставу 1 овог Члана извршено из нехата, извршилац ће да буде кажњен новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Одредбе ставова 1 до 3 овог Члана важе за лице које је открило службену тајну након што му је престало својство службеног лица.

(5) За потребе овог Члана, израз “службена тајна” означава информације или документа која су законом, другим прописима, или одлуком надлежног органа донетом на основу закона проглашена службеном тајном и чије је откривање имало или могло да има штетне последице.

Члан 348

ФАЛСИФИКОВАЊЕ СЛУЖБЕНИХ ДОКУМЕНАТА

(1) Службено или одговорно лице које, у службени или пословни документ, службену евиденцију или досије, унесе лажне информације или не унесе важне информације или својим потписом или службеним печатом овери неки званични или пословни документ, званичну евиденцију или досије који садржи лажне податке омогући састављање таквог документа, евиденције или досијеа са лажним садржајем, биће кажњен затвором од три месеца до три године.

(2) Службено или одговорно лице које употреби лажан службени или пословни документ, евиденцију или досије као да су прави у вршењу своје дужности или пословне делатности, или које уништи, сакрије, оштети или на било који други начин учини неупотребљивим званична или пословна документа, евиденције или досијеа биће кажњено како је прописано у ставу 1 овог Члана.

Члан 349.

ПРОТИВПРАВНА НАПЛАТА И ИСПЛАТА

Службено или одговорно лице које од другог наплати нешто што то лице није обавезно да плати или наплати више него што је то лице дужно да плати или које, приликом исплате или испоруке, плати или испоручи мање него што је требало, биће кажњено новчаном казном или затвором до једне године.

Члан 350.

ПРОТИВПРАВНО ПУШТАЊЕ ЛИЦА ЛИШЕНОГ СЛОБОДЕ

Службено лице које противправно пусти друго лице лишено слободе које му је поверено, или му помогне да побегне, омогући противзакониту везу или преписку чија је сврха припрема бекства, биће кажњено затвором од три месеца до пет година.

Члан 351.

ПРОТИВПРАВНО ПРИСВАЈАЊЕ ИМОВИНЕ ТОКОМ ПРЕТРЕСА ИЛИ ИЗВРШЕЊА СУДСКЕ ОДЛУКЕ

Службено лице које, током претреса просторија или лица или током извршења судске одлуке, узме покретну имовину у намери прибављања противправне материјалне користи за себе или другог, биће кажњено затвором од шест месеци до пет година.

ПОГЛАВЉЕ XXX: ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕБЕ

Члан 352.

Кривична дела која се односе на друштвену имовину биће посебно утврђена законом.

Члан 353.

Све кривичне санкције за дела која су и даље утврђена као кривична овим Законом одређене правоснажним пресудама пре ступања на снагу овог Закона остају у истом трајању или истој мери.

Члан 354.

(1) Одредбе из Уредбе УНМИК-а које обухватају питања регулисана овим Законом престају да важе након ступања на снагу овог Закона, осим ако је изричито другачије прописано у овом Закону или Уредби УНМИК-а.

(2) Одредбе из важећих кривичних закона престају да важе након ступања на снагу овог Закона.

Члан 355.

Специјални представник Генералног секретара може да издаје административна наређења за примену овог Закона.

Члан 356.

Верзије овог Закона на енглеском, албанском и српском језику поједнако су аутентичне. У случају неслагања, јачу правну снагу има верзија на енглеском језику.

Члан 357.

Овај Закон ступа на снагу 6. априла 2004. године.